

Briuselis, 2026 04 16
C(2026) 2482 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

**Gairės dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo technologijų
perdavimo susitarimams**

(Tekstas svarbus EEE)

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

**Gairės dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo technologijų
perdavimo susitarimams**

(Tekstas svarbus EEE)

TURINYS

1. ĮVADAS.....	5
2. BENDRIEJI PRINCIPAI	6
2.1. Sutarties 101 straipsnis ir intelektinės nuosavybės teisės.....	6
2.2. Sutarties 101 straipsnio taikymui technologijų perdavimo susitarimams aktualios sąvokos.....	8
2.2.1. Įmonės sąvoka.....	8
2.2.2. Konkurencijos ribojimas ir ribojimo pagal tikslą bei ribojimo pagal poveikį skirtumas	9
2.2.3. Technologijų perdavimo susitarimų poveikis	10
2.2.3.1. Teigiamas poveikis	10
2.2.3.2. Neigiamas poveikis.....	11
2.2.4. Rinkos apibrėžimas	13
2.2.5. Konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių skirtumai.....	15
2.3. Susitarimai, kuriems Sutarties 101 straipsnio 1 dalis paprastai netaikoma	18
3. TECHNOLOGIJŲ PERDAVIMO BENDROSIOS IŠIMTIES REGLAMENTO (TPBIR) TAIKYMAS.....	18
3.1. TPBIR teisinis poveikis	18
3.2. TPBIR taikymo sritis ir trukmė	19
3.2.1. Technologijų perdavimo susitarimų esmė	19
3.2.1.1. Technologijų perdavimo susitarimų nuostatos dėl produktų įsigijimo ir kitų rūšių intelektinės nuosavybės teisių licencijavimo ..	20
3.2.1.2. Intelektinės nuosavybės teisių licencijavimas, kuris nepatenka į TPBIR taikymo sritį.....	20
3.2.1.3. Tam tikrų rūšių duomenų licencijavimas.....	21
3.2.2. Perdavimo sąvoka	24
3.2.3. Dviejų šalių susitarimai.....	24
3.2.4. Susitarimai dėl sutartinių produktų gamybos	25
3.2.5. Trukmė	28
3.2.6. Ryšys su kitais bendrosios išimties reglamentais	28
3.2.6.1. Bendrosios išimties reglamentai dėl specializacijos ir MTP susitarimų.....	28
3.2.6.2. Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas	29
3.3. Rinkos dalies ribos pagal TPBIR.....	30
3.3.1. Rinkos dalies ribos	30

3.3.2.	Rinkos dalių technologijos rinkose skaičiavimas pagal TPBIR	31
3.4.	Griežti apribojimai pagal TPBIR	35
3.4.1.	Bendrieji principai	35
3.4.2.	Konkuruojančių šalių susitarimai	36
3.4.3.	Nekonkuruojančių šalių susitarimai.....	42
3.5.	Neleistini apribojimai	46
3.6.	Bendrosios išimties atšaukimas ir netaikymas.....	50
3.6.1.	Bendrosios išimties taikymo atšaukimas	50
3.6.2.	TPBIR netaikymas	51
4.	SUTARTIES 101 STRAIPSNIO 1 IR 3 DALIŲ TAIKYMAS TUO ATVEJU, KAI NETAIKOMAS BENDROSIOS IŠIMTIES REGLAMENTAS.....	53
4.1.	Bendrieji analizės principai	53
4.1.1.	Pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį atliekamam vertinimui svarbūs veiksniai	53
4.1.2.	Pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį atliekamam vertinimui svarbūs veiksniai	55
4.2.	Sutarties 101 straipsnio taikymas įvairiems licencijavimo apribojimams.....	57
4.2.1.	Įsipareigojimas mokėti autorinį atlyginimą	58
4.2.2.	Išimtinis licencijavimas ir pardavimo ribojimas.....	59
4.2.2.1.	Išimtinės ir vienintelės licencijos.....	59
4.2.2.2.	Pardavimo apribojimai.....	61
4.2.3.	Produkcijos apribojimai	63
4.2.4.	Naudojimo srities apribojimai.....	64
4.2.5.	Uždarojo naudojimo apribojimai	66
4.2.6.	Siejimas ir jungimas.....	67
4.2.7.	Įsipareigojimas nekonkuruoti.....	68
4.3.	Susitarimai dėl ginčų sprendimo.....	70
4.4.	Technologijų fondai.....	73
4.4.1.	Technologijų fondų kūrimo ir naudojimo vertinimas	74
4.4.2.	Fondo ir jo licenciatų susitarimuose nustatytų apribojimų vertinimas	78
4.5.	Licencijavimo derybų grupės.....	80
4.5.1.	Įvadas	80
4.5.2.	Vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį.....	81
4.5.3.	Vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį.....	86

1. IVADAS

1. Šiomis gairėmis nustatomi technologijų perdavimo susitarimų vertinimo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartis) 101 straipsnį principai ⁽¹⁾. Technologijų perdavimo susitarimai yra susitarimai, pagal kuriuos licenciaras leidžia licenciatui naudoti tam tikras technologijos teises prekėms gaminti arba paslaugoms teikti, kaip apibrėžta Komisijos reglamento (ES) .../... dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių technologijų perdavimo susitarimams (toliau – Technologijų perdavimo bendrosios išimties reglamentas, TPBIR) (C(2026) 2477) 1 straipsnio 1 dalies c punkte ⁽²⁾.
2. Šiose gairėse pateikiamos rekomendacijos dėl TPBIR taikymo ir dėl Sutarties 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams, kuriems TPBIR netaikomas. Šiomis gairėmis Komisija siekia padėti įmonėms įvertinti savo technologijų perdavimo susitarimus pagal Sąjungos konkurencijos taisykles ir taip palengvinti tokių susitarimų naudojimą. Technologijų perdavimo susitarimais sudaromos sąlygos technologijų sklaidai ir suteikiama paskatų vykdyti pirminius mokslinius tyrimus ir plėtrą, taip skatinant inovacijas ⁽³⁾. Technologijų sklaida ir inovacijos yra pagrindiniai konkurencingos, atsparios ir tvarios Sąjungos ekonomikos veiksniai ⁽⁴⁾.
3. Šiose gairėse išdėstyti principai turi būti taikomi atsižvelgiant į konkrečias kiekvieno atvejo aplinkybes. Jie negali būti taikomi mechaniškai. Pavyzdžiai šiose gairėse pateikiami tik paaiškinimo tikslais ir neatspindi visų galimų atvejų.
4. Šiomis gairėmis nedaromas poveikis tam, kaip Bendrasis Teismas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau kartu – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas) aiškina Sutarties 101 straipsnį ir TPBIR.
5. TPBIR ir šiomis gairėmis nedaromas poveikis Sutarties 102 straipsnio taikymui technologijų perdavimo susitarimams.
6. Šios gairių struktūra yra tokia:
 - a. 2.1 skirsnyje apibrėžiami bendrieji principai, pagal kuriuos technologijų perdavimo susitarimams taikomas Sutarties 101 straipsnis. 2.2 skirsnyje aptariamos šių susitarimų vertinimui pagal 101 straipsnį aktualios sąvokos, įskaitant teigiamą ir neigiamą intelektinės nuosavybės licencijavimo poveikį konkurencijai, atitinkamos rinkos apibrėžimą ir kuo konkuruojančios šalys skiriasi nuo nekonkuruojančių; 2.3 skirsnyje aptariami susitarimai, kurie paprastai nepatenka į 101 straipsnio taikymo sritį.

⁽¹⁾ Šiomis gairėmis pakeičiamos Komisijos gairės „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams gairės“ ([OL C 89, 2014 3 28, p. 3](#)).

⁽²⁾ OL L [...]. TPBIR pakeičia 2014 m. kovo 21 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 316/2014 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo technologijų perdavimo susitarimų kategorijoms (OL L 93, 2014 3 28, p. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/316/oj>).

⁽³⁾ Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES konkurencingumo kelrodis“, COM(2025) 30 *final*.

⁽⁴⁾ Atsparumas apima gynybos parengtį, gynybos tiekimo grandinių ir vidaus rinkos atsparumą.

- b. 3 skirsnyje pateikiamos rekomendacijos dėl TPBIR taikymo srities. Jame paaiškinama technologijų perdavimo susitarimų dėl sutartinių produktų gamybos apibrėžtis, TPBIR ir kitų bendrosios išimties reglamentų tarpusavio ryšys, TPBIR 3 straipsnyje nustatytos rinkos dalies ribos, taip pat TPBIR 4 ir 5 straipsniuose numatyti griežti ir neleistini apribojimai.
- c. 4 skirsnyje paaiškinama, kaip technologijų perdavimo susitarimai, kuriems netaikomas TPBIR, vertinami pagal Sutarties 101 straipsnio 1 ir 3 dalis, ir pateikiama gairių dėl įvairių apribojimų, kurių paprastai būna technologijų perdavimo susitarimuose, rūšių, taip pat gairių dėl kitų su technologijos teisėmis susijusių susitarimų rūšių.

2. BENDRIEJI PRINCIPAI

2.1. Sutarties 101 straipsnis ir intelektinės nuosavybės teisės

- 7. Sutarties 101 straipsniu siekiama užtikrinti, kad įmonės nenaudotų susitarimų, įmonių asociacijų sprendimų ir suderintų veiksmų⁽⁵⁾, siekdamos užkirsti kelią konkurencijai rinkoje, ją apriboti ar iškreipti, taip galiausiai padarydamos žalą vartotojams. 101 straipsniu taip pat siekiama tikslo sukurti integruotą vidaus rinką, kuri stiprintų konkurenciją Sąjungoje.
- 8. Sutarties 101 straipsnis taikomas įmonių susitarimams, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą⁽⁶⁾ ir kurie trukdo konkurencijai, ją riboja arba iškreipia⁽⁷⁾. 101 straipsnyje nustatytas antikonkurencinio ir konkurenciją skatinančio poveikio vertinimo pagrindas.
- 9. Susitarimų vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnį atliekamas dviem etapais. Pirmas žingsnis yra įvertinti, ar susitarimas turi antikonkurencinį tikslą arba faktinį ar galimą ribojamąjį poveikį pagal 101 straipsnio 1 dalį. Antras žingsnis, kurį reikia atlikti tik tuomet, jei nustatoma, kad susitarimu ribojama konkurencija pagal 101 straipsnio 1 dalį, yra įvertinti, ar dėl susitarimo atsiranda veiksmingumas, kuris atitinka visas keturias išimties taikymo sąlygas, nustatytas 101 straipsnio 3 dalyje. Pagal tas sąlygas reikalaujama, kad susitarimas i) padėtų gerinti produktų gamybą ir platinimą arba skatinti technikos ir ekonomikos pažangą, kartu ii) sudarydamas sąlygas gaunama nauda sąžiningai pasidalyti su vartotojais, iii) nenustatydamas apribojimų, kurie nėra būtini šiems tikslams pasiekti ir iv) nesuteikdamas galimybės susitarime dalyvaujančioms įmonėms panaikinti konkurenciją didelės atitinkamų produktų dalies atžvilgiu⁽⁸⁾. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 2 straipsnį pareiga įrodyti, kad susitarimu ribojama konkurencija, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje, tenka konkurencijos institucijai arba subjektui, teigiančiam, kad 101 straipsnis pažeistas, o pareiga įrodyti, kad įvykdytos visos keturios 101 straipsnio 3 dalies sąlygos išimčiai taikyti, tenka įmonėms, siekiančioms pasinaudoti ta išimtimi.

⁽⁵⁾ Šiose gairėse, jei nenurodyta kitaip, sąvoka „susitarimas“ apima suderintus veiksmus ir įmonių asociacijų sprendimus.

⁽⁶⁾ Žr. Komisijos pranešimą „Gairės dėl Sutarties 81 ir 82 straipsniuose pateiktos poveikio prekybai sąvokos“ (OL C 101, 2004 4 27, p. 81).

⁽⁷⁾ Šiose gairėse sąvoka „apribojimas“ apima trukdymą konkurencijai ir jos iškreipimą.

⁽⁸⁾ Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos ir jų taikymo metodika išsamiau aiškinamos Komisijos gairėse dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo (OL C 101, 2004 4 27, p. 97).

10. Intelektinės nuosavybės teisės aktais išimtinės teisės suteikiamos patentų, autorių teisių, dizaino teisių, prekių ženklų ir kitų teisės aktais saugomų teisių turėtojams. Intelektinės nuosavybės savininkas pagal intelektinės nuosavybės teisės aktus turi teisę neleisti naudoti jo intelektinės nuosavybės be leidimo, o pats gali ja naudotis, pavyzdžiui, suteikdamas licenciją trečiosioms šalims. Išskyrus atlikimo teises⁽⁹⁾, kai produktas, pagamintas naudojantis intelektinės nuosavybės teise, pateikiamas Europos ekonominės erdvės rinkai tokios teisės turėtojo arba su jo sutikimu, intelektinės nuosavybės teisė pasibaigia, t. y. šios teisės turėtojas nebegali kontroliuoti produkto pardavimo (teisės išnaudojimo Sąjungoje principas)⁽¹⁰⁾. Teisės turėtojas pagal intelektinės nuosavybės teisės aktus neturi teisės drausti licenciatams arba pirkėjams parduoti pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus. Teisės išnaudojimo Sąjungoje principas atitinka pagrindinę intelektinės nuosavybės teisių funkciją – suteikti teisės turėtojui teisę uždrausti kitiems be jo sutikimo naudoti jo intelektinę nuosavybę.
11. Tai, kad intelektinės nuosavybės teisės aktais suteikiamos išimtinės naudojimo teisės, nereiškia, kad intelektinės nuosavybės teisėms nėra taikoma konkurencijos teisė. Sutarties 101 straipsnis visų pirma taikomas susitarimams, kuriais teisės turėtojas kitai įmonei suteikia licenciją naudotis jo intelektinės nuosavybės teisėmis⁽¹¹⁾. Tai

⁽⁹⁾ Ši išimtis taikoma ir nuomos teisėms. Šiuo klausimu žr. 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje 1 straipsnio 2 dalį (OL L 376, 2006 12 27, p. 28, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/115/oj>).

⁽¹⁰⁾ Šis teisės išnaudojimo Sąjungoje principas įtvirtintas, pavyzdžiui, 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2436 valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti 15 straipsnio 1 dalyje (OL L 336, 2015 12 23, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2436/oj>), 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo 15 straipsnio 1 dalyje (OL L 154, 2017 6 16, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1001/oj>), 1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/71/EB dėl teisinės dizaino apsaugos 15 straipsnyje (OL L 289, 1998 10 28, p. 28, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1998/71/oj>), 2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 6/2002 dėl Europos Sąjungos dizaino 21 straipsnyje (OL L 3, 2002 1 5, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2002/6/oj>), 9 išnašoje nurodytoje Direktyvos 2006/115/EB 9 straipsnio 2 dalyje, 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 4 straipsnio 2 dalyje (OL L 167, 2001 6 22, p. 10, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj>), 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos 4 straipsnio 2 dalyje (OL L 111, 2009 5 5, p. 16, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj>), 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos 5 straipsnio c punkte (OL L 77, 1996 3 27, p. 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj>), 1986 m. gruodžio 16 d. Tarybos direktyvos 87/54/EEB dėl puslaidininkių įtaisų topografijų teisinės apsaugos 5 straipsnio 5 dalyje (OL L 24, 1987 1 27, p. 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1987/54/oj>), 1994 m. liepos 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje 16 straipsnyje (OL L 227, 1994 9 1, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1994/2100/oj>), 2012 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1257/2012, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas kuriant bendrą patentinę apsaugą, 6 straipsnyje (OL L 361, 2012 12 31, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1257/oj>). Dėl autorių teisių į programinę įrangą, žr., pvz., 2012 m. liepos 3 d. Sprendimą *UsedSoft GmbH / Oracle International Corp.*, C-128/11, ECLI:EU:C:2012:407, ir 2016 m. spalio 12 d. Sprendimą *Ranks ir Vasiļevičs*, C-166/15, ECLI:EU:C:2016:762.

⁽¹¹⁾ Žr., pvz., 2023 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Valve / Komisija*, T-172/21, ECLI:EU:T:2023:587, 191 punktą.

taip pat nereikia, kad intelektinės nuosavybės teisės prieštarauja Sąjungos konkurencijos taisyklėms. Intelektinės nuosavybės teisės padeda kurti inovacijas – įmonės skatinamos investuoti į mokslinius tyrimus ir naujų produktų bei procesų kūrimą arba jų tobulinimą. Tokį patį poveikį turi ir konkurencija – įmonės patiria spaudimą diegti inovacijas. Inovacijos – esminė ir dinamiška atviros ir konkurencingos rinkos ekonomikos dalis. Todėl intelektinės nuosavybės teisės ir konkurencija yra būtinos inovacijoms skatinti ir jų konkurencingam naudojimui užtikrinti.

12. Vertinant technologijų perdavimo susitarimus pagal Sutarties 101 straipsnį, būtina prisiminti, kad intelektinės nuosavybės teisių įgijimas dažnai yra susijęs su didelėmis investicijomis ir kad ši veikla dažnai yra rizikinga. Kad nebūtų apribota dinamiška konkurencija ir būtų išlaikyta paskata diegti inovacijas, neturėtų būti nepagrįstai ribojamos novatorių galimybės naudotis intelektinės nuosavybės teisėmis, kurios pasirodė esančios vertingos. Dėl šių priežasčių novatoriai turėtų turėti galimybę už sėkmingus projektus nevaržomi siekti deramo atlygio, kuris būtų pakankamas išlaikyti jų paskatas investuoti, atsižvelgiant į nepavykusius projektus. Technologijų licencijavimas taip pat gali būti susijęs su didelėmis neatsiperkančiomis licencijavimo investicijomis į licencijuojamą technologiją ir jai naudoti būtinus gamybos išteklius (t. y. nutraukdamas tos rūšies veiklą licenciatas negali panaudoti investicijų kitai veiklai vykdyti arba jų parduoti nepatirdamas didelių nuostolių). 101 straipsnio negalima taikyti neatsižvelgiant į šalių išankstines investicijas ir su jomis susijusią riziką. Dėl šalių patiriamos rizikos ir būtinų neatsiperkančių investicijų tam tikrą laikotarpį, kuris reikalingas investicijoms susigrąžinti, susitarimui gali būti netaikoma 101 straipsnio 1 dalis arba jis gali tenkinti 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.
13. Sutarties 101 straipsnyje nustatytas teisinis pagrindas yra pakankamai lankstus ir jį įgyvendinant sudaromos sąlygos atsižvelgti į technologijų licencijavimo dinamikos aspektą. Nepreziumuojama, kad dėl intelektinės nuosavybės teisių ir licencijavimo susitarimų kyla konkurencijos problemų. Dauguma technologijų licencijavimo susitarimų konkurencijos neriboja. Iš tiesų technologijų licencijavimu paprastai prisidedama prie konkurencijos didėjimo, nes juo skatinama technologijų sklaida ir licenciarai bei licenciatas skatinami diegti inovacijas. Kai technologijų licencijavimo susitarimai konkurenciją visgi riboja, dėl jų dažnai didinamas konkurenciją skatinantis veiksmingumas, atitinkantis 101 straipsnio 3 dalies sąlygas⁽¹²⁾. Todėl didžioji dauguma technologijų licencijavimo susitarimų yra suderinami su 101 straipsniu.

2.2. Sutarties 101 straipsnio taikymui technologijų perdavimo susitarimams aktualios sąvokos

2.2.1. Įmonės sąvoka

14. Sutarties 101 straipsnio 1 dalis taikoma įmonėms ir įmonių asociacijoms. Įmonė yra asmeninių, materialinių ir nematerialiųjų elementų turintis subjektas, vykdamas ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į jo teisinį statusą ir finansavimo būdą.

⁽¹²⁾ Žr. 8 išnašoje nurodytas Komisijos gaires dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo.

2.2.2. Konkurencijos ribojimas ir ribojimo pagal tikslą bei ribojimo pagal poveikį skirtumas

15. Sutarties 101 straipsnio 1 dalimi yra draudžiami susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kuriais konkurencija ribojama. 101 straipsnio 1 dalis taikoma, kai ribojama to susitarimo šalių tarpusavio konkurencija, taip pat kai ribojama bet kurios iš tų šalių ir trečiųjų šalių tarpusavio konkurencija.
16. Siekiant įvertinti, ar technologijų perdavimo susitarimu ribojama konkurencija, būtina atsižvelgti į faktines aplinkybes, kuriomis vyktų konkurencija, jei susitarimo nebūtų, taip pat į tame susitarime nustatytus apribojimus. Atliekant šį vertinimą, būtina atsižvelgti į galimą susitarimo poveikį skirtingų technologijų tarpusavio konkurencijai (t. y. įmonių, naudojančių konkuruojančias technologijas, konkurencijai) ir tų pačių technologijų konkurencijai (t. y. įmonių, naudojančių tas pačias technologijas, konkurencijai)⁽¹³⁾. Sutarties 101 straipsnio 1 dalimi draudžiama riboti skirtingų ir tų pačių technologijų konkurenciją. Todėl būtina įvertinti, koks poveikis susitarimu daromas arba gali būti daromas tiems dviem konkurencijos rinkoje aspektams.
17. Apribojimų pagal tikslą sąvoka susijusi su tam tikrų rūšių įmonių veiklos koordinavimu, kuris rodo didelį žalą konkurencijai laipsnį, todėl jų poveikio konkurencijai įvertinti nebūtina⁽¹⁴⁾.
18. Apribojimų pagal poveikį sąvoka susijusi su susitarimais, kurie neturi antikonkurencinio tikslo, tačiau įrodyta, kad jie turi realų arba galimą ribojamąjį poveikį konkurencijai, kurį įmanoma pastebėti⁽¹⁵⁾. Kad susitarimas turėtų ribojamąjį poveikį konkurencijai, jis turi daryti pastebimą neigiamą poveikį bent vienam iš konkurencijos rinkoje kriterijų, kaip antai kainai, produkcijai, produktų kokybei, produktų įvairovei ar inovacijoms, arba toks pastebimas neigiamas poveikis turi būti tikėtinas. Siekiant nustatyti, kad susitarimu dėl jo poveikio ribojama konkurencija, paprastai būtina apibrėžti atitinkamą (-as) rinką (-as) ir konkrečiu atveju įvertinti susitarimo poveikį rinkos dinamikai. Pavyzdžiui, pastebimas antikonkurencinis

⁽¹³⁾ Įmonių, naudojančių tas pačias technologijas, konkurencija (tų pačių technologijų konkurencija) yra svarbi ir papildo įmonių, naudojančių konkuruojančias technologijas, konkurenciją (skirtingų technologijų konkurencija). Pavyzdžiui, dėl tų pačių technologijų konkurencijos gali sumažėti pagal atitinkamą technologiją pagamintų produktų kainos, o tai duos ne tik tiesioginę ir greitą naudą tokių produktų vartotojams, bet ir toliau skatins įmonių, naudojančių konkuruojančias technologijas, konkurenciją. Kalbant apie licencijavimą taip pat turi būti atsižvelgta į tai, kad licenciatas parduoda savo produktus. Jie neperparduoda kitos įmonės produktų. Todėl didėja produktų diferenciacija ir tarp licenciatų vyksta didesnė konkurencija dėl kokybės nei vertikaliųjų susitarimų dėl produktų perpardavimo atveju.

⁽¹⁴⁾ Žr., pavyzdžiui, 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *European Superleague Company*, C-333/21, ECLI:EU:C:2023:1011, 162 punktą ir nurodytą teismų praktiką.

⁽¹⁵⁾ Daugiau rekomendacijų dėl apribojimų pagal tikslą ir pagal poveikį sąvokos, jiems įvertinti taikomos analitinės sistemos ir atitinkamų tokių apribojimų pavyzdžių rasite, pvz., 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *European Superleague Company*, C-333/21, ECLI:EU:C:2023:1011, 161 ir tolesniuose punktuose ir 2024 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Tallinna Kaubamaja Grupp ir KIA Auto*, C-606/23, ECLI:EU:C:2024:1004, 23 ir tolesniuose punktuose; taip pat žr. Komisijos gairių dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo horizontaliesiems bendradarbiavimo susitarimams gairių (toliau – Horizontaliosios gairės) (OL C 259, 2023 7 21, p. 1) 22 ir tolesnius punktus.

poveikis yra labiau tikėtinas, jei bent viena iš susitarimo šalių turi arba įgyja tam tikrą įtaką rinkoje ⁽¹⁶⁾.

19. Kai įmonės vykdo bendradarbiavimą, kuriam netaikomas Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas, nes toks bendradarbiavimas daro neutralų arba teigiamą poveikį konkurencijai, vienos ar kelių šalių komercinio savarankiškumo apribojimas taip pat nepatenka į to draudimo taikymo sritį, jeigu jis yra objektyviai būtinas bendradarbiavimui vykdyti ir yra proporcingas bendradarbiavimo tikslams (pagalbiniai apribojimai) ⁽¹⁷⁾. Siekiant nustatyti, ar apribojimas yra pagalbinis apribojimas, reikia išnagrinėti, ar nesant aptariamo apribojimo bendradarbiavimo nebūtų įmanoma vykdyti. To, kad bendradarbiavimą be atitinkamo apribojimo yra sunkiau vykdyti arba jis yra mažiau pelningas, nepakanka, kad toks apribojimas būtų objektyviai reikalingas, taigi – pagalbinis ⁽¹⁸⁾.
20. Kaip paaiškinta šių gairių 9 punkte, susitarimas, kuriuo ribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, vis tiek gali būti suderinamas su 101 straipsniu, jei šalys gali įrodyti, kad tas susitarimas atitinka visas keturias kumuliacines 101 straipsnio 3 dalies sąlygas.

2.2.3. Technologijų perdavimo susitarimų poveikis

21. Siekiant įvertinti technologijų perdavimo susitarimus pagal Sutarties 101 straipsnį, būtina atsižvelgti į visus svarbius konkurencijos parametrus, pavyzdžiui, kainas, produkciją produktų kiekio, kokybės ir įvairovės aspektu, taip pat inovacijas. Tolesniuose skirsniuose pateikiami pavyzdžiai, kuriais parodytas galimas technologijų perdavimo susitarimų poveikis tokiems parametrams, išskiriant tų susitarimų teigiamą ir neigiamą poveikį.

2.2.3.1. Teigiamas poveikis

22. Technologijų perdavimo susitarimai gali turėti reikšmingą konkurenciją skatinantį poveikį. Iš tikrųjų dauguma tokių susitarimų konkurencija yra skatinama. Visų pirma, technologijų perdavimo susitarimais, kuriais novatoriams suteikiama galimybė gauti grąžą iš savo investicijų į mokslinius tyrimus ir plėtrą (MTP), gali būti skatinamos inovacijos.
23. Technologijų perdavimo susitarimais taip pat sudaromos sąlygos vykdyti technologijos sklaidą, kuri yra vertinga tuo, kad dėl jos gali sumažėti licencianto

⁽¹⁶⁾ Įtaka rinkoje – tai gebėjimas tam tikrą laiką pelningai išlaikyti didesnes nei konkurencinio lygio kainas arba tam tikrą laiką pelningai išlaikyti mažesnę nei konkurencinio lygio produkciją produktų kiekio, kokybės ir įvairovės ar inovacijų aspektu. Susitarimų, kuriais konkurencija ribojama pagal poveikį, atveju, įtakos rinkoje mastas, būtinas pažeidimui pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį nustatyti, paprastai yra mažesnis nei tas, kurio reikia dominavimui rinkoje pagal Sutarties 102 straipsnį nustatyti.

⁽¹⁷⁾ 2023 m. spalio 26 d. Sprendimo *EDP – Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 88 ir tolesni punktai; 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *MasterCard / Komisija*, C-382/12 P, ECLI:EU:C:2014:2201, 89 punktas; 1985 m. liepos 11 d. Sprendimo *Remia ir kt. prieš Komisiją*, C-42/84, EU:C:1985:327, 19–20 punktai; 1986 m. sausio 28 d. Sprendimo *Pronuptia*, C161/84, ECLI:EU:C:1986:41, 15–17 punktai; 1994 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Gøttrup-Klim*, C-250/92, ECLI:EU:C:1994:413, 35 punktas, ir 1995 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Oude Luttikhuis ir kt.*, C-399/93, ECLI:EU:C:1995:434, 12–15 punktai.

⁽¹⁸⁾ 2023 m. spalio 26 d. Sprendimo *EDP - Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 90 punktas ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *MasterCard / Komisija*, C-382/12 P, ECLI:EU:C:2014:2201, 91 punktas.

gamybos sąnaudos arba jam gali būti suteikta galimybė gaminti naujus arba tobulesnius produktus. Licencianto veiksmingumas dažnai padidėja licenciaro technologiją derinant su licencianto ištekliais ir technologijomis. Licencijavimas dažnai vykdomas todėl, kad licenciarui yra naudingiau licencijuoti technologiją, nei ją naudoti pačiam, pavyzdžiui, dėl to, kad licenciatas jau turi reikiamus gamybos išteklius. Tokiu būdu licenciatui tuo susitarimu suteikiama galimybė naudotis technologija, kurią galima derinti su tais ištekliais. Pavyzdžiui, universitetas ar mokslinių tyrimų institutas technologijos licenciją gali suteikti gamybos įmonei.

24. Be to, technologijų licencijavimu galima pasiekti veiksmingumo dėl sinergijos – licenciatui sudaromos sąlygos derinti savo ir licenciaro technologijas. Tai gali leisti licenciatui pasiekti tokį išlaidų ir produkcijos santykį, kuris kitu atveju būtų neįmanomas.
25. Technologijų licencijavimo susitarimais, kaip ir vertikaliaisiais prekių ir paslaugų platinimo susitarimais, veiksmingumą galima padidinti platinimo etapu. Veiksmingumas gali pasireikšti kaip išlaidų taupymas arba vertingų paslaugų vartotojams teikimas. Teigiamas vertikaliųjų susitarimų poveikis apibūdintas Komisijos vertikaliųjų apribojimų gairėse⁽¹⁹⁾ (toliau – Vertikaliųjų apribojimų gairės).
26. Technologijų licencijavimu taip pat gali būti siekiama skatinti konkurenciją, t. y. pašalinti paties licencianto technologijų plėtros ir naudojimo kliūtis. Visų pirma sektoriuose, kuriuose yra didelis patentų skaičius, licencijavimas dažnai naudojamas siekiant dizaino laisvės, kadangi taip pašalinama licenciaro pretenzijų dėl patento pažeidimo rizika⁽²⁰⁾.

2.2.3.2. Neigiamas poveikis

27. Technologijų perdavimo susitarimais konkurencija paprastai skatinama, tačiau tam tikrais atvejais įmonės gali jais naudotis siekdamos antikonkurencinių tikslų, kurie galiausiai kenkia vartotojams.
28. Ribojamieji technologijų perdavimo susitarimai gali turėti neigiamą poveikį rinkai, kaip antai:
 - a. skirtingų technologijų konkurencijos mažinimas, įskaitant galimybę lengviau sudaryti slaptus (oficialius ir numanomus) susitarimus;
 - b. konkurentų konkurencinių galimybių ribojimas, didinant jų patiriamas sąnaudas, ribojant galimybę naudotis ištekliais arba kitaip sudarant patekimo į rinką kliūtis, ir
 - c. tą pačią technologiją naudojančių įmonių konkurencijos mažinimas.
29. Mažesnės konkurencijos tarp tą pačią technologiją naudojančių įmonių rizika didesnė, kai nustatomi abipusiai įsipareigojimai⁽²¹⁾. Pavyzdžiui, jei konkurentai

⁽¹⁹⁾ OL C 248, 2022 6 30, p. 1, 12 ir tolesni punktai.

⁽²⁰⁾ Tačiau kai dėl tokių licencijavimo susitarimų viena iš šalių palieka rinką, tokiems susitarimams gali būti taikoma 101 straipsnio 1 dalis.

⁽²¹⁾ Pavyzdžiu galėtų būti atvejis, kai dvi įmonės, įsteigtos skirtingose valstybėse narėse, viena kitai suteikia konkuruojančių technologijų licencijas ir sutinka neprekiuoti produktais viena kitos vidaus rinkose. Tokiu susitarimu ribojama potenciali jų tarpusavio konkurencija.

perduoda vienas kitam konkuruojančias technologijas ir nustato abipusį įsipareigojimą ateityje vienas kitam teikti atitinkamų technologijų patobulinimus ir jei tas susitarimas konkurentui trukdo įgyti technologinį pranašumą prieš kitą šalį, šalių konkurencija inovacijų srityje yra ribojama (taip pat žr. 264 punktą).

30. Technologijų perdavimo susitarimais tarp konkuruojančių šalių taip pat sudaromos palankesnės sąlygos vykdyti koordinavimą. Slaptų susitarimų sudarymo rizika yra didesnė koncentruotose rinkose⁽²²⁾. Technologijų perdavimo susitarimai, kuriais didinamas rinkos skaidrumas, kontroliuojama tam tikra elgsena, didinamos kliūtys patekti į rinką, gali sudaryti palankesnes vykdyti koordinavimą. Be to, palankesnės sąlygos vykdyti koordinavimą gali būti sudaromos susitarimais, dėl kurių atsiranda didelis sąnaudų bendrumas (t. y. šalims bendrų sąnaudų dalis), kadangi dėl to gali išaugti šalių pajėgumas sudaryti slaptus susitarimus dėl kainų⁽²³⁾.
31. Palankesnės sąlygos vykdyti koordinavimą taip pat gali būti sudarytos konkuruojančioms šalims keičiantis neskelbtina komercine informacija vykdant technologijų perdavimo susitarimą. Tačiau keitimasis tam tikra neskelbtina komercine informacija gali būti objektyviai būtinas susitarimui įgyvendinti⁽²⁴⁾. Jei pats susitarimas nepatenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo taikymo sritį, nes jo poveikis konkurencijai yra neutralus arba teigiamas, keitimasis informacija, kuriuo tas susitarimas papildomas, taip pat nepatenka į šio draudimo taikymo sritį. Taip yra tuo atveju, jei keitimasis informacija yra objektyviai būtinas licencijavimo susitarimui įgyvendinti ir proporcingas jo tikslams. Jei keičiantis informacija viršijama tai, kas objektyviai būtina susitarimui įgyvendinti, arba kai keitimasis informacija nėra proporcingas to susitarimo tikslui, keitimasis informacija turi būti vertinamas pagal Horizontaliųjų gairių 6 skyriuje pateiktas rekomendacijas. Jei keitimuisi informacija taikoma 101 straipsnio 1 dalis, jis vis tiek gali atitikti 101 straipsnio 3 dalies sąlygas.
32. Technologijų perdavimo susitarimais taip pat gali būti ribojama skirtingų technologijų konkurencija sukuriant kliūtis konkurentams patekti į rinką ir joje plėsti savo veiklą. Pavyzdžiui, technologijos tiekėjų, kurie yra trečiosios šalys, konkurencinės galimybės gali būti ribojamos, jei seniai rinkoje veikiantys licenciarai licenciatams nustato tokį įpareigojimą nekonkuruoti, kad tiekėjai, kurie yra trečiosios šalys, negali sudaryti licencinių susitarimų su pakankamu licenciatų skaičiumi, ir jei licenciatams yra sunku patekti į rinką⁽²⁵⁾.
33. Technologijų perdavimo susitarimai taip pat gali riboti tų pačių technologijų konkurenciją. Toks ribojimas, pavyzdžiui, gali atsirasti licenciatams taikant

⁽²²⁾ Kad galėtų vykdyti koordinavimą, suinteresuotoms įmonėms reikia turėtų panašią bendrų interesų ir koordinavimo mechanizmo funkcionavimo viziją. Kad koordinavimas būtų veiksmingas, įmonės taip pat turi stebėti viena kitos elgseną rinkoje, turi būti pakankamai atgrasomųjų priemonių užtikrinti, jog egzistuos paskata nenukrypti nuo bendros rinkos politikos, o kliūtys patekti į rinką turi būti pakankamai didelės, kad būtų apribotas kitų šalių patekimas į rinką arba plėtra.

⁽²³⁾ Žr., pvz., 15 išnašoje nurodytų Horizontaliųjų gairių 241 ir tolesnius punktus.

⁽²⁴⁾ Žr. Horizontaliųjų gairių 34 ir 369 punktus. Jeigu derantis dėl susitarimo būtina keistis neskelbtina komercine informacija, reikėtų imtis atitinkamų apsaugos priemonių; žr. Horizontaliųjų gairių 6.2.4.4 skirsnį.

⁽²⁵⁾ Technologijų pakaitalų tiekėjų konkurencinės galimybės taip pat gali būti ribojamos, kai didelę įtaką rinkoje turintis licenciaras įvairias technologijos sudedamąsias dalis sudeda į vieną licencijavimo paketą, nors konkrečiam produktui gaminti būtina tik dalis paketo.

apribojimus dėl perpardavimo kainų išlaikymo arba teritorinius apribojimus, arba apribojimus parduoti tik tam tikriems klientams. Tų pačių technologijų konkurencijos ribojimas gali sudaryti sąlygas slaptiems licenciatų susitarimams. Be to, jais galima sudaryti sąlygas slaptiems konkuruojančių technologijų turėtojų susitarimams arba, padidinant kliūtis patekti į rinką, sumažinti skirtingų technologijų konkurenciją.

2.2.4. Rinkos apibrėžimas

34. Komisijos požiūris į atitinkamos rinkos apibrėžimą yra pateiktas jos Pranešime dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Sąjungos konkurencijos teisės tikslams ⁽²⁶⁾ (toliau – Pranešimas dėl rinkos apibrėžimo). Šiose gairėse nagrinėjami tik tie rinkos apibrėžimo aspektai, kurie yra ypač svarbūs technologijų licencijavimui.
35. Technologija yra išteklius, įtraukiamas į produktą arba gamybos procesą. Todėl technologijų licencijavimas gali turėti įtakos konkurencijai tiek pradinės grandies išteklių rinkose, tiek galutinės grandies produkcijos rinkose. Pavyzdžiui, susitarimu tarp dviejų įmonių, kurios parduoda konkuruojančius produktus vartotojų grandies rinkoje ir viena kitai suteikia technologijos teisių, susijusių su tų produktų gamyba gamintojų grandies rinkoje, licencijas, gali būti ribojama konkurencija atitinkamoje prekių ar paslaugų galutinės grandies rinkoje. Abipusiu licencijavimu taip pat gali būti ribojama konkurencija atitinkamoje pradinės grandies technologijos rinkoje ir potencialiai kitose pradinės grandies išteklių rinkose. Todėl siekiant įvertinti technologijų licencijavimo susitarimų poveikį konkurencijai gali prireikti apibrėžti atitinkamą (-as) produkto rinką (-as) bei atitinkamą (-as) technologijos rinką (-as) ⁽²⁷⁾.
36. Atitinkama produkto rinka apima pagal licencijuotą technologiją pagamintus sutartinius produktus ir produktus, kuriuos dėl jų savybių, kainų ir numatytos paskirties pirkėjai laiko lygiaverčiais sutartiniams produktams arba jų pakaitalais, atsižvelgiant į konkurencijos sąlygas bei į pasiūlos ir paklausos rinkoje struktūrą. Sutartiniai produktai gali priklausyti galutinio ir (arba) tarpinio produkto rinkai.
37. Atitinkama technologijos rinka apima licencijuotos technologijos teises ir jų pakaitalus, t. y. kitas technologijos teises, kurias dėl technologijos teisių savybių, autorinių atlyginimų ir numatytos paskirties licenciatai laiko lygiavertėmis licencijuotų technologijų teisėms arba jų pakaitalais, atsižvelgiant į konkurencijos sąlygas bei į pasiūlos ir paklausos rinkoje struktūrą. Atsižvelgiant į licenciaro

⁽²⁶⁾ OL C, C/2024/1645, 2024 2 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj>.

⁽²⁷⁾ Žr., pvz., 2010 m. lapkričio 17 d. Komisijos sprendimą byloje M.5675 – *SYNGENTA / MONSANTO'S SUNFLOWER SEED BUSINESS*, kuriame Komisija nagrinėjo dviejų vertikalčiai integruotų saulėgrąžų selekcijos įmonių susijungimą atsižvelgdama į i) pradinės grandies veislių (tėvinės linijos bei hibridai) prekybos rinką (t. y. keitimąsi ir licencijavimą) ir į ii) galutinės grandies hibridų komercinimo rinką. 2009 m. kovo 13 d. Sprendime byloje M.5406, *IPIC / MAN FERROSTAAL AG*, Komisija apibrėžė aukštos kokybės melamino gamybos rinką ir gamintojų grandies technologijos rinką melamino gamybos technologijoms tiekti. Taip pat žr. 1994 m. birželio 8 d. Komisijos sprendimą byloje Nr. COMP/M.269, *SHELL / MONTECATINI*, ir 2023 m. birželio 2 d. Komisijos sprendimą byloje M.10783, *EQT FUTURE / AM FRESH / SNFL / IFG*, kuriame Komisija įvertino įmonių susijungimą, kuriame dalyvavo įmonės, vykdančios veiklą valgomųjų vynuogių sektoriuje – išnagrinėjo pradinės grandies besėklių valgomųjų vynuogių saugomų vynmedžių veislių selekcijos ir licencijavimo rinką, taip pat galutinės grandies valgomųjų vynuogių auginimo ir platinimo rinkas.

parduodamą technologiją, būtina nustatyti kitas technologijas, prie kurių licenciatas pereitų reaguodamas į licenciario technologijos tiekimo sąlygų supaprastėjimą (pavyzdžiui, nedidelį, tačiau nuolatinį mokėtinų licencijos mokesčių didinimą), palyginti su kitų technologijų tiekimo sąlygomis. Alternatyvus būdas – išanalizuoti produktų, kurie pagaminti pagal licencijuotos technologijos teises, rinką (žr. 40 punktą).

38. Terminas „atitinkama rinka“, vartojamas TPBIR 3 straipsnyje ir apibrėžtas jo 1 straipsnio 1 dalies m punkte, reiškia atitinkamą produkto rinką ir atitinkamą technologijos rinką tiek produkto, tiek geografiniu atžvilgiu.
39. Atitinkama geografinė rinka yra apibrėžta TPBIR 1 straipsnio 1 dalies l punkte ir apima teritoriją, kurioje atitinkamos įmonės dalyvauja su produktų pasiūla ir paklausa arba technologijos teisės licencijavimu susijusioje veikloje, kurioje konkurencijos sąlygos yra pakankamai vienodos ir kurią iš gretimų teritorijų galima išskirti dėl to, kad konkurencijos sąlygos pastarosiose pastebimai skiriasi. Atitinkamos (-ų) technologijos rinkos (-ų) geografinė rinka gali skirtis nuo atitinkamos (-ų) produkto rinkos (-ų) geografinės rinkos.
40. Apibrėžtus atitinkamas rinkas, jų dalys gali būti priskirtos kiekvienam iš tų rinkos konkurencijos šaltinių ir naudojamos santykinėi rinkos dalyvių galiai nustatyti. Kalbant apie technologijos rinkas, vienas iš galimų būdų yra apskaičiuoti rinkos dalis pagal kiekvienai technologijai tenkančią visų licencijavimo pajamų iš autorinių atlyginimų dalį, kuri parodo technologijos dalį rinkoje, kurioje licencijuojamos konkuruojančios technologijos. Tačiau dėl informacijos apie pajamas iš autorinio atlyginimo trūkumo šis būdas dažnai nėra lengvai pritaikomas praktiškai. Kitas būdas, naudojamas TPBIR taikymo tikslu, yra apskaičiuoti rinkos dalis technologijos rinkoje remiantis pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų pardavimu vartotojų grandies produktų rinkose (išsamesnė informacija pateikiama šių gairių 112–117 punktuose). Atliekant atskirą technologijų perdavimo susitarimų, kuriems netaikoma TPBIR nustatyta bendroji išimtis, vertinimą, siekiant tiksliau įvertinti licenciario galią rinkoje ir atsižvelgti į kitus žinomus veiksnius, kurie aiškiai parodo santykinę esamų technologijų padėtį rinkoje (daugiau informacijos apie šiuos veiksnius pateikiama šių gairių 187–196 punktuose), gali prireikti, jei tai praktiškai įmanoma, taikyti abu pirmiau apibūdintus metodus ⁽²⁸⁾.
41. Technologijų licencijavimo susitarimai gali daryti poveikį konkurencijai inovacijų srityje ⁽²⁹⁾. Tačiau nagrinėdama tokį poveikį Komisija paprastai apsiribos susitarimo poveikio konkurencijai esamose produkto ir technologijos rinkose analize. Poveikį

⁽²⁸⁾ Žr., pvz., 2012 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimo byloje AT.39230 - *Rio Tinto Alcan*, 38–41 punktas. Be to, žr. Komisijos sprendimus bylose M.10783 – *EQT FUTURE / AM FRESH / SNFL / IFG*, M.5675 – *SYNGENTA / MONSANTO'S SUNFLOWER SEED BUSINESS* ir M.5406 – *IPIC / MAN FERROSTAAL AG*, nurodytus 27 išnašoje, ir 2018 m. kovo 21 d. Komisijos sprendimą byloje M.8084 – *BAYER / MONSANTO*.

⁽²⁹⁾ Pavyzdžiui, technologijų licencijavimo susitarimai gali turėti įtakos produktų arba technologijų kūrimui, kuris leis i) patobulinti esamus produktus ar technologijas; ii) pakeisti esamus produktus ar technologijas kitais produktais arba technologijomis, arba kuris leistų iii) atsirasti visiškai naujai paklausai. Technologijų licencijavimo susitarimai taip pat gali turėti įtakos iv) ankstyvoms su inovacijomis susijusioms pastangoms, t. y. MTP veiklai, kuri nėra glaudžiai susijusi su konkrečiu produktu ar technologija.

konkurencijai tokiose rinkose gali daryti susitarimai, dėl kurių uždelsiamas tobulesnių arba naujų produktų, ateityje pakeisiančių dabartinius produktus, diegimas. Tokiais atvejais inovacijos yra potencialios konkurencijos šaltinis, į kurį būtina atsižvelgti vertinant susitarimo poveikį esamoms produkto ir technologijos rinkoms. Tačiau kai kuriais atvejais gali būti naudinga ir būtina taip pat atskirai išnagrinėti poveikį konkurencijai inovacijų srityje. Tai ypač pasakytina apie labai novatoriškas rinkas, kurioms būdingi dažni ir reikšmingi MTP ir kuriose susitarimas daro poveikį inovacijoms, kuriomis siekiama kurti naujus produktus ar technologijas⁽³⁰⁾. Tokiais atvejais gali būti pravartu įvertinti, ar sudarius susitarimą išliks pakankamai konkuruojančių MTP projektų, kad būtų išlaikyta veiksminga konkurencija inovacijų srityje⁽³¹⁾.

2.2.5. Konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių skirtumai

42. Paprastai konkuruojančių šalių susitarimai kelia didesnę riziką konkurencijai nei nekonkuruojančių šalių susitarimai⁽³²⁾.
43. Siekiant nustatyti susitarimo šalių konkurencinius santykius, būtina išnagrinėti, ar šalys būtų faktinės arba potencialios konkurentės, jei susitarimo nebūtų. Jeigu nesudarius susitarimo šalys nebūtų faktinės arba potencialios konkurentės atitinkamoje rinkoje, kuriai daro poveikį susitarimas, jos laikomos nekonkuruojančiomis šalimis.
44. Šalys yra faktinės konkurentės tam tikro produkto rinkoje, jeigu prieš sudarydamos susitarimą veikė toje pačioje atitinkamoje produkto rinkoje.
45. Šalis laikoma potencialia kitos šalies konkurente produkto rinkoje, jeigu nesant to susitarimo pirmoji šalis būtų turėjusi realių ir konkrečių galimybių patekti į atitinkamą rinką ir konkuruoti su kita toje rinkoje įsitvirtinusia šalimi⁽³³⁾. Potencialios konkurencijos konstatavimas turi būti pagrįstas nuoseklių faktinių aplinkybių visuma, atsižvelgiant į rinkos struktūrą ir ekonomines bei teises aplinkybes, kuriomis ji veikia. Hipotetinės galimybės patekti į rinką arba vien šalies pageidavimo ar noro patekti į rinką nepakanka⁽³⁴⁾. Ir priešingai, nebūtina užtikrintai įrodyti, kad įmonė iš tikrųjų pateks į atitinkamą rinką ir kad ji ten sugebės likti⁽³⁵⁾.

⁽³⁰⁾ Žr., pvz., 26 išnašoje nurodyto Pranešimo dėl rinkos apibrėžimo 90 ir tolesnius punktus. Atitinkamų įmonių pozicija tokiose rinkose gali būti vertinama pagal tokius rodiklius kaip MTP išlaidų dydis arba patentų ar patentų citavimo kartų skaičius; žr. Pranešimo dėl rinkos apibrėžimo 108 punktą.

⁽³¹⁾ Šiuo atžvilgiu šiose gairėse numatoma neprivaloma apsaugos taisyklė technologijų perdavimo susitarimams, kuriems dėl viršytų rinkos dalies ribų bendroji išimtis netaikoma – žr. 184 punktą.

⁽³²⁾ Žr., pvz., Vertikaliųjų apribojimų gairių (nurodytų 19 išnašoje) 10 punkto nuostatas, kurios *mutatis mutandis* taikomos technologijų licencijavimui.

⁽³³⁾ Žr. 2023 m. spalio 26 d. Sprendimo *EDP – Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 61 punktą. Taikant TPBIR, patekimas į rinką, tikėtina, turi įvykti per laikotarpį, kuris būtų pakankamai trumpas, kad būtų galima daryti konkurencinį spaudimą atitinkamoje rinkoje jau veikiančioms įmonėms. Paprastai tinkamu laikomas trejų metų neviršijantis laikotarpis. Tačiau tam tikrais atvejais (pavyzdžiui, farmacijos rinkose) ilgesni laikotarpiai gali būti tinkamesni.

⁽³⁴⁾ Žr., pavyzdžiui, 2023 m. spalio 26 d. Sprendimo *EDP – Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 60–63 punktus ir 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 36–39 punktus.

⁽³⁵⁾ Žr., pavyzdžiui, 2023 m. spalio 26 d. Sprendimo *EDP – Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 62 punktą; 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 36–45 punktus; 2021 m. kovo 25 d. Sprendimo *H. Lundbeck A/S ir Lundbeck Ltd*

Pavyzdžiui, patekimas į rinką labiau tikėtinas, jeigu licenciatas turi išteklių, kuriuos gali lengvai panaudoti, kad patektų į rinką nepatirdamas didelių negrįžtamųjų sąnaudų, arba jeigu jis jau turi patekimo į rinką planų arba pradėjo kitaip investuoti, kad patektų į rinką.

46. Atsižvelgiant į konkrečias intelektinės nuosavybės teisių aplinkybes, gali būti, kad viena ar abi šalys turi galiojančias intelektinės nuosavybės teises, dėl kurių kita šalis negali veikti atitinkamoje rinkoje arba patekti į ją nepažeisdama tokių technologijos teisių. Tai vadinama blokavimo poveikiu. Vertindamos galimą blokavimo poveikį jų konkuravimui, šalys turėtų atsižvelgti į šiuos veiksnius:
- a. jeigu abi šalys jau veikia atitinkamoje rinkoje, labai mažai tikėtina, kad jos daro blokavimo poveikį, nebent galutiniu teismo sprendimu būtų patvirtintas tiek intelektinės nuosavybės teisės galiojimas, tiek jos pažeidimas. Nesant tokio sprendimo, šalys paprastai laikomos faktinėmis konkurentėmis.
 - b. Jei viena iš šalių dar nepradėjo veikti rinkoje, tačiau jau nemažai investavo arba ėmėsi svarbių parengiamųjų veiksmų patekti į rinką, labai tikėtina, kad šalys yra bent jau potencialios konkurentės⁽³⁶⁾. Kai tokių investicijų ar veiksmų nėra, siekiant įvertinti, ar šalys yra potencialios konkurentės, būtina atsižvelgti į visus tuo metu turimus įrodymus, be kita ko, susijusius su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo galimybe, atitinkamų teisių galiojimu, taip pat su tuo, ar yra faktinių galimybių esamas intelektinės nuosavybės teises apeiti. Ypač įtikinamų blokavimo poveikio įrodymų reikalaujama tais atvejais, kai abi šalys siekia būti laikomos nekonkuruojančiomis šalimis ir todėl yra suinteresuotos, kad būtų patvirtinta, jog egzistuoja blokavimo poveikis, pavyzdžiui, kai įtariamas blokavimo poveikis susijęs su technologijomis, kurios technologiškai yra viena kitos pakaitalai (žr. 37 punktą), arba jeigu viena arba abi šalys kitai šaliai teikia didelę paskatą⁽³⁷⁾.
47. Šalys yra faktinės konkurentės technologijos rinkoje, jeigu jos abi jau licencijuoja pakeičiamas technologijos teises arba jeigu licenciatas jau licencijuoja savo technologijos teises, o licenciaras į technologijos rinką patenka licenciatui suteikdamas konkuruojančių technologijos teisių licenciją.
48. Šalys yra potencialios konkurentės technologijos rinkoje, jeigu jos turi nuosavų pakaitinių technologijų ir, tikėtina, jas licencijuotų, jeigu toje technologijos rinkoje suprastėtų tiekimo sąlygos. Pavyzdžiui, licenciatas bus laikomas potencialiu licenciaro konkurentu, jeigu jis nelicencijuoja savo technologijos, bet yra tikėtina,

/ *Europos Komisija*, C-591/16 P, ECLI:EU:C:2021:243, 54–57 punktus, ir 2024 m. birželio 27 d. Sprendimo *Komisija / Servier ir kt.*, C-176/19 P, ECLI:EU:C:2024:549, 100–101 punktus.

⁽³⁶⁾ Pavyzdžiui, tikėtina, kad šalys bus laikomos potencialiomis konkurentėmis produkto rinkoje, jeigu licenciatas vienoje geografinėje rinkoje gamina produktus pagal nuosavą technologiją, o kitoje geografinėje rinkoje pradeda gaminti produktus pagal konkuruojančią licencijuojamą technologiją. Tokiomis aplinkybėmis tikėtina, kad licenciatas, gamindamas produktus pagal nuosavą technologiją, būtų galėjęs patekti į antrąją geografinę rinką, jeigu jam netrukdytų objektyvūs veiksniai, tarp jų – blokuojančiosios intelektinės nuosavybės teisės.

⁽³⁷⁾ Šiuo klausimu žr. 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 54–56 punktus; 2024 m. birželio 27 d. Sprendimo *Komisija / Servier ir kt.*, C-176/19 P, ECLI:EU:C:2024:549, 87–89, 103 ir 131 punktus ir 2024 m. birželio 27 d. Sprendimo *Komisija / Krka*, C-151/19 P, ECLI:EU:C:2024:546, 411 punktą.

kad jis tai darytų, jeigu atitinkamoje technologijos rinkoje suprastėtų tiekimo sąlygos⁽³⁸⁾. Paprastai yra sunkiau įvertinti, ar šalys yra potencialios konkurentės technologijos rinkose. Todėl taikant TPBIR į potencialią konkurenciją technologijos rinkoje nėra atsižvelgiama (žr. 109 punktą), o šalys laikomos nekonkuruojančiomis šalimis.

49. Kai kuriais atvejais taip pat galima daryti išvadą, kad, nors licenciaras ir licenciatas ir gamina konkuruojančius produktus, jie yra nekonkuruojančios šalys atitinkamoje produkto ir atitinkamoje technologijos rinkoje, nes licencijuota technologija yra tokia radikali inovacija, kad dėl jos licencianto technologija tapo pasenusi ir nekonkurencinga. Tokiais atvejais licenciaro technologija sukuria naują rinką arba išstumia iš esamos rinkos licencianto technologiją. Tačiau susitarimo sudarymo metu dažnai neįmanoma padaryti tokios išvados. Tai, kad senesnė technologija paseno arba yra nekonkurencinga, paprastai paaiškėja tik praėjus tam tikram laikui, per kurį vartotojai turėjo galimybę naudoti technologiją arba pagal šią technologiją pagamintus produktus. Pavyzdžiui, sukūrus kompaktinių diskų technologiją ir rinkai pirmą kartą pateikus kompaktinius diskus dar nebuvo akivaizdu, kad ši naujoji technologija pakeis vinilines plokšteles. Tai tapo akivaizdu tik po kelerių metų. Todėl, jei susitarimo sudarymo metu nebus akivaizdu, kad licencianto technologija yra pasenusi arba nekonkurencinga, šalys bus laikomos konkurentėmis. Tačiau dėl to, kad Sutarties 101 straipsnio 1 ir 3 dalys turi būti taikomos atsižvelgiant į faktines susitarimo sudarymo aplinkybes, vertinimui įtakos turi svarbūs faktų pasikeitimai. Todėl šalių santykiai gali pasikeisti ir šalys gali tapti nekonkuruojančiomis šalimis, jeigu po kurio laiko licencianto technologija rinkoje taps pasenusi arba nekonkurencinga.
50. Kai kuriais atvejais šalys gali tapti konkurentėmis po to, kai sudaromas susitarimas, jei licenciatas sukuria ar įsigyja ir pradeda naudoti konkuruojančią technologiją. Tokiais atvejais būtina atsižvelgti į tai, kad susitarimo sudarymo metu šalys buvo nekonkuruojančios šalys ir kad susitarimas buvo sudarytas tokiomis aplinkybėmis. Todėl Komisija daugiausia dėmesio skirs tam, kokį poveikį susitarimas daro licencianto galimybei naudoti nuosavą (konkuruojančią) technologiją. Dėl tos priežasties griežtų apribojimų sąrašas, taikomas konkurentų susitarimams, šiems susitarimams netaikomas, nebent šalims tapus konkurentėmis susitarimas vėliau kaip nors iš esmės pakeičiamas (žr. 123 dalį).
51. Susitarimo šalys gali tapti konkurentėmis ir po susitarimo sudarymo, jeigu licenciatas jau veikė atitinkamoje rinkoje, kurioje parduodami sutartiniai produktai, dar prieš susitarimo sudarymą ir jeigu licenciaras po to įeina į tokią rinką naudodamasis licencijuotos technologijos teisėmis arba kita technologija. Tokiu atveju griežtų apribojimų sąrašas, taikomas nekonkuruojančių šalių susitarimams, vėlgi bus taikomas visą susitarimo galiojimo laiką, nebent susitarimas vėliau kaip nors iš esmės pakeičiamas (žr. 123 dalį).

⁽³⁸⁾ Atliekant tokį vertinimą, veiklos ir praktiniais tikslais paprastai daugiausia dėmesio skiriama tam, kaip reaguojama į kainų augimą. Pavyzdžiui, vienas iš būdų yra apsvarstyti, ar tikėtina, kad licenciatas, reaguodamas į nežymiai, bet nuolat augančias technologijų kainas, pradės licencijuoti savo paties technologiją. Tačiau atliekant vertinimą taip pat galima atsižvelgti į pokyčius, turinčius įtakos kitiems konkurencijos parametrams, pavyzdžiui, produkto kokybei ar inovacijų lygiui.

2.3. Susitarimai, kuriems Sutarties 101 straipsnio 1 dalis paprastai netaikoma

52. Susitarimai, kurie negali reikšmingai paveikti valstybių narių tarpusavio prekybos (be poveikio prekybai) arba kurie reikšmingai neriboja konkurencijos (nedidelės svarbos susitarimai), nepatenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Gaires dėl poveikio prekybai nebuvimo Komisija yra pateikusi Komisijos gairėse dėl EB steigimo sutarties 81 ir 82 straipsniuose pateiktos poveikio prekybai sąvokos ⁽³⁹⁾ (toliau – Gairės dėl poveikio prekybai), o dėl nedidelės svarbos susitarimų – Komisijos pranešime dėl nedidelės svarbos susitarimų, kurie reikšmingai neriboja konkurencijos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalį ⁽⁴⁰⁾ (toliau – *De minimis* pranešimas). Tiek Gairės dėl poveikio prekybai, tiek *De minimis* pranešimas yra ypač svarbūs vertinant mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) sudaromus technologijų perdavimo susitarimus ⁽⁴¹⁾.

3. TECHNOLOGIJŲ PERDAVIMO BENDROSIS IŠIMTIES REGLAMENTO (TPBIR) TAIKYMAS

3.1. TPBIR teisinis poveikis

53. Technologijų perdavimo susitarimams, kurie tenkina TPBIR sąlygas, taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo išimtis. Susitarimai, kuriems taikomos bendrosios išimties, yra teisėti ir vykdytini ⁽⁴²⁾.
54. TPBIR numatyta bendroji išimtis grindžiama prielaida, kad tam tikrų rūšių technologijų perdavimo susitarimai, kiek jiems taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, paprastai tenkina visas keturias 101 straipsnio 3 dalyje numatytas sąlygas ⁽⁴³⁾. Nustatytų rinkos dalies ribų (TPBIR 3 straipsnis), griežtų apribojimų (TPBIR 4 straipsnis) ir neleistinų apribojimų (TPBIR 5 straipsnis) tikslas yra užtikrinti, kad bendroji išimtis būtų taikoma tik tiems susitarimams, kurie pagrįstai gali būti vertinami kaip atitinkantys 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.
55. Technologijų perdavimo susitarimų, kuriems bendroji išimtis netaikoma, atžvilgiu nedaroma prielaida dėl neteisėtumo. Siekiant nustatyti, ar tokiais susitarimais reikšmingai ribojama konkurencija, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje, ir, jei taip, ar jie atitinka visas keturias išimties taikymo sąlygas, nustatytas 101 straipsnio 3 dalyje, tokius susitarimus reikia įvertinti atskirai. Visų pirma, vien tai, kad šalių rinkos dalys viršija TPBIR 3 straipsnyje nustatytas rinkos dalies ribas, nėra pakankamas pagrindas daryti išvadą, kad susitarimu ribojama konkurencija, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje. Daugiau informacijos apie technologijų perdavimo susitarimų, kuriems netaikoma bendroji išimtis, atskirą vertinimą pateikta šių gairių 4 skirsnyje.

⁽³⁹⁾ OL C 101, 2004 4 27, p. 81.

⁽⁴⁰⁾ OL C 291, 2014 8 30, p. 1.

⁽⁴¹⁾ Rekomendacijų dėl atitinkamų rinkų apibrėžimo ir rinkos dalių apskaičiavimo, kai tai susiję su technologijų perdavimo susitarimais, pateikiama šių gairių 2.2.4. skirsnyje.

⁽⁴²⁾ Susitarimai, kuriems taikoma bendroji išimtis, gali būti uždrausti tik Komisijai arba valstybių narių konkurencijos institucijoms atskiru atveju panaikinus bendrąją išimtį; žr. šių gairių 3.6 skirsnį dėl bendrosios išimties panaikinimo.

⁽⁴³⁾ Žr. 9 punktą.

56. Kaip nurodyta šių gairių 2 skirsnyje, daugeliui technologijų perdavimo susitarimų Sutarties 101 straipsnio 1 dalis nėra taikoma dėl to, kad šiais susitarimais konkurencija visai neribojama, arba dėl to, kad konkurencija ribojama nepastebimai⁽⁴⁴⁾. Bet kokiu atveju, kai technologijų perdavimo susitarimas atitinka TPBIR sąlygas, vertinti, ar jis patenka į 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, nereikia⁽⁴⁵⁾.

3.2. TPBIR taikymo sritis ir trukmė

3.2.1. *Technologijų perdavimo susitarimų esmė*

57. TPBIR ir šios gairės taikomi technologijų perdavimo susitarimams. Pagal TPBIR 1 straipsnio 1 dalies b punktą, sąvoka „technologijos teisės“ apima praktinę patirtį, patentus, naudinguosius modelius, dizaino teises, puslaidininkių produktų topografijas, papildomos apsaugos liudijimus, skirtus medicinos arba kitiems produktams, kuriems gali būti išduodami tokie liudijimai, augalų veislių selekcininkų sertifikatus ir programinės įrangos autorių teises, taip pat tų teisių derinį ir paraiškas dėl tų teisių ir jų registracijos. Licencijuotos technologijos teisės turėtų suteikti licenciatui galimybę (naudojant kitus išteklius arba jų nenaudojant) gaminti sutartinius produktus. TPBIR taikomas tik valstybėse narėse, kuriose licenciaras turi atitinkamas technologijos teises. Kitu atveju perduodamų technologijos teisių, kaip apibrėžta TPBIR, nėra.
58. Praktinė patirtis, kaip apibrėžta TPBIR 1 straipsnio 1 dalies i punkte, – tai praktinės informacijos, gautos iš patirties ir atliekant bandymus, kuri yra slapta, esminė ir apibrėžta, rinkinys:
- „slapta“ reiškia tai, kad praktinė patirtis nėra visuotinai žinoma arba lengvai prieinama;
 - „esminė“ reiškia tai, kad praktinė patirtis apima informaciją, kuri yra svarbi ir naudinga licencijavimo susitarimo produktams gaminti arba licencijavimo susitarimo procesui taikyti. Kitaip tariant, informacija turi būti labai svarbi sutartinių produktų gamybai arba ją palengvinti. Tai, kad licencijuota praktinė patirtis yra susijusi su produktu, o ne su procesu, reiškia, kad praktinė patirtis yra naudinga gaminant sutartinį produktą. Ši sąlyga netenkinama, kai sutartinis produktas gali būti gaminamas pagal laisvai prieinamą technologiją. Tačiau šia sąlyga nėra reikalaujama, kad sutartinio produkto vertė būtų didesnė nei produktų, pagamintų pagal laisvai prieinamą technologiją. Proceso technologijų atveju ši sąlyga reiškia, kad praktinė patirtis yra naudinga dėl to, kad susitarimo sudarymo metu galima pagrįstai tikėtis, kad bus galima labai pagerinti licenciato konkurencinę padėtį, pavyzdžiui, sumažinant jo gamybos sąnaudas;

⁽⁴⁴⁾ Žr., pavyzdžiui, 2.3 skirsnį.

⁽⁴⁵⁾ 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003 1 4, p. 1) 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad susitarimai, kuriais daromas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai, tačiau kuriais nėra ribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, arba kurie tenkina Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygas ar kuriems taikomas reglamentas dėl 101 straipsnio 3 dalies taikymo, negali būti draudžiami nacionaliniais konkurencijos teisės aktais.

- c. „apibrėžta“ reiškia tai, kad galima patikrinti, ar licencijuota praktinė patirtis atitinka slaptumo ir esmingumo kriterijus. Ši sąlyga tenkinama, jei licencijuota praktinė patirtis yra aprašyta skaitmenine arba popierine forma. Tačiau kai kuriais atvejais gali būti neįmanoma to padaryti dėl pagrįstų priežasčių. Licencijuotą praktinę patirtį gali sudaryti praktinės licenciaro darbuotojų žinios. Pavyzdžiui, licenciaro darbuotojai gali turėti slaptų ir esminių žinių apie tam tikrą gamybos procesą, kurios licenciatui perduodamos teikiant mokymą jo darbuotojams. Tokiais atvejais susitarime pakanka nurodyti bendrą praktinės patirties pobūdį ir darbuotojus, kurie dalyvavo ar dalyvaus perduodant šią patirtį licenciatui.

3.2.1.1. Technologijų perdavimo susitarimų nuostatos dėl produktų įsigijimo ir kitų rūšių intelektinės nuosavybės teisių licencijavimo

59. TPBIR 2 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad bendroji išimtis taikoma ir technologijų perdavimo susitarimų nuostatoms, susijusioms su licenciatu vykdomu produktų įsigijimu, jeigu ir tiek, kiek tos nuostatos yra tiesiogiai susijusios su sutartinių produktų gamyba arba pardavimu. Todėl TPBIR netaikomas nuostatoms, susijusioms su ištekliais arba įranga, kurie naudojami kitais tikslais, nei sutartiniams produktams gaminti. Pavyzdžiui, kai pienas parduodamas kartu su sūrio gamybos technologijos licencija, TPBIR bus taikomas tik pienui, iš kurio gaminamas sūris naudojant licencijuotą technologiją.
60. 2 straipsnio 3 dalyje taip pat nustatyta, kad bendroji išimtis taikoma technologijų perdavimo susitarimų nuostatoms, susijusioms su kitų rūšių intelektinės nuosavybės teisių, kaip antai prekių ženklų ir autorių teisių, išskyrus programinės įrangos autorių teises⁽⁴⁶⁾, licencijavimu, jeigu ir tiek, kiek tos nuostatos yra tiesiogiai susijusios su sutartinių produktų gamyba arba pardavimu. Šia sąlyga užtikrinama, kad nuostatoms dėl kito pobūdžio intelektinės nuosavybės teisių bendroji išimtis būtų taikoma, jei tos kitos intelektinės nuosavybės teisės leidžia licenciatui geriau išnaudoti licencijuotos technologijos teises. Pavyzdžiui, kai licenciaras leidžia licenciatui ant pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų naudoti jo prekių ženklą, įsigijęs prekių ženklo licenciją licenciatas galės geriau išnaudoti licencijuotą technologiją, nes vartotojai galės iš karto susieti produktą ir savybes, kurios jam suteikiamos dėl licencijuotos technologijos teisių. Nustatant licenciatui prievolę naudoti licenciaro prekių ženklą taip pat skatinama technologijos sklaida, nes licenciaras gali nurodyti, kad jis yra atitinkamos technologijos autorius. Šio scenarijaus atveju TPBIR taikomas technologijų perdavimo susitarimams net jei šalys iš esmės yra suinteresuotos naudoti prekių ženklą, o ne technologiją⁽⁴⁷⁾.

3.2.1.2. Intelektinės nuosavybės teisių licencijavimas, kuris nepatenka į TPBIR taikymo sritį

61. Komisija TPBIR ir šiose gairėse nustatytų principų netaikys prekių ženklų licencijavimui (išskyrus 60 punkte nurodytą atvejį). Prekių ženklų licencijos dažnai

⁽⁴⁶⁾ Dėl programinės įrangos autorių teisių žr. 57 ir 88–89 punktus.

⁽⁴⁷⁾ Pavyzdžiui, TPBIR galėtų būti taikomas technologijų perdavimo susitarimui, kuris įvertintas 1990 m. kovo 23 d. Komisijos sprendime 90/186/EEB dėl procedūros pagal EEB sutarties 85 straipsnį (IV/32.736 - *Moosehead/Whitbread*) (OL L 100, 1990 4 20, p. 32, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1990/186/oj>); visų pirma žr. to sprendimo 16 punktą.

suteikiamos prekėms ir paslaugoms platinti ir perparduoti ir apskritai yra labiau susijusios su platinimo susitarimais, o ne su technologijos licencijavimu. Kai prekių ženklo licencija yra tiesiogiai susijusi su prekių ir paslaugų naudojimu, pardavimu arba perpardavimu ir nėra pagrindinis susitarimo objektas, licencijavimo susitarimui taikomas Komisijos reglamentas (ES) 2022/720⁽⁴⁸⁾ (toliau – Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas).

62. TPBIR netaikomas kitų nei programinės įrangos autorių teisių licencijavimui (išskyrus 60 punkte nurodytą atvejį). Vis dėlto, Komisija, vertindama autorių teisių, susijusių su sutartinių produktų gamyba, licencijavimą pagal Sutarties 101 straipsnį, paprastai taikys TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus⁽⁴⁹⁾. Ir priešingai, Komisija TPBIR ir šiose gairėse nustatytų principų netaikys autorių teisių licencijavimui prekybos susitarimuose. Tokiuose susitarimuose paprastai būna teisių turėtojas, kuris licencijuoja prekių ženklą, išgalvotą personažą arba visuomenės veikėją produktų su tokiu ženklu arba personažu ar veikėju gamybos ir pardavimo tikslu. Tokie susitarimai dažnai labiau panašūs į platinimo susitarimus nei į technologijų perdavimo susitarimus⁽⁵⁰⁾.

3.2.1.3. Tam tikrų rūšių duomenų licencijavimas

TPBIR ir gairėse nustatytų principų taikymas

63. TPBIR netaikomas duomenų licencijavimui, išskyrus atvejus, kai licencijuojami duomenys yra TPBIR 1 straipsnio 1 dalies i punkte apibrėžta praktinė patirtis (žr. šių gairių 58 punktą) arba viena iš TPBIR 1 straipsnio 1 dalies b punkte išvardytų technologijos teisių, arba kai duomenų licencijavimas vyksta pagal technologijų perdavimo susitarimą ir atitinka TPBIR 2 straipsnio 3 dalies sąlygas⁽⁵¹⁾.
64. Tačiau Komisija paprastai taikys TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus pagal Sutarties 101 straipsnį vertindama dviejų įmonių sudarytus duomenų licencijavimo susitarimus produktų gamybos ar paslaugų teikimo tikslu, kai licencijuojami duomenys yra susiję su duomenų baze, kuri saugoma autorių teisių arba *sui generis* teisės, kaip apibrėžta Duomenų bazių direktyvoje⁽⁵²⁾.

⁽⁴⁸⁾ 2022 m. gegužės 10 d. Komisijos reglamentas (ES) 2022/720 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių vertikaliesiems susitarimams ir suderintiems veiksams (OL L 134, 2022 5 11, p. 4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/720/oj>).

⁽⁴⁹⁾ Vertindama, ar taikyti TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus, Komisija atsižvelgs į teisinio ir ekonominio konteksto ypatumus. Dėl 101 straipsnio taikymo autorių teisių licencijoms, žr., pvz., 2011 m. spalio 4 d. Sprendimo *Football Association Premier League ir kt.*, jungtinės bylos C-403/08 ir C-429/08, ECLI:EU:C:2011:631, 137–146 punktus, ir 2020 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *Groupe Canal + / Komisija*, C-132/19 P, ECLI:EU:C:2020:1007.

⁽⁵⁰⁾ Žr., pavyzdžiui, 2019 m. kovo 25 d. Komisijos sprendimą byloje AT.40436 – *Sporto atributikos prekės*; 2019 m. liepos 9 d. Komisijos sprendimą byloje AT.40432 – *Su personažais susijusios atributikos prekės* ir 2020 m. sausio 30 d. Komisijos sprendimą byloje AT.40433 – *Filmų atributikos prekės*.

⁽⁵¹⁾ Taip bus tuo atveju, kai duomenų licencijavimas vyksta pagal technologijų perdavimo susitarimą, yra tiesiogiai susijęs su sutartinių produktų gamyba arba pardavimu ir laikomas intelektinės nuosavybės teisių arba praktinės patirties licencijavimu arba perleidimu licenciatui. Komisija laiko, kad pastarasis reikalavimas yra įvykdytas, kai licencijuojami duomenys yra saugomi autorių teisių arba *sui generis* teisės, kaip apibrėžta 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos (toliau – Duomenų bazių direktyva) (OL L 77, 1996 3 27, p. 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj>).

⁽⁵²⁾ Nurodyta 51 išnašoje.

65. Vertinant susitarimus dėl tokių duomenų bazių licencijavimo prekių gamybos ar paslaugų teikimo tikslu pagal Sutarties 101 straipsnį, būtina atsižvelgti į panašius aspektus, kaip ir licencijuojant technologijos teises, kurioms taikomas TPBIR. Visų pirma, kuriant autorių teisių arba duomenų bazės *sui generis* teisės saugomas duomenų bazes gali prireikti didelių investicijų, o jų licencijavimas paprastai prisideda prie konkurencijos skatinimo. Tai skatina inovacijas, nes duomenų bazių kūrėjai gali gauti tam tikrą savo MTP išlaidų grąžą. Tai taip pat sudaro sąlygas platinti intelektinės nuosavybės teisėmis saugomus duomenis, o tai savo ruožtu gali paskatinti tolesnes inovacijas ir kurti vertę mažinant licenciatų patiriamas gamybos sąnaudas arba sudarant jiems sąlygas gaminti naujus arba tobulesnius produktus ⁽⁵³⁾.
66. Tačiau, panašiai kaip ir technologijų perdavimo susitarimų atveju, su autorių teisių saugomomis duomenų bazėmis arba *sui generis* teise saugomomis duomenų bazėmis susijusiuose licencijavimo susitarimuose nustatyti konkurencijos apribojimai gali turėti konkurenciją rinkoje mažinantį poveikį ⁽⁵⁴⁾, ypač tais atvejais, kai viena iš šalių turi įtaką rinkoje. Vertindama tokius apribojimus Komisija paprastai taikys TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus. Vis dėlto duomenų licencijavimas yra sparčiai kintanti praktika ir negalima atmesti galimybės, kad tam tikriems į tokias licencijas įtrauktiems konkurencijos apribojimams šios gairės netaikomos arba jie daro tokį poveikį konkurencijai arba vartotojams, kuris iš esmės skiriasi nuo šiose gairėse aprašyto poveikio. Tokiais atvejais Komisija vertins apribojimus pagal Sutarties 101 straipsnį, kiekvieno atvejo aplinkybėms taikydama bendruosius principus (žr. šių gairių 2 skirsnį).
67. Kai duomenų licencijavimo susitarimai yra susiję su duomenimis, kurie nėra saugomi duomenų bazių *sui generis* teisių arba duomenų bazių autorių teisių, tai, ar tinkama taikyti TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus, Komisija vertins atsižvelgdama į kiekvieno atvejo aplinkybes. Dėl prekių gamybos arba paslaugų teikimo sudaryti duomenų licencijavimo susitarimai gali būti susiję su įvairių rūšių duomenimis. Dėl duomenų charakteristikų skirtumų ir skirtingo investicijų į duomenų rinkimą ir apdorojimą dydžio TPBIR ir šiose gairėse nustatyti principai (įskaitant tolesniuose šio skirsnio punktuose nustatytus principus) ne visais atvejais gali tikti tokiems susitarimams įvertinti.

Keitimasis neskelbtina komercine informacija

68. Konkurentų keitimasis neskelbtina komercine informacija (nepriklausomai nuo to, ar ja keičiamasi tiesiogiai, ar netiesiogiai per trečiąją šalį) gali pažeisti Sutarties 101 straipsnį ⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵³⁾ Konkurenciją skatinantis poveikis galutinės grandies rinkai, kurioje veikia licenciatas, siejamas su licencijos tikslu, kuris yra sutartinių produktų gamyba. Tačiau licenciatui licencijuotas duomenų bazes gali naudoti ir kitais tikslais, įskaitant vartotojams nepalankiais antikoncepciniais tikslais, pavyzdžiui, siekiant taikyti į tam tikrus vartotojus (jų grupes) nukreiptą išnaudojimo praktiką. Šiame skirsnyje pateiktos rekomendacijos taikomos tik tokiems licencijavimo susitarimams, kurie sudaromi produktų gamybos ar paslaugų teikimo tikslu.

⁽⁵⁴⁾ Rekomendacijas, kaip apibrėžti atitinkamas rinkas, galima rasti 26 išnašoje nurodytame Pranešime dėl rinkos apibrėžimo.

⁽⁵⁵⁾ Žr. 15 išnašoje nurodytų Horizontaliųjų gairių 6 skyrių; taip pat žr. 2024 m. liepos 29 d. Sprendimo *Banco BPN / BIC Português ir kt.*, C-298/22, ECLI:EU:C:2024:638, 51 ir tolesnius punktus.

69. Duomenų bazės *sui generis* teisės arba autorių teisių saugomų duomenų bazių licencijavimo atveju keitimasis neskelbtina komercine informacija gali vykti: i) jei pati duomenų bazė apima neskelbtiną komercinę informaciją arba ii) jei, siekdamas įgyvendinti duomenų licencijavimo susitarimą, šalis keičiasi neskelbtina komercine informacija, kuri nėra įtraukta į pačią duomenų bazę.
70. Jei pačios duomenų bazės licencijavimas nepatenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo taikymo sritį, nes licencijavimo susitarimo poveikis konkurencijai yra neutralus arba teigiamas, keitimasis informacija, kuriuo tas susitarimas papildomas, taip pat nepatenka į šio draudimo taikymo sritį. Taip bus tuo atveju, jei keitimasis neskelbtina komercine informacija yra objektyviai būtinas duomenų licencijavimo susitarimui įgyvendinti ir yra proporcingas jo tikslams.
71. Tačiau jei keitimasis neskelbtina komercine informacija nėra objektyviai būtinas duomenų licencijavimo susitarimui įgyvendinti (ar nėra proporcingas jo tikslams), arba jei pats keitimasis neskelbtina komercine informacija yra pagrindinis duomenų licencijavimo susitarimo dalykas, Komisija taikys Horizontaliųjų gairių 6 skyriuje nustatytus keitimosi informacija principus, kad įvertintų, ar keitimusi informacija ribojama konkurencija⁽⁵⁶⁾. Visų pirma, keitimasis neskelbtina komercine informacija bus laikomas konkurencijos apribojimu pagal tikslą, jei šiuo keitimusi galima pašalinti netikrumą dėl pakeitimų, kuriuos atitinkamos įmonės turi priimti vykdydamos savo veiksmus rinkoje, laiko, masto ir detalių⁽⁵⁷⁾.
72. Tačiau daugeliu atvejų keitimasis neskelbtina komercine informacija, kai tai susiję su duomenų bazių licencijavimu, neriboja konkurencijos pagal savo tikslą; tokiu atveju reikės įvertinti, ar keitimasis turi ribojamąjį poveikį⁽⁵⁸⁾. Kad keičiantis informacija būtų daromas ribojamasis poveikis konkurencijai, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, turi būti tikėtina, kad juo bus daromas didelis neigiamas poveikis atitinkamos rinkos veikimui, darant poveikį vienam iš (ar keliems) konkurencijos toje rinkoje parametru, pavyzdžiui, kainai, produkcijai, produkto kokybei, produkto įvairovei ar inovacijoms. Atliekant šį vertinimą svarbu atsižvelgti į informacijos, kuria keičiamasi, pobūdį, keitimosi ypatumus ir rinkos charakteristikas, taip pat į visas priemones, kurių šalis ėmėsi siekdamas kuo labiau sumažinti konkurencijos teisės pažeidimų riziką⁽⁵⁹⁾.

Kitais Sąjungos teisės aktais nustatytos prievolės

73. Šiose gairėse pateikiamos rekomendacijos netrukdo taikyti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas)⁽⁶⁰⁾

⁽⁵⁶⁾ Tačiau tai neužkerta kelio TPBIR nustatytą apsaugos taisyklę taikyti 63 punkte apibūdintais atvejais, konkrečiau, kai licencijuojami duomenys yra praktinė patirtis, apibrėžta TPBIR 1 straipsnio 1 dalies i punkte, arba viena iš TPBIR 1 straipsnio 1 dalies b punkte išvardytų technologijos teisių, arba kai duomenų licencijavimas vyksta pagal technologijų perdavimo susitarimą ir atitinka TPBIR 2 straipsnio 3 dalies sąlygas.

⁽⁵⁷⁾ Žr., pavyzdžiui, 2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *HSBC Holdings ir kt. / Komisija*, C-883/19 P, EU:C:2023:11, 115–116 punktus ir nurodytą teismų praktiką.

⁽⁵⁸⁾ Žr. 15 išnašoje nurodytų Horizontaliųjų gairių 6.2.7 skirsnį.

⁽⁵⁹⁾ Žr. 15 išnašoje nurodytų Horizontaliųjų gairių 6.2.4.4 skirsnį.

⁽⁶⁰⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama

ir kitų Sąjungos teisės aktų, taikomų keitimuisi duomenimis. Tiek, kiek įmonės išlaiko teisę savo nuožiūra spręsti, kaip įgyvendinti tokius teisės aktus, toliau taikomas Sutarties 101 straipsnis.

74. Jeigu duomenų licencijavimas yra privalomas pagal Sąjungos teisės aktais nustatytą dalijimosi duomenimis prievolę, Komisija atsižvelgs į tokią prievolę licencijavimo susitarimui taikydama TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus.
75. Komisija laiko, kad Duomenų akto ⁽⁶¹⁾ II skyriuje numatyti susitarimai dėl dalijimosi duomenimis paprastai nepateks į Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo sritį ir (arba) tenkins 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Tačiau taip nebus, kai šalys tokiais susitarimais naudojasi siekdamos nuslėpti susitarimus, kuriais siekiama apriboti konkurenciją, kaip antai susitarimus dėl kainos nustatymo, klientų pasidalijimo ar neteisėto keitimosi neskelbtina komercine informacija ⁽⁶²⁾.

3.2.2. *Perdavimo sąvoka*

76. Sąvoka „perdavimas“ reiškia, kad technologiją viena įmonė turi perduoti kitai įmonei. Toks perdavimas paprastai atliekamas suteikiant licenciją, pagal kurią licenciaras už autorinį atlyginimą suteikia licenciatui teisę naudoti jo technologijos teises.
77. Kaip nustatyta TPBIR 1 straipsnio 1 dalies c punkte, perleidimo susitarimai, kai dalis rizikos, susijusios su technologijos teisių naudojimu tenka technologiją perleidžiančiam subjektui, taip pat laikomi technologijų perdavimo susitarimais. Taip visų pirma yra tuomet, kai už perleidimą mokėtina suma priklauso nuo gavėjo apyvartos iš produktų, pagamintų naudojantis perleista technologija, tokių pagamintų produktų kiekio arba taikant tą technologiją atliktų operacijų skaičiaus.
78. Susitarimas, kuriuo licenciaras savo technologijos teisių įsipareigoja nenaudoti prieš licenciatą, taip pat gali būti laikomas technologijos teisių perdavimu. Iš tiesų grynosios patentinės licencijos esmę sudaro teisė veikti neviršijant išimtinės patento teisės. Tai reiškia, kad TPBIR taip pat taikomas vadinamiesiems teisės reikšti pretenzijas atsisakymo susitarimams, kuriais licenciaras leidžia licenciatui vykdyti gamybą pagal patentą ⁽⁶³⁾.

3.2.3. *Dviejų šalių susitarimai*

79. Pagal TPBIR 1 straipsnio 1 dalies c punktą, bendroji išimtis taikoma tik „dviejų įmonių“ sudarytiems technologijų perdavimo susitarimams. Todėl daugiau nei dviejų

Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

⁽⁶¹⁾ 2023 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/2854 dėl suderintų sąžiningos prieigos prie duomenų ir jų naudojimo taisyklių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/2394 ir Direktyva (ES) 2020/1828 (Duomenų aktas) (OL L, 2023/2854, 2023 12 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj>).

⁽⁶²⁾ Duomenų akto 116 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad Duomenų aktu „neturėtų būti daromas poveikis konkurencijos taisyklių taikymui, visų pirma Sutarties 101 ir 102 straipsniams“ ir kad „šiuo reglamente numatytos priemonės neturėtų būti naudojamos konkurencijai apriboti SESV prieštaraujančiu būdu“.

⁽⁶³⁾ Šiose gairėse vartojamos sąvokos „licencijavimas“ ir „licencijuotas“ taip pat apima teisės reikšti pretenzijas atsisakymo susitarimus, jeigu technologijos teisės perduodamos taip, kaip aprašyta šiame skirsnyje.

įmonių sudarytiems technologijų perdavimo susitarimams bendroji išimtis nėra taikoma⁽⁶⁴⁾.

80. Dviejų įmonių sudaryti susitarimai patenka į TPBIR taikymo sritį net ir tuo atveju, kai susitarimas apima sąlygas, kurios yra susijusios su daugiau nei vienu prekybos lygmeniu. Pavyzdžiui, TPBIR taikomas technologijų perdavimo susitarimams, kurie susiję ne tik su gamybos, bet ir su platinimo etapu, ir kuriuose nustatomi įpareigojimai, kuriuos licenciatas turi arba gali nustatyti pagal licenciją pagamintų produktų perpardavėjams⁽⁶⁵⁾.
81. Susitarimai, kuriais steigiami technologijų fondai ir teikiamos licencijos iš technologijų fondų, paprastai yra daugiašaliai susitarimai, todėl jiems TPBIR netaikomas⁽⁶⁶⁾. Technologijų fondo sąvoka apima susitarimus, kuriais dvi arba daugiau šalių susitaria sujungti atitinkamas technologijas ir licencijuoti jų paketą. Technologijų fondo sąvoka taip pat apima susitarimus, kuriais dvi arba daugiau įmonių susitaria suteikti licenciją trečiajai šaliai ir leisti jai licencijuoti technologijų paketą.
82. Daugiau nei dviejų įmonių sudaryti technologijų licencijavimo susitarimai dažnai kelia tokių pačių problemų kaip ir dviejų įmonių sudaryti to paties pobūdžio susitarimai. Pagal Sutarties 101 straipsnį atskirai vertinama technologijų licencijavimo susitarimus, kurių pobūdis yra toks pats kaip susitarimų, kuriems taikoma bendroji išimtis, tačiau kuriuos sudarė daugiau nei dvi įmonės, Komisija analogiškai taikys TPBIR nustatytus principus. Tačiau technologijų fondams ir licencijavimui iš technologijų fondų skirti šių gairių 4.4 skirsnyje pateikti konkretūs nurodymai.

3.2.4. *Susitarimai dėl sutartinių produktų gamybos*

83. Iš TPBIR 1 straipsnio 1 dalies c punkto išplaukia, jog tam, kad būtų galima taikyti bendrąją išimtį, technologijų perdavimo susitarimai turi būti sudaromi „siekiant gaminti sutartinius produktus“, t. y. produktus, į kuriuos įtrauktos licencijuotos technologijos teisės arba kurie gaminami naudojantis šiomis teisėmis. Todėl pagal susitarimą licenciatui ir (arba) jo subrangovui (-ams) turi būti leidžiama naudotis licencijuota technologija prekėms gaminti arba paslaugoms teikti (taip pat žr. TPBIR 7 konstatuojamąją dalį).
84. Jeigu susitarimu siekiama ne gaminti sutartinius produktus, bet, pavyzdžiui, tik blokuoti konkuruojančios technologijos plėtojimą arba komercinimą, tam susitarimui TPBIR netaikomas ir šios gairės gali būti netinkamos tokiam susitarimui vertinti. Apskritai jei šalis nenaudoja licencijuotos technologijos teisių, nevyksta jokia veiksmingumą didinanti veikla, todėl nėra pagrindo bendrajai išimčiai.
85. Licencijuotos technologijos teisių naudojimas nebūtinai turi reikšti išteklių integravimą. Naudojimas taip pat vyksta, jei išdavus licenciją licenciatui suteikiama

⁽⁶⁴⁾ Pagal 1965 m. kovo 2 d. Tarybos reglamentą Nr. 19/65/EEB dėl Sutarties 85 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikroms susitarimų ir suderintų veiksmų rūšims 1 straipsnio 1 dalies b punktą (OL 36, 1965 3 6, p. 533, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1965/19/oj>), Komisijos įgaliojimai taikyti bendrąją išimtį technologijų perdavimo susitarimams apsiriboja susitarimais, kuriuos sudarė tik dvi įmonės.

⁽⁶⁵⁾ Žr. TPBIR 6 konstatuojamąją dalį ir šių gairių 3.2.6 skirsnį.

⁽⁶⁶⁾ Daugiau informacijos pateikiama 270–271 punktuose.

dizaino laisvė, nes suteikiama galimybė naudoti nuosavą technologiją ir nerizikuoti, kad licenciaras pateiks pretenzijų dėl teisių pažeidimo. Tačiau jei licencijas suteikia konkuruojančios šalys, faktas, kad šalys nenaudoja licencijuotos technologijos, gali reikšti, kad už susitarimo slypi kartelis. Dėl šių priežasčių Komisija itin atidžiai nagrinės technologijos nenaudojimo atvejus.

86. TPBIR taikomas technologijų perdavimo susitarimams, kuriais licenciatui ir (arba) jo subrangovui (-ams) suteikiama licencija gaminti sutartinius produktus. Todėl TPBIR netaikomas technologijų perdavimo susitarimams (jų dalims), kuriais leidžiamas sublicencijavimas. Tačiau Komisija TPBIR nustatytus principus ir šias gaires analogiškai taikys licenciaro ir licenciato pagrindiniams licencijavimo susitarimams (t. y. susitarimams, kuriais licenciaras leidžia licenciatui sublicencijuoti technologiją). TPBIR yra taikomas licenciato ir sublicenciato susitarimams dėl sutartinių produktų gamybos.
87. Sąvoka „sutartiniai produktai“ apima prekes ir paslaugas, gaminamas arba teikiamas naudojant licencijuotos technologijos teises. Taip yra tais atvejais, kai licencijuota technologija yra naudojama gamybos procese ir kai ji yra įtraukiama į produktą. Šiose gairėse terminas „pagal licencijuotą technologiją pagaminti produktai“ apima abu šiuos atvejus. TPBIR taikomas visais atvejais, kai technologijos teisės yra licencijuojamos prekėms gaminti ir paslaugoms teikti. TPBIR nustatyta analitinė sistema ir šios gairės yra grindžiamos prielaida, kad tarp licencijuotos technologijos teisių ir sutartinio produkto egzistuoja tiesioginė sąsaja. Tais atvejais, kai tokios sąsajos nėra, t. y. jeigu susitarimu nesiekama sudaryti sąlygų nustatytiems produktams gaminti, TPBIR ir šiose gairėse nustatyti analizės principai gali būti netinkami.
88. Programinės įrangos autorių teisių licencijavimas programinės įrangos perpardavimo arba kitokio platinimo fiziniiais ar skaitmeniniais kanalais tikslu ⁽⁶⁷⁾ nėra laikomas gamyba, kaip ši sąvoka apibrėžta TPBIR reglamente, todėl TPBIR ar šios gairės tokiam licencijavimui netaikomi. Vietoj jų tokiam licencijavimui pagal analogiją taikomas Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas ⁽⁶⁸⁾ ir Vertikaliųjų apribojimų gairės ⁽⁶⁹⁾. Pavyzdžiui, TPBIR ir šios gairės netaikomi programinės įrangos autorių teisių licencijavimui, kai ta programinė įranga licenciatui suteikiama skaitmenine arba fizine forma, kad jis galėtų siūlyti programinę įrangą galutiniams naudotojams. TPBIR ir šios gairės taip pat netaikomi programinės įrangos autorių teisių licencijavimui ir jos platinimui pagal paketo (angl. *clickwrap*) licencijas, t. y. sąlygas, pateikiamas galutiniam naudotojui programinės įrangos diegimo arba parsisiuntimo ar srautinio transliavimo iš interneto metu – laikoma, kad naudotojas su jomis sutiko spustelėdamas „Sutinku“ arba jam lygiavertį mygtuką prieš pradėdamas pirmiau nurodytą procesą.
89. Tačiau jei licenciatas licencijuotą programinę įrangą įdiegs į sutartinį produktą, tai bus laikoma ne perpardavimu, o gamyba. Pavyzdžiui, TPBIR ir šios gairės taikomi programinės įrangos autorių teisių licencijavimui, kai licenciatas turi teisę įdiegti programinę įrangą į įrenginį, su kuriuo ta programinė įranga sąveikauja. Panašiai, kai

⁽⁶⁷⁾ Žr., pvz., 2021 m. sausio 20 d. Komisijos sprendimą byloje AT.40413 – *Focus Home – Video Games*.

⁽⁶⁸⁾ Nurodyta 48 išnašoje.

⁽⁶⁹⁾ Nurodyta 19 išnašoje.

licencijuota programinė įranga naudojama kaip išteklius licencianto pramoniniuose procesuose arba kai licenciatas, modifikuodamas arba toliau plėtodamas programinę įrangą, jos vertę smarkiai padidina, tai laikoma licencijavimu gamybos tikslais.

90. TPBIR taikomas subrangai, kai licenciaras technologijos teises suteikia licenciatui, kuris įsipareigoja gaminti pagal šią licenciją tam tikrus produktus išimtinai licenciarui. Subrangos atveju licenciaras taip pat gali suteikti įrangą, naudojamą susitarimo prekėms gaminti ir paslaugoms teikti. Kad tokiai technologijų perdavimo susitarime numatyta subrangai būtų taikomas TPBIR, pristatyta įranga turi būti tiesiogiai susijusi su sutartinių produktų gamyba⁽⁷⁰⁾. Subrangai taip pat taikomas Komisijos pranešimas dėl subrangos susitarimų⁽⁷¹⁾. Pagal tą pranešimą, subrangos susitarimams, kuriais subrangovas įsipareigoja gaminti tam tikrus produktus išimtinai rangovui, Sutarties 101 straipsnio 1 dalis paprastai nėra taikoma. Subrangos susitarimams, kuriais rangovas nustato subrangos vertės grandinėje esančio vieno subrangovo tarpinio sutartinio produkto perdavimo kitam subrangovui kainą, 101 straipsnio 1 dalis taip pat netaikoma, jeigu sutartiniai produktai gaminami išimtinai rangovui. Tačiau 101 straipsnio 1 dalis gali būti taikoma kitiems subrangovui nustatytiems apribojimams, pavyzdžiui, įpareigojimui savo iniciatyva nevykdyti MTP ar jais nesinaudoti⁽⁷²⁾.
91. TPBIR taip pat taikomas susitarimams, pagal kuriuos, prieš gaudamas komerciniam naudojimui jau parengtą produktą arba procesą, licenciatas turi vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą, su sąlyga, kad susitarimo objektas yra identifikuoto sutartinio produkto, t. y. naudojant licencijuotos technologijos teises gaminamo produkto, gamyba. Jei licenciaras yra mokslo įstaiga, mokslinių tyrimų institutas arba MVĮ, kurie bet koku atveju jokios gamybinės veiklos nevykdo, produktas technologijų perdavimo susitarime gali būti identifikuojamas bendresnėmis sąvokomis (pavyzdžiui, nurodoma naudojimo sritis ar produkto rinka, kurioje ta licencijuota technologija gali būti taikoma).
92. TPBIR ir šios gairės nėra taikomi susitarimams, kuriais technologijos teisių licencija suteikiama tam, kad licenciatas galėtų tęsti mokslinius tyrimus ir plėtrą, įskaitant tolesnį produkto, susijusio su tokiais moksliniais tyrimais ir plėtra, plėtojimą. Tokiems susitarimams taikomas Komisijos reglamentas (ES) 2023/1066⁽⁷³⁾ (toliau – MTP bendrosios išimties reglamentas), jeigu jie tenkina to reglamento sąlygas, ir jie vertinami pagal Horizontaliųjų gairių 2 skyriuje nustatytus principus⁽⁷⁴⁾. Pavyzdžiui, TPBIR ir šios gairės netaikomi subrangos būdu MTP subrangai, kai licenciatas sutinka vykdyti apmokamus MTP licencijuotos technologijos srityje ir licenciarui grąžinti patobulintą technologijos paketą⁽⁷⁵⁾. Be to, vertinant pagal Sutarties 101

⁽⁷⁰⁾ Žr. 59 punktą.

⁽⁷¹⁾ 1978 m. gruodžio 18 d. Komisijos pranešimas dėl tam tikrų subrangos susitarimų vertinimo pagal EEB sutarties 85 straipsnio 1 dalį (OL C 1, 1979 1 3, p. 2).

⁽⁷²⁾ Žr. 71 išnašoje nurodyto Komisijos pranešimo dėl subrangos susitarimų 3 punktą.

⁽⁷³⁾ 2023 m. birželio 1 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/1066 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros susitarimams (OL L 143, 2023 6 2, p. 9, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1066/oj>). Taip pat žr. šių gairių 3.2.6.1 skirsnį.

⁽⁷⁴⁾ Nurodyta 15 išnašoje. Taip pat žr. šių gairių 3.2.6.1 skirsnį.

⁽⁷⁵⁾ Tačiau pastarajam pavyzdžiui taikomas 73 išnašoje nurodytas MTP bendrosios išimties reglamentas. Taip pat žr. šių gairių 3.2.6.1 skirsnį.

straipsnį, vien technologinio mokslinių tyrimų įrankio licencijavimas dėl naudojimo tolesnėje mokslinių tyrimų veikloje yra panašesnis į mokslinių tyrimų ir plėtos susitarimus. Siekdama įvertinti tokius susitarimus, Komisija paprastai taikys MTP bendrosios išimties reglamente ir Horizontaliųjų gairių 2 skyriuje nustatytus principus.

3.2.5. *Trukmė*

93. Bendroji išimtis taikoma tol, kol licencijuotos technologijos teisė nepasibaigia, nepanaikinama arba nepaskelbiama negaliojančia. Praktinės patirties atveju bendroji išimtis taikoma tol, kol licencijuota praktinė patirtis išlieka slapta, ir nustoja būti taikoma, kai tik praktinė patirtis praranda savo slaptumą, išskyrus tuos atvejus, kai praktinė patirtis tampa viešai žinoma dėl licenciuoto veiksmų – šiuo atveju išimtis taikoma visu susitarimo galiojimo laikotarpiu (žr. TPBIR 2 straipsnio 2 dalį).
94. Bendroji išimtis taikoma kiekvienai susitarimo licencijuotos technologijos teisei ir nebetaikoma paskutinei technologijos teisei nustojus galioti, tapus negaliojančia arba vieša, kaip apibrėžta TPBIR.

3.2.6. *Ryšys su kitais bendrosios išimties reglamentais*

95. TPBIR taikomas dviejų įmonių susitarimams dėl technologijos teisių licencijavimo produktams gaminti ar paslaugoms teikti. Tačiau nuostatų dėl technologijų licencijavimo gali būti ir kitų rūšių susitarimuose. Be to, pagal licencijuotą technologiją pagaminti produktai vėliau parduodami rinkoje. Todėl būtina paaiškinti TPBIR sąsają su Komisijos reglamentu (ES) 2023/1067 ⁽⁷⁶⁾ (toliau – Specializacijos bendrosios išimties reglamentas), MTP bendrosios išimties reglamentu ⁽⁷⁷⁾ ir Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentu ⁽⁷⁸⁾.

3.2.6.1. Bendrosios išimties reglamentai dėl specializacijos ir MTP susitarimų

96. Pagal TPBIR 9 straipsnį, TPBIR netaikomas technologijų licencijavimui pagal specializacijos susitarimus, kuriems taikomas Specializacijos bendrosios išimties reglamentas, arba technologijų licencijavimui pagal MTP susitarimus, kuriems taikomas MTP bendrosios išimties reglamentas. Kitaip tariant, jei susitarimui taikoma vienas iš tų dviejų bendrosios išimties reglamentų, taikomas tas reglamentas, o ne TPBIR.
97. Specializacijos bendrosios išimties reglamentas taikomas specializacijos susitarimams, pagal kuriuos viena arba daugiau šalių sutinka nustoti gaminti tam tikrus produktus ir juos pirkti iš kitos šalies, taip pat bendros gamybos susitarimams, pagal kuriuos dvi arba daugiau šalių sutinka bendrai gaminti tam tikrus produktus ⁽⁷⁹⁾. Tas reglamentas taip pat taikomas nuostatomis dėl intelektinės nuosavybės teisių perdavimo arba naudojimo, jeigu tos nuostatos nėra pagrindinis susitarimo objektas, tačiau yra tiesiogiai su juo susijusios ir būtinos jam įgyvendinti.

⁽⁷⁶⁾ 2023 m. birželio 1 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/1067 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių specializacijos susitarimams (OL L 143, 2023 6 2, p. 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1067/oj>).

⁽⁷⁷⁾ Nurodyta 73 išnašoje.

⁽⁷⁸⁾ Nurodyta 48 išnašoje.

⁽⁷⁹⁾ Žr. Specializacijos bendrosios išimties reglamento 1 straipsnio 1 dalį.

98. Jei įmonės įsteigia bendrą gamybos įmonę ir technologijos licenciją gamybos tikslais suteikia bendrai įmonei, tokiam licencijavimui taikomas Specializacijos bendrosios išimties reglamentas, o ne TPBIR. Tačiau jeigu bendra įmonė licencijuoja technologiją trečiosioms šalims, ši veikla nėra susijusi su bendros įmonės vykdoma gamyba ir jai Specializacijos bendrosios išimties reglamentas nėra taikomas. Licencijavimo susitarimais, kuriais sujungiamos šalių technologijos, gali būti sukuriami technologijų fondai, kurie nagrinėjami šių gairių 4.4 skirsnyje.
99. MTP bendrosios išimties reglamentas taikomas dviejų arba daugiau įmonių sudarytiems susitarimams, susijusiems su bendrais arba apmokamais MTP ir bendru naudojimusi jų rezultatais. Pagal to reglamento 1 straipsnio 1 dalies 10 punktą, bendri MTP ir bendras naudojimas jų rezultatais reiškia, kad tokį darbą atlieka bendra grupė, organizacija arba įmonė, kai toks darbas bendrai patikimas trečiajai šaliai arba pasidalijamas tarp šalių pagal specializaciją. Naudojimas apima gamybą ir platinimą, įskaitant licencijavimą.
100. Tai reiškia, kad MTP bendrosios išimties reglamentas taikomas tuo atveju, kai šalis suteikia licenciją viena kitai ir kai šalis suteikia licenciją bendrai įmonei pagal MTP susitarimą, ir kad TPBIR tokiam licencijavimui netaikomas. Tokiuose susitarimuose šalis taip pat gali nustatyti bendrų arba apmokamų MTP rezultatų licencijavimo trečiosioms šalims sąlygas. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad trečioji šalis licenciatė nėra MTP susitarimo šalis, su trečiosiomis šalimis sudarytiems atskiriems licencijavimo susitarimams MTP bendrosios išimties reglamentas netaikomas. Tokiems licencijavimo susitarimams taikomas TPBIR, jei jie tenkina TPBIR sąlygas.

3.2.6.2. Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas

101. Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas⁽⁸⁰⁾ taikomas dviejų ar daugiau įmonių, kurių kiekviena, įgyvendindama susitarimą, veikia skirtinguose gamybos arba platinimo grandinės lygmenyse, susitarimams, kurie yra susiję su sąlygomis, kuriomis šalis gali pirkti, parduoti arba perparduoti tam tikras prekes arba paslaugas. Todėl šis reglamentas taikomas tiekimo ir platinimo susitarimams.
102. Licenciario ir licenciatų technologijų perdavimo susitarimams taikomas TPBIR, o licenciatų ir sutartinių produktų pirkėjų susitarimams taikomas Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas.
103. Išimtis pagal TPBIR taip pat taikoma technologijų perdavimo susitarimams, kuriais licenciatui nustatomi įpareigojimai dėl pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų pardavimo būdo. Visų pirma licenciaras gali reikalauti, kad licenciatas sukurtų tam tikrą platinimo, pavyzdžiui, išimtinio platinimo arba pasirinktinio platinimo, sistemą. Tokių įpareigojimų vykdymo tikslais sudarytiems platinimo susitarimams TPBIR netaikomas, tačiau jiems gali būti taikomas Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas, jeigu jie tenkina tame reglamente nustatytas sąlygas. Pavyzdžiui, jei licenciaras įpareigoja licenciatą sukurti išimtinio platinimo sistemą sutartiniams produktams parduoti, licenciatų ir jo platintojų išimtinio platinimo susitarimams TPBIR netaikomas, tačiau jiems gali būti taikomas Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas, jeigu licenciatas užtikrina,

⁽⁸⁰⁾ Nurodyta 48 išnašoje.

kad jo platintojai galėtų laisvai vykdyti pasyvų pardavimą kitiems jo paskirtiems išimtiniais platintojams priskirtose teritorijose ⁽⁸¹⁾.

104. Be to, kad būtų taikomas Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas, platintojams iš principo turi būti palikta galimybė nevaržomiems vykdyti tiek aktyvų, tiek pasyvų pardavimą teritorijose, kuriose veikia kitų tiekėjų, t. y. kitų licenciatų, pagal licencijuotos technologijos teises gaminančių savo produktus, platinimo sistemos. Taip yra todėl, kad taikant Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentą kiekvienas licenciatas yra laikomas atskiru tiekėju. Tačiau pagrindas, kuriuo remiantis aktyvaus pardavimo apribojimams tiekėjo platinimo sistemoje taikoma tame reglamente nustatyta bendroji išimtis, taip pat gali galioti ir tais atvejais, kai pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus atskiri licenciatai parduoda naudodami bendrą licenciarui priklausantį prekių ženklą. Tokiu atveju tie patys apribojimai dėl tų pačių su veiksmingumu susijusių priešasčių gali būti taikomi licenciatų platinimo sistemoms kaip vienos vertikaliosios platinimo sistemos atveju. Tokiais atvejais, kai Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamento reikalavimai yra analogiškai vykdomi, mažai tikėtina, kad Komisija ginčys apribojimus. Tam, kad egzistuotų bendra prekių ženklo tapatybė, produktai turi būti parduodami ir jų rinkodara turi būti vykdoma naudojant bendrą prekių ženklą, galintį perteikti informaciją apie kokybę ir kitą svarbią informaciją vartotojui. Nepakanka, kad be licenciatų prekių ženklų produktas būtų ženklinamas ir licenciaro prekių ženklu, nurodančiu, kad licenciaras yra licencijuotos technologijos autorius.

3.3. Rinkos dalies ribos pagal TPBIR

105. TPBIR nustatyta teisinės apsaugos taisyklė taikoma atsižvelgiant į rinkos dalies ribas, kurios apriboja bendrosios išimties taikymo susitarimams, kurie apskritai gali būti vertinami kaip atitinkantys Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygas, sritį. Tai, kad technologijų perdavimo susitarimui apsaugos taisyklė netaikoma, nes šalių turimos rinkos dalys viršija nustatytas ribas, neleidžia daryti prielaidos, kad susitarimui taikoma 101 straipsnio 1 dalis arba kad susitarimas netenkina 101 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų. Tokie susitarimai turi būti atskirai vertinami pagal 101 straipsnį.

3.3.1. Rinkos dalies ribos

106. TPBIR nustatytos atskiros rinkos dalies ribos, taikomos konkuruojančių šalių susitarimams ir nekonkuruojančių šalių susitarimams.
107. Rinkos dalies ribos yra taikomos licencijuotos technologijos teisių atitinkamai (-oms) rinkai (-oms) ir sutartinių produktų atitinkamai (-oms) rinkai (-oms). Jeigu taikoma rinkos dalies riba vienoje atitinkamoje produkto ir technologijos rinkoje arba daugiau tokių rinkų yra viršijama, susitarimui tos (-ų) rinkos (-ų) atžvilgiu bendroji išimtis netaikoma. Pavyzdžiui, jeigu technologijų perdavimo susitarimas yra susijęs su dviem atskiromis produkto rinkomis, bendroji išimtis vienai rinkai gali būti taikoma, kitai – ne.
108. Kai technologijų perdavimo susitarimą sudariusios įmonės yra konkuruojančios įmonės, TPBIR 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bendroji išimtis taikoma su

⁽⁸¹⁾ Žr. Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamento 4 straipsnio b, c ir d punktus.

sąlyga, kad bendra šalių rinkos dalis bet kokioje atitinkamoje rinkoje neviršija 20 %. TPBIR 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta rinkos dalies riba taikoma, jeigu šalys yra faktinės arba potencialios konkurentės produkto rinkoje (-ose), faktinės konkurentės technologijos rinkoje, arba abiem šiais atvejais. Tai, kuo konkuruojančios šalys skiriasi nuo nekonkuruojančių paaiškinta šių gairių 2.2.5 skirsnyje.

109. Siekiant taikyti TPBIR nustatytą rinkos dalies ribą arba griežtus apribojimus ar neleistinus apribojimus, susijusius su konkurentų susitarimais, į potencialią konkurenciją technologijos rinkoje neatsižvelgiama. Tačiau atliekant susitarimų, kuriems bendroji išimtis netaikoma, atskirą vertinimą pagal Sutarties 101 straipsnį, į potencialią konkurenciją technologijos rinkoje atsižvelgiama.
110. Jeigu technologijų perdavimo susitarimą sudariusios įmonės nėra konkurentės, taikoma TPBIR 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta rinkos dalies riba. Tai reiškia, kad bendroji išimtis taikoma, jeigu kiekvienos šalies rinkos dalis neviršija 30 % atitinkamose technologijos ir produkto rinkose.
111. Jeigu šalys vėliau tampa konkurentėmis, kaip apibrėžta TPBIR 3 straipsnio 1 dalyje, pavyzdžiui, kai licenciatas atitinkamoje sutartinių produktų rinkoje veikė jau iki susitarimo sudarymo dienos, o licenciaras vėliau tapo faktiniu arba potencialiu tiekėju toje rinkoje, 20 % rinkos dalies riba taikoma nuo to momento, kai šios šalys tapo konkurentėmis. Tačiau tokiu atveju griežtų apribojimų sąrašas, taikomas nekonkuruojančių šalių susitarimams, toliau taikomas visą susitarimo galiojimo laiką, nebent susitarimas vėliau kaip nors iš esmės pakeičiamas (žr. TPBIR 4 straipsnio 3 dalį ir šių gairių 123 punktą).

3.3.2. *Rinkos dalių technologijos rinkose skaičiavimas pagal TPBIR*

112. TPBIR 8 straipsnio d punkte nurodytas metodas, kuris turi būti taikomas apskaičiuojant rinkos dalis atitinkamose technologijos rinkose TPBIR taikymo tikslu. Pagal šį metodą šalies, kuri atitinkamoje technologijos rinkoje veikia kaip licenciarė, rinkos dalis apskaičiuojama remiantis tos šalies technologijos teisių buvimu atitinkamoje (-ose) rinkoje (-ose) (t. y. produkto rinkoje (-ose) ir geografinėje (-ėse) rinkoje (-ose)), kurioje (-iose) parduodami sutartiniai produktai. Tuo tikslu būtina remtis bendra produktų, pagamintų naudojantis tos šalies technologijos teisėmis, pardavimo (ar juos būtų pardavusi pati šalis, ar jos licenciatas) apimtimi – ji padalijama iš bendros visų toje atitinkamoje rinkoje konkuruojančių produktų pardavimo apimties, nepriklausomai nuo to, ar tie produktai pagaminti pagal licencijuojamą technologiją. Šis metodas taip pat taikomas siekiant apskaičiuoti licenciatas rinkos dalį tais atvejais, kai atitinkamoje technologijos rinkoje pats licenciatas veikia kaip licenciaras.
113. Šis būdas apskaičiuoti rinkos dalis atitinkamose technologijos rinkose pagal technologijų veiklos rodiklį produkto lygmeniu pasirinktas dėl to, kad siekiant apskaičiuoti rinkos dalis technologijos rinkose remiantis pajamomis iš autorinio atlyginimo patiriama praktinių sunkumų (žr. 40 punktą). Be praktinių sunkumų gauti patikimus duomenis apie pajamas iš autorinio atlyginimo, tais atvejais, kai autorinis atlyginimas yra sumažinamas dėl abipusio licencijavimo arba susietų produktų tiekimo, faktinės pajamos iš jo gali būti mažesnės ir neparodyti technologijos padėties rinkoje. Tokio pavojaus nėra, kai technologijos rinkos dalys apskaičiuojamos remiantis produktais, pagamintais naudojant atitinkamą

technologiją. Technologijos veiklos rodiklis produkto lygmeniu paprastai tiksliai atspindės jos padėtį rinkoje.

114. Vadovaujantis TPBIR 3 straipsniu ir 8 straipsnio d punktu, jei praėjusiais kalendoriniais metais nebuvo parduota jokių sutartinių produktų, pagamintų pagal licencijuotą technologiją, pavyzdžiui, todėl, kad technologija yra nauja ir pagal tą technologiją gaminami produktai dar nebuvo komercializuoti, TPBIR taikymo tikslu laikoma, kad tokia technologija tais kalendoriniais metais neužėmė jokios rinkos dalies. Šį principą iliustruoja toliau pateikiamas 1 pavyzdys.
115. Geriausiu atveju produktai, pagaminti naudojant vidaus reikmėms skirtas nelicencijuojamas technologijas, nebūtų įtraukiami į produkto rinką skaičiuojant veiklos rodiklį, nes vidaus reikmėms skirtomis technologijomis licencijuotai technologijai daromas tik netiesioginis konkurencinis spaudimas. Tačiau licenciarams ir licenciatams praktiškai gali būti sunku išsiaiškinti, ar kiti produktai toje pačioje produkto rinkoje yra gaminami naudojant licencijuotas technologijas ar vidaus reikmėms skirtas technologijas, todėl licencijuotos technologijos rinkos dalis skaičiuojama remiantis produktų, pagamintų pagal tą technologiją, dalimi, palyginti su viso pardavimo toje produkto rinkoje dalimi. Pagal šį metodą apskaičiuota rinkos dalis, tikėtina, bus mažesnė, nes įtraukiamas produktų, pagamintų naudojant vidaus reikmėms skirtas technologijas, pardavimas, tačiau apskritai taip apskaičiuota rinkos dalis yra geras licencijuotos technologijos padėties rinkoje rodiklis. Pirma, pagal jį įvertinama potenciali įmonių, kurios gamybai naudoja nuosavas technologijas ir kurios reaguodamos į tiekimo sąlygų technologijos rinkoje suprastėjimą (pvz., nedidelį, bet ilgalaikį taikomų licencinių mokesčių augimą) tikriausiai pradėtų licencijavimą, konkurencija. Antra, net jei mažai tikėtina, kad kitų technologijų turėtojai pradės licencijavimą, licenciaras nebūtinai turi įtaką technologijos rinkoje, net jei pajamos iš licencijavimo sudaro didelę jo pajamų dalį. Jeigu galutinės grandies produkto rinka yra konkurencinga, konkurencija tuo lygmeniu gali veiksmingai suvaržyti licenciarą. Autorinių atlyginimų didėjimas gamintojų grandies rinkoje turi įtakos licenciatų sąnaudoms – jis tampa ne toks konkurencingas ir todėl gali sumažėti pardavimo apimtį. Skaičiuojant technologijos rinkos dalį remiantis jos veiklos rodikliu produkto rinkoje taip pat atsižvelgiama į šį apribojimą.
116. Taikant TPBIR, atitinkamą geografinę technologijos rinką taip pat lemia produkto rinka (-os). Tačiau tais atvejais, kai siekiama įvertinti technologijų perdavimo susitarimus, kuriems bendroji išimtis netaikoma, gali būti tikslinga atsižvelgti į didesnę geografinę teritoriją, kurioje veikia konkuruojančių technologijų licenciaras ir licenciatas, kurioje konkurencijos sąlygos yra pakankamai vienodos ir kuri nuo gretimų teritorijų skiriasi tuo, kad jose yra pastebimai skirtingos konkurencijos sąlygos.
117. Jeigu šalių rinkos dalis (-ys) susitarimo galiojimo metu viršija atitinkamą 20 % arba 30 % ribą, apsaugos taisyklė toliau taikoma trejus iš eilės kalendorinius metus, einančius po tų metų, kai riba buvo viršyta (žr. TPBIR 8 straipsnio e punktą).

Rinkos dalių produktų rinkose skaičiavimas pagal TPBIR

118. Licenciatų rinkos dalis atitinkamose rinkose, kuriose parduodami sutartiniai produktai, skaičiuojama pagal licenciaro produktų, pagamintų pagal licenciaro technologiją, ir jo atlikto konkuruojančių produktų pardavimo apimtį, t. y. bendrą licenciatų pardavimo atitinkamoje produkto rinkoje apimtį. Jeigu licenciaras taip pat

yra produktų į atitinkamą rinką tiekėjas, būtina atsižvelgti ir į jo atlikto produktų pardavimo toje rinkoje apimtį. Skaičiuojant licencianto arba licenciaro rinkos dalį atitinkamoje (-ose) produkto rinkoje (-ose), į kitų licenciatų pardavimo apimtis neatsižvelgiama.

Duomenys, naudojami rinkos dalims apskaičiuoti

119. Rinkos dalys turėtų būti skaičiuojamos remiantis praėjusiųjų kalendorinių metų pardavimo vertės duomenimis, jei tokių duomenų yra. Pardavimo vertės duomenys paprastai tiksliau parodo technologijos padėtį rinkoje nei apimties duomenys. Tačiau tais atvejais, kai su verte susijusių duomenų nėra, gali būti naudojami kita patikima rinkos informacija pagrįsti skaičiavimai, įskaitant pardavimo apimties duomenis ⁽⁸²⁾. Paprastai rinkos dalys turi būti apskaičiuojamos remiantis praėjusių kalendorinių metų pardavimo duomenimis. Tačiau tais atvejais, kai praėjusių kalendorinių metų pardavimo duomenys neatspindi šalių padėties atitinkamoje (-ose) rinkoje (-ose), rinkos dalys apskaičiuojamos kaip šalių rinkos dalių per praėjusius trejus kalendorinius metus vidurkis (žr. TPBIR 8 straipsnio b punktą) ⁽⁸³⁾.
120. Šiame 3.3 skirsnyje aptarti principai gali būti paaiškinti tokiais pavyzdžiais:

Licencijos suteikimo nekonkuruojančioms šalims pavyzdžiai

1 pavyzdys

A bendrovė specializuojasi biotechnologinių produktų ir metodų kūrimo srityje ir yra sukūrusi naują produktą *Xeran*. Ji nėra *Xeran* gamintoja, nes tam neturi nei gamybos, nei platinimo infrastruktūros. B bendrovė yra konkuruojančių produktų gamintoja, kuri produktus gamina naudodama laisvai prieinamas nepatentuotas technologijas. Pirmaisiais metais B bendrovės produktų, pagamintų naudojant laisvai prieinamas nepatentuotas technologijas, pardavimo apimtis sudarė 25 mln. EUR. Antraisiais metais A bendrovė suteikė B bendrovei *Xeran* gamybos licenciją. Tais metais B bendrovės produktų, pagamintų naudojant laisvai prieinamas technologijas, pardavimo apimtis siekė 15 mln. EUR, o *Xeran* pardavimo apimtis – 15 mln. EUR. Trečiaisiais ir vėlesniais metais B bendrovė gamino ir prekiaavo tik *Xeran*, pardavimo apimtis kasmet buvo 40 mln. EUR. Be to, antraisiais metais A bendrovė suteikė licenciją ir C bendrovei. Iki tol C bendrovė toje produkto rinkoje veiklos nevykdė. C bendrovė gamina ir prekiauja tik *Xeran*: jos pardavimo apimtis antraisiais metais sudarė 10 mln. EUR, trečiaisiais ir vėlesniais metais – po 15 mln. EUR. Bendra *Xeran* ir jo pakaitalų pardavimo apimtis rinkoje, kurioje veikia B ir C bendrovės, kasmet sudarė 200 mln. EUR.

Antraisiais metais, kuriais buvo sudaryti licencijavimo susitarimai, A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 0 %, nes, TPBIR taikymo tikslu, jos rinkos dalis skaičiuojama pagal praėjusiųjų metų bendrą *Xeran* pardavimo apimtį. Trečiaisiais metais A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 12,5 % – šis skaičius rodo B ir C bendrovių praėjusiųjų (antrųjų) metų *Xeran* pardavimo apimtį. Ketvirtaisiais ir vėlesniais metais A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 27,5 % – šis skaičius rodo B ir C bendrovių praėjusiųjų metų *Xeran* pardavimo apimtį.

⁽⁸²⁾ Žr., pvz., 26 išnašoje nurodyto Pranešimo dėl rinkos apibrėžimo 108 ir tolesnius punktus.

⁽⁸³⁾ Taip pat žr. Horizontaliųjų gairių 95 punktą.

Antraisiais metais B bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje buvo 12,5 % – šis skaičius rodo B bendrovės pirmųjų metų pardavimo apimtį (25 mln. EUR). Trečiaisiais metais B bendrovės rinkos dalis buvo 15 %, kadangi jos pardavimo apimtis antraisiais metais padidėjo iki 30 mln. EUR. Ketvirtaisiais ir vėlesniais metais B bendrovės rinkos dalis sudarė 20 %, kadangi jos pardavimo apimtis trečiaisiais metais ir vėliau buvo 40 mln. EUR. C bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje pirmaisiais ir antraisiais metais buvo 0 %, trečiaisiais metais – 5 %, o vėlesniais metais – 7,5 %.

Kadangi tiek A ir B bendrovių licencijavimo susitarimų, tiek A ir C bendrovių susitarimų šalys nėra konkurentės, o atskiros A, B ir C bendrovių rinkos dalys kiekvienais metais sudarė mažiau kaip 30 %, kiekvienam susitarimui taikoma TPBIR nustatyta apsaugos taisyklė.

2 pavyzdys

Ši situacija yra tokia pati, kaip nurodyta pirmajame pavyzdyje, tačiau šiuo atveju B ir C bendrovės veikia skirtingose geografinėse rinkose. Nustatyta, kad bendra *Xeran* ir jo pakaitalų pardavimo kiekvienoje geografinėje rinkoje apimtis kasmet sudaro po 100 mln. EUR.

Šiuo atveju A bendrovės rinkos dalis atitinkamose technologijos rinkose turi būti skaičiuojama pagal produkto pardavimo duomenis kiekvienoje iš dviejų geografinių produkto rinkų atskirai.

Rinkoje, kurioje veikia B bendrovė, A bendrovės rinkos dalį lemia B bendrovės *Xeran* pardavimo apimtis. Kadangi bendra rinkos vertė yra 100 mln. EUR, t. y. pusė pirmajame pavyzdyje nurodytos rinkos vertės, A bendrovės rinkos dalis antraisiais metais buvo 0 %, trečiaisiais metais – 15 %, o vėlesniais metais – 40 %. B bendrovės rinkos dalis antraisiais metais buvo 25 %, trečiaisiais metais – 30 %, vėlesniais metais – 40 %. Antraisiais ir trečiaisiais metais nei A bendrovės, nei B bendrovės atskiros rinkos dalys neviršijo 30 % ribos. Tačiau nuo ketvirtųjų metų ši riba viršijama. Tai reiškia, kad, pagal TPBIR 8 straipsnio e punktą, pasibaigus septintiesiems metams A ir B bendrovių licencijavimo susitarimui apsaugos taisyklė nebetaikoma ir jis turi būti vertinamas atskirai.

Rinkoje, kurioje veikia C bendrovė, A bendrovės rinkos dalį lemia C bendrovės *Xeran* pardavimo apimtis. Todėl A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje, atsižvelgiant į C bendrovės praėjusių metų pardavimo apimtį, antraisiais metais buvo 0 %, trečiaisiais metais – 10 %, vėlesniais metais – 15 %. C bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje yra tokia pati: antraisiais metais – 0 %, trečiaisiais metais – 10 %, vėlesniais metais – 15 %. Todėl A ir C bendrovių licencijavimo susitarimui visą laiką taikoma apsaugos taisyklė.

Licencijos suteikimo konkuruojančioms šalims pavyzdys

3 pavyzdys

A ir B bendrovės veikia toje pačioje tam tikro cheminio produkto atitinkamoje produkto rinkoje ir geografinėje rinkoje. Joms taip pat priklauso skirtingų technologijų, naudojamų tam produktui gaminti, patentai. Pirmaisiais metais A ir B bendrovės pasirašė licencijavimo susitarimą, pagal kurį viena kitai suteikė licencijas naudoti atitinkamas savo technologijas. Pirmaisiais metais, kai A ir B bendrovės

gamindamos produktus naudojo tik nuosavas technologijas, A bendrovės to produkto pardavimo apimtis buvo 15 mln. EUR, B bendrovės – 20 mln. EUR. Antraisiais metais abi bendrovės naudojo ir savo, ir kitos bendrovės technologiją. Nuo tų metų A bendrovės produkto, pagaminto pagal nuosavą technologiją, pardavimo apimtis buvo 10 mln. EUR, pagal B bendrovės technologiją – 10 mln. EUR. B bendrovės produkto, pagaminto pagal nuosavą technologiją, pardavimo apimtis nuo antrųjų metų buvo 15 mln. EUR, pagal A bendrovės technologiją – 10 mln. EUR. Bendra to produkto ir jo pakaitalų pardavimo apimtis kasmet sudaro 100 mln. EUR.

Siekiant licencijavimo susitarimą įvertinti pagal TPBIR, būtina apskaičiuoti A ir B bendrovėms tenkančias technologijos ir produkto rinkų dalis.

A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje priklauso nuo to, kokia buvo produkto, pagaminto A ir B bendrovėse taikant A bendrovės technologiją, pardavimo praėjusiais metais vertė. Todėl antraisiais metais A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 15 % – šis skaičius rodo jos pačios gamybos ir pardavimo apimtį pirmisiais metais – 15 mln. EUR. Nuo trečiųjų metų A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 20 % – šis skaičius rodo produkto, pagaminto A ir B bendrovėse taikant A bendrovės technologiją, gamybos ir pardavimo apimtį – 20 mln. EUR (kiekvienos bendrovės – po 10 mln. EUR). Ir antraisiais metais B bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 20 %, vėlesniais metais – 25 %.

A ir B bendrovių rinkos dalys produkto rinkoje priklauso nuo atitinkamos produkto pardavimo apimtys praėjusiais metais, nepaisant to, pagal kokią technologiją buvo pagamintas produktas. Antraisiais metais A bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje buvo 15 %, vėlesniais metais – 20 %. B bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje antraisiais metais buvo 20 %, vėlesniais metais – 25 %.

Kadangi susitarimą sudarė konkuruojančios šalys, kad jam būtų taikoma TPBIR nustatyta apsaugos taisyklė, bendra šalių rinkos dalis tiek technologijos, tiek produkto rinkose turi neviršyti 20 %. Akivaizdu, kad šiuo atveju yra ne taip. Bendra šalių rinkos dalis technologijos rinkoje ir produkto rinkoje antraisiais metais buvo 35 %, o vėlesniais metais – 45 %. Todėl ši konkuruojančių šalių susitarimą reikia vertinti atskirai.

3.4. Griežti apribojimai pagal TPBIR

3.4.1. Bendrieji principai

121. TPBIR 4 straipsnyje pateikiamas griežtų apribojimų sąrašas. Tai yra rimti konkurencijos apribojimai, kuriems bendroji išimtis netaikoma dėl žalos, kurią jie paprastai daro vartotojams. Išskirtiniais atvejais Sutarties 101 straipsnio 1 dalis griežtiems apribojimams gali būti netaikoma, kai jų objektyviai reikia, kad būtų sudarytas technologijų perdavimo susitarimas⁽⁸⁴⁾, arba dėl su tam tikro produkto keliamu pavojumi susijusių saugos ar sveikatos priežasčių. Tokia 101 straipsnio 1 dalies taikymo išimtis gali būti daroma tik remiantis objektyviais, nuo šalių nepriklausančiais veiksniais, o ne subjektyviomis šalių nuomonėmis ir požymiais. Klausimu siekiama išsiaiškinti ne tai, ar šalys, esant konkrečiai situacijai, nebūtų sutikusios sudaryti susitarimo, kuriame būtų numatyti mažesni apribojimai, bet tai, ar

⁽⁸⁴⁾ Žr. 8 išnašoje nurodytą Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo gairių 18 punktą.

atsižvelgiant į susitarimo pobūdį ir rinkos ypatybes įmonės panašiomis aplinkybėmis nebūtų sudariusios susitarimo, kuriame būtų numatyti mažesni apribojimai.

122. Kai technologijų perdavimo susitarime yra griežtų apribojimų, pagal TPBIR 4 straipsnio 1 ir 2 dalis bendroji išimtis netaikoma visam susitarimui. Be to, Komisija mano, kad mažai tikėtina, jog atlikus atskirą vertinimą būtų nustatyta, kad griežti apribojimai tenkina visas keturias Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.
123. TPBIR 4 straipsnyje pateikiami atskiri griežtų apribojimų, kurie taikomi konkuruojančių šalių susitarimams ir nekonkuruojančių šalių susitarimams, sąrašai. Kai susitarimo šalys susitarimo sudarymo metu yra nekonkuruojančios įmonės, tačiau sudariusios tą susitarimą vėliau tampa konkuruojančiomis įmonėmis, viso susitarimo galiojimo laikotarpiu toliau taikomi nekonkuruojančių šalių sudarytiems sutarimams taikomi griežti apribojimai, nebent tas susitarimas vėliau iš esmės pakeičiamas (žr. TPBIR 4 straipsnio 3 dalį). Toks pakeitimas apima šalių naujo technologijų perdavimo susitarimo, susijusio su konkuruojančios technologijos teisėmis, sudarymą.

3.4.2. Konkuruojančių šalių susitarimai

124. TPBIR 4 straipsnio 1 dalyje išvardyti griežti apribojimai, taikomi konkuruojančių šalių technologijų perdavimo susitarimams. 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bendroji išimtis nėra taikoma susitarimams, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai, atskirai ar kartu su kitais šalių valdomais veiksniais siekiama bet kurio iš šių tikslų:
- a. apriboti šalies galimybę nustatyti savo kainas parduodant produktus trečiosioms šalims;
 - b. apriboti produkciją, išskyrus sutartinių produktų produkcijos apribojimus, nustatytus licenciatui neabipusiame susitarime arba tik vienam iš licenciatų abipusiame susitarime;
 - c. pasidalyti rinką ar klientus, išskyrus:
 - i. licenciaro ir (arba) licencianto įsipareigojimą neabipusiame susitarime negaminti naudojant licencijuotos technologijos teises išskirtinėje kitai šaliai skirtoje teritorijoje ir (arba) nevykdyti aktyvaus ir (arba) pasyvaus sutartinių produktų pardavimo išskirtinėje kitai šaliai skirtoje teritorijoje arba išskirtinėms kitai šaliai skirtoms klientų grupėms;
 - ii. neabipusiame susitarime nustatytą licencianto aktyvaus sutartinių produktų pardavimo išskirtinėje teritorijoje ar išskirtinei klientų grupei, kurias licenciaras priskyrė kitam licenciatui, apribojimą, jei pastarasis nebuvo licenciaro konkurentas nuosavos licencijos suteikimo metu;
 - iii. licencianto įsipareigojimą gaminti sutartinius produktus tik savo reikmėms, su sąlyga, kad, jei licenciatas įtraukia sutartinius produktus į savo produktus, nėra ribojama licencianto galimybė aktyviai ir pasyviai parduoti sutartinių produktų kaip nuosavų produktų atsarginių dalių;
 - iv. licencianto įsipareigojimą neabipusiame susitarime gaminti sutartinius produktus tik konkrečiam klientui, jei licencija buvo suteikta siekiant sudaryti tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį;

- d. apriboti licenciato galimybę naudoti nuosavas technologijos teises arba apriboti kurios nors iš susitarimo šalių galimybę vykdyti MTP, nebent toks apribojimas yra būtinas, kad licencijuota praktinė patirtis nebūtų atskleista trečiosioms šalims.

Konkuruojančių šalių abipusių ir neabipusių susitarimų skirtumai

125. Kai kurių griežtų apribojimų atveju TPBIR išskiriami abipusiai ir neabipusiai susitarimai. Griežtų apribojimų sąrašas, taikomas konkuruojančių šalių abipusiems susitarimams, yra griežtesnis nei konkuruojančių šalių neabipusiems susitarimams. Abipusiai susitarimai – tai abipusio licencijavimo susitarimai, kai licencijuotos technologijos yra konkuruojančios technologijos arba gali būti naudojamos konkuruojantiems produktams gaminti. Neabipusis susitarimas – tai susitarimas, kuriuo tik viena šalis suteikia technologijos teisių licenciją kitai šaliai, arba, abipusio licencijavimo atveju, kai licencijuotos technologijos yra nekonkuruojančios technologijos ir licencijuotos teisės negali būti naudojamos konkuruojantiems produktams gaminti. Tai, kad susitarime yra atsakomojo suteikimo įsipareigojimas, arba tai, kad licenciatas suteikia savo paties patobulintos licencijuotos technologijos licenciją, dar nereiškia, kad susitarimas pagal TPBIR yra abipusis. Jeigu neabipusis susitarimas vėliau tampa abipusiu, kadangi tos pačios šalys susitaria dėl antrosios licencijos, šioms šalims gali tekti patikslinti pirmąją licenciją, kad susitarime nebūtų griežto apribojimo. Vertindama tokius atvejus, Komisija atsižvelgs į laikotarpio, praėjusio nuo pirmosios ir antrosios licencijų suteikimo, trukmę.

Konkuruojančių šalių kainų apribojimai

126. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytas griežtas apribojimas yra susijęs su konkuruojančių šalių susitarimais, kurių tikslas – nustatyti trečiosioms šalims parduodamų produktų, įskaitant produktus, pagamintus pagal licencijuotą technologiją, kainas. Kainos nustatymas tarp konkuruojančių šalių paprastai yra konkurencijos apribojimas pagal tikslą. Kaina gali būti nustatoma sudarant susitarimą dėl tikslios kainos arba dėl kainoraščio, kuriame numatytos didžiausios galimos nuolaidos. Tai, ar susitarimas susijęs su fiksuotomis, mažiausiomis (įskaitant mažiausias reklamuojamas), didžiausiomis ar rekomenduojamomis kainomis, nėra svarbu. Kaina taip pat gali būti nustatoma netiesiogiai, taikant priemones, trukdančias nukrypti nuo sutarto kainos lygio, pavyzdžiui, nustatant, kad autorinis atlyginimas bus padidintas, jeigu produkto kaina bus mažesnė už tam tikro lygio kainą. Tačiau licenciato įpareigojimas mokėti tam tikrą minimalų autorinį atlyginimą nėra laikomas kainos nustatymu.
127. Tais atvejais, kai autorinis atlyginimas yra skaičiuojamas pagal konkretaus produkto pardavimo apimtį, jo dydis turi tiesioginę įtaką ribinėms produkto sąnaudoms, todėl tiesiogiai veikia ir produkto kainą⁽⁸⁵⁾. Todėl konkurentai, norėdami derinti ir (arba) didinti kainas vartotojų grandies produkto rinkose, gali pasinaudoti abipusiu licencijavimu už abipusius einamuosius autorinius atlyginimus⁽⁸⁶⁾. Tačiau abipusį licencijavimą už abipusius einamuosius autorinius atlyginimus Komisija vertins kaip kainos nustatymą tik tam tikromis aplinkybėmis, pavyzdžiui, kai pagal susitarimą

⁽⁸⁵⁾ Šiuo klausimu žr. 8 išnašoje nurodytų Gairių dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo 98 punktą.

⁽⁸⁶⁾ Kaip ir tais atvejais, kai viena šalis suteikia licenciją kitai šaliai ir sutinka pirkti fizinius licenciato išteklius. Pirkimo kaina gali atlikti autorinio atlyginimo funkciją.

autoriniai atlyginimai turi būti mokami neatsižvelgiant į tai, ar technologija iš tiesų naudojama, arba kai susitarimu nesiekama skatinti konkurencijos ir todėl tas susitarimas nėra *bona fide* licencijavimo susitarimas.

Konkuruojančių šalių produkcijos apribojimai

128. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas griežtas apribojimas yra susijęs su konkuruojančių šalių susitarimuose nustatytais produkcijos apribojimais. Produkcijos apribojimas – tai šalies gamybos ir pardavimo apimtys apribojimas. 4 straipsnio 1 dalies b punktas netaikomas produkcijos apribojimams, kurie licenciatui nustatyti neabipusiame susitarime, arba produkcijos apribojimams, nustatytiems abipusiame susitarime tik vienam iš licenciatų, jeigu tas produkcijos apribojimas kiekvienu atveju yra susijęs tik su produktais, gaminamais naudojant licencijuotą technologiją. Taigi, 4 straipsnio 1 dalies b punkte kaip griežti nurodomi abipusiai produkcijos apribojimai ir bet kuriai iš šalių – licenciarui ar licenciatui – nustatyti produkcijos apribojimai, susiję su tos šalies nuosavos technologijos naudojimu⁽⁸⁷⁾. Kai konkuruojančios šalys susitaria dėl abipusių produkcijos apribojimų, susitarimu siekiama mažinti produkciją rinkoje ir tikėtina, kad ji bus sumažinta. Šis griežtas apribojimas taikomas ir susitarimams, kuriais mažinamos šalių paskatos didinti produkciją, pavyzdžiui, kai taikomi abipusiai einamieji autoriniai atlyginimai už vieneta, kurie didėja didėjant produkcijai, arba kai visos šalys įpareigojamos mokėti už tai, kad viršijamas tam tikras produkcijos lygis..

129. Neabipusiai gamybos apribojimai palankiau vertinami todėl, kad vienašalis apribojimas nebūtinai nulemia mažesnę produkcijos apimtį rinkoje. Rizika, kad susitarimas nėra *bona fide* licencijavimo susitarimas, taip pat yra mažesnė tuo atveju, kai apribojimas yra neabipusis. Jeigu licenciatas nori sutikti su vienašališku apribojimu, tikėtina, kad susitarimu bus paskatinta reali viena kitą papildančių technologijų integracija arba veiksmingumą didinančios tobulesnės licenciaro technologijos ir licenciatų gamybos išteklių integracija. Panašiai tikėtina, kad abipusiame susitarime tik vienam iš licenciatų nustatytas produkcijos apribojimas reiškia, kad vienos iš šalių licencijuojamos technologijos vertė yra didesnė, ir gali skatinti konkurencijai palankų licencijavimą.

Konkuruojančių šalių rinkos ir klientų pasidalijimas

130. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytas griežtas apribojimas yra susijęs su rinkos ir klientų pasidalijimu. Susitarimų, kuriais konkuruojančios šalys pasidalija rinkas ir klientus, tikslas – riboti konkurenciją. Susitarimas, kuriuo konkuruojančios šalys abipusiame susitarime numato negaminti tam tikrose teritorijose arba nevykdyti aktyvaus, pasyvaus ar abiejų rūšių pardavimo tam tikrose kitai šaliai skirtose teritorijose arba tam tikriems kitai šaliai skirtiems klientams, yra griežtas apribojimas. Todėl, pavyzdžiui, abipusis išimtinis licencijavimas tarp konkuruojančių šalių laikomas rinkos pasidalijimu.

131. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punktas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar licenciatui paliekama laisvė naudoti nuosavos technologijos teises. Licenciatui, paruošusiam įrangą, skirtą tam tikram produktui gaminti pagal licenciaro technologiją, gali būti

⁽⁸⁷⁾ Produkcijos apribojimai šalims naudojantis savo nuosava technologija taip pat priskiriami 4 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytam griežtam apribojimui; žr. 141 punktą.

brangu išlaikyti atskirą gamybos liniją, kurioje būtų naudojama kita technologija, kad būtų galima aptarnauti klientus, kurie nėra paveikti apribojimų. Be to, atsižvelgiant į galimą antikonkurencinį apribojimų poveikį, licenciatas gali būti nelabai suinteresuotas naudoti nuosavą technologiją. Labai mažai tikėtina, kad tokie apribojimai būtų būtini tam, kad vyktų konkurencijai palankus licencijavimas.

132. Pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto i papunktį griežtu apribojimu nėra laikoma tai, kad licenciaras neabipusiu susitarimu suteikia licenciatui išimtinę licenciją pagal licencijuotą technologiją gaminti produktus tam tikroje teritorijoje ir sutinka pats toje teritorijoje negaminti sutartinių produktų arba netiekti sutartinių produktų iš tos teritorijos. Neatsižvelgiant į teritorijos dydį, tokioms išimtinėms licencijoms yra taikoma bendroji išimtis. Jeigu licencija yra pasaulinio masto, išimtinumas rodo, kad licenciaras nusprendė neiti į rinką arba nelikti rinkoje. Bendroji išimtis taip pat taikoma, jeigu neabipusio susitarimo atveju licenciatui neleidžiama gaminti išskirtinėje licenciarui skirtoje teritorijoje. Tokių susitarimų tikslas gali būti suteikti licenciarui, licenciatui ar jiems abiem paskatą investuoti į licencijuotą technologiją ir ją plėtoti. Todėl susitarimo tikslas nebūtinai bus pasidalyti rinkas.
133. Pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto i papunktį, neabipusio susitarimo šalių susitarimas nevykdyti aktyvaus arba pasyvaus sutartinių produktų pardavimo išskirtinėje kitai šaliai skirtoje teritorijoje arba išskirtinėms kitai šaliai skirtoms klientų grupėms taip pat nėra griežtas apribojimas⁽⁸⁸⁾. Aktyvus ir pasyvus pardavimas apibrėžtas atitinkamai TPBIR 1 straipsnio 1 dalies s ir t punktuose⁽⁸⁹⁾. Licenciatas arba licenciaras galimybės vykdyti aktyvų, pasyvų arba abiejų šių rūšių pardavimą kitos šalies teritorijoje arba kitos šalies klientų grupei apribojimams bendroji išimtis taikoma tik tada, jei ta teritorija ar klientų grupė yra išskirtinai skirta tai kitai šaliai. Aktyvaus arba pasyvaus pardavimo teritorijoje arba klientų grupei, kurios nėra išimtinai priskirtos, apribojimams bendroji išimtis netaikoma, tačiau tam tikromis aplinkybėmis, remiantis atskiru to susitarimo vertinimu pagal 101 straipsnį, gali būti nustatyta, kad jie atitinka Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Pavyzdžiui, šalis gali susitarti išimtinę teisę dalytis *ad hoc* pagrindu, kai tai būtina siekiant sumažinti šalies, kuriai priskirta ta teritorija arba klientų grupė, laikiną produkcijos trūkumą.
134. Tai, kad licenciaras paskiria licenciatą savo vieninteliu licenciatu tam tikroje teritorijoje ir todėl toje teritorijoje trečiosioms šalims nebus suteikiama licencija gaminti produktus pagal licenciaro technologiją, taip pat nėra griežtas apribojimas. Tokioms vienintelėms licencijoms bendroji išimtis taikoma neatsižvelgiant į tai, ar

⁽⁸⁸⁾ Tam tikromis aplinkybėmis, vadovaujantis 2018 m. vasario 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/302 dėl nepagrįsto geografinio blokavimo ir kitų formų diskriminavimo dėl klientų pilietybės, gyvenamosios vietos arba įsisteigimo vietos vidaus rinkoje problemos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 2006/2004 ir (ES) 2017/2394 ir Direktyva 2009/22/EB, 6 straipsnio 2 dalimi, licenciaras arba licenciatų pasyvaus pardavimo galutiniams naudotojams apribojimams gali negalėti (OL L 60I, 2018 3 2, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/302/oj>) (toliau – Geografinio blokavimo reglamentas).

⁽⁸⁹⁾ Daugiau informacijos apie aktyvaus ir pasyvaus pardavimo sąvokas pateikta Vertikaliųjų apribojimų gairių, kurios nurodytos 19 išnašoje, 211–215 punktuose.

susitarimas yra abipusis, jeigu tas susitarimas neturi įtakos šalių galimybei naudotis nuosavos technologijos teisėmis į susitarimą įtrauktose teritorijose.

135. Pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktį griežtu apribojimu nelaikomi neabipusiame susitarime nustatyti licenciatų aktyvaus sutartinių produktų pardavimo teritorijoje ar klientų grupei, kurias licenciaras priskyre kitam licenciatui, apribojimai, jei saugomas licenciatas nebuvo licenciaro konkurentas tuo metu, kai buvo sudarytas saugomo licenciatų licencijavimo susitarimas. Šiuo atveju tokius aktyvaus pardavimo apribojimus nepagrįsta laikyti griežtais apribojimais. Tikėtina, kad, licenciarui leidus nustatyti toje atitinkamoje rinkoje neveikusiam licenciatui apsaugą nuo licenciatų, kurie yra licenciaro konkurentai ir dėl to jau yra įsitvirtinę rinkoje, aktyvaus pardavimo, tokiais apribojimais licenciatas būtų skatinamas veiksmingiau naudoti licencijuotą technologiją. Tačiau jeigu licenciatai susitaria tarpusavyje nevykdyti nei aktyvaus, nei pasyvaus pardavimo tam tikrose teritorijose arba tam tikroms klientų grupėms, susitarimas būtų prilygintas licenciatų karteliui. Kadangi toks susitarimas nėra susijęs su technologijų perdavimu, jis bet kuriuo atveju nepatenka į TPBIR taikymo sritį.
136. Pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktį, griežtu apribojimu nėra laikomi uždarojo naudojimo apribojimai, t. y. įpareigojimai, kad licenciatas gamintų produktus pagal licencijuotą technologiją tik savo reikmėms. Kai sutartinis produktas yra komponentas, licenciatas gali būti įpareigotas tą komponentą gaminti tik įtraukimo į savo nuosavus produktus tikslais ir neparduoti tų komponentų kitiems gamintojams. Tačiau licenciatas turi turėti galimybę parduoti komponentus kaip nuosavų produktų atsargines dalis, todėl turi turėti galimybę juos tiekti trečiosioms šalims, teikiančioms tų produktų garantinio aptarnavimo paslaugas. Uždarojo naudojimo apribojimai gali būti reikalingi technologijos sklaidai, ypač tarp konkuruojančių šalių, skatinti, tad jiems yra taikoma bendroji išimtis. Daugiau informacijos apie susitarimuose, kuriems netaikoma bendroji išimtis, nustatytus uždarojo naudojimo apribojimus, atskirą vertinimą pateikta šių gairių 4.2.5 skirsnyje.
137. Galiausiai, pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto iv papunktį, griežtu apribojimu nėra laikomas neabipusiame susitarime numatytas licenciatų įsipareigojimas gaminti sutartinius produktus tik konkrečiam klientui, jei licencija suteikta siekiant sudaryti tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį. Todėl licencija turi būti suteikiama tiekimo konkrečiam klientui tikslais. Tačiau tiekimo konkrečiam klientui licencija gali būti suteikiama daugiau nei vienai įmonei. 4 straipsnio 1 dalies c punkto iv papunktis taikomas neatsižvelgiant į licencijos galiojimo trukmę. Pavyzdžiui, ši išimtis taikoma vienkartinę licencijai, suteiktai siekiant vykdyti konkretaus kliento projekto reikalavimus. Galimybė, kad tokiais susitarimais bus pasinaudota rinkoms pasidalinti, yra nedidelė, kadangi licencija suteikiama tik tiekimo konkrečiam klientui tikslais. Visų pirma, negalima daryti prielaidos, kad dėl tokių susitarimų licenciatas nustos naudoti nuosavą technologiją.
138. Konkuruojančių šalių susitarimuose nustatyti naudojimo srities apribojimai, kuriais licencijos taikymas apribojamas viena ar keliomis techninėmis taikymo sritimis, produkto rinkomis arba pramonės sektoriais⁽⁹⁰⁾, nėra griežti apribojimai. Tokiems apribojimams taikoma bendroji išimtis, jei neviršijama 20 % rinkos dalies riba,

⁽⁹⁰⁾ Žr. šių gairių 4.2.4 skirsnį, kuriame naudojimo srities apribojimai nagrinėjami išsamiau.

neatsižvelgiant į tai, ar susitarimas yra abipusis. Laikoma, kad tokiais apribojimais nesiekama pasidalyti rinką ar klientus. Tačiau bendroji išimtis taikoma tik tuo atveju, kai naudojimo srities apribojimai neviršija licencijuotos technologijos naudojimo srities ribų. Pavyzdžiui, jeigu apribojama licenciatų galimybė naudoti nuosavos technologijos teises tik tam tikrose techninėse taikymo srityse, susitarimas prilyginamas rinkos pasidalijimui.

139. Bendroji išimtis taikoma neatsižvelgiant į tai, ar naudojimo srities apribojimas yra simetrinis, ar asimetrinis. Asimetrinis naudojimo srities apribojimas abipusiame licencijavimo susitarime reiškia, kad kiekvienai šaliai leidžiama naudoti atitinkamas licencijuotas technologijas skirtingai (-oms) naudojimo sričiai (-ims). Jeigu susitarimu neribojama šalių galimybė naudoti nuosavas technologijas, nelaikoma, kad dėl susitarimo šalys bus priverstos nebevykdyti arba nepradėti vykdyti veiklos srityje (-se), kuriai (-ioms) taikoma kitos šalies licencija. Net jei licenciatui paruošia įrangą licencijuotai technologijai naudoti licencijuotoje naudojimo srityje, poveikio ištekliams, kurie yra naudojami ne pagal licenciją vykdomai gamybai, gali nebūti. Šiuo atveju svarbu tai, kad apribojimas yra susijęs su atskiromis produkto rinkomis, pramonės sektoriais arba techninėms taikymo sritims, o ne klientais, priskirtais pagal teritorijas arba grupes ir perkančiais tokioms produkto rinkoms, pramonės sektoriams arba tokioms techninėms taikymo sritims priklausančius produktus. Rinkos pasidalijimo rizika yra gerokai didesnė antruoju atveju (žr. 130 punktą). Be to, naudojimo srities apribojimai gali būti reikalingi konkurencijai palankiam licencijavimui skatinti (žr. 235 punktą).

Šalių galimybės vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą apribojimai

140. Griežtas apribojimas, nustatytas TPBIR 4 straipsnio 1 dalies d punkte, apima bet kurios iš šalių galimybės vykdyti MTP apribojimus. Abi šalys turi turėti nevaržomą galimybę vykdyti nepriklausomus MTP. Ta taisyklė yra taikoma neatsižvelgiant į tai, ar apribojimas galioja tai sričiai, kuriai taikoma licencija, ar kitoms sritims. Tačiau vien tik faktas, kad šalys sutinka ateityje teikti viena kitai savo atitinkamų technologijų patobulinimus, dar nereiškia nepriklausomų MTP apribojimo. 4 straipsnio 1 dalies d punktas taip pat nėra taikomas šalies galimybių kartu su trečiosiomis šalimis vykdyti MTP apribojimui, kai toks apribojimas yra būtinas, kad nebūtų atskleista licencijuota praktinė patirtis. Tam, kad būtų taikoma ši išimtis, nustatyti apribojimai turi būti būtini tokiai apsaugai užtikrinti ir proporcingi. Pavyzdžiui, jei susitarime nurodomi konkretūs licenciatų darbuotojai, kuriuos ketinama išmokyti naudoti licencijuotą praktinę patirtį ir kurie yra už tai atsakingi, gali pakakti įpareigoti licenciatą neleisti tiems darbuotojams dalyvauti kartu su trečiosiomis šalimis vykdomuose MTP. Gali būti taikomos ir kitos apsaugos priemonės.

Licenciatų nuosavos technologijos naudojimo apribojimai

141. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies d punkte nustatytas griežtas apribojimas taip pat taikomas licenciatų galimybės naudotis nuosavos technologijos teisėmis apribojimams, jeigu tai darydamas jis nesinaudoja licenciatų suteiktomis technologijos teisėmis. Visų pirma, licenciatų nuosavos technologijos teisėms negali būti taikomi apribojimai, susiję su produkto gamybos arba pardavimo vieta, techninėmis produkto naudojimo sritimis arba gamybos rinkomis, pagamintų produktų kiekiu arba pardavimo kaina. Už produktus, pagamintus pagal nuosavos

technologijos teises, taip pat neturi būti įpareigojama mokėti autorinio atlyginimo, nes dėl tokių įpareigojimų didėja naudojimosi tomis teisėmis sąnaudos⁽⁹¹⁾. Be to, negali būti ribojama licencianto galimybė licencijuoti nuosavos technologijos teises trečiosioms šalims. Licenciatui nustatčius apribojimus, susijusius su jo nuosavos technologijos teisių naudojimu arba teise vykdyti MTP, mažinamas licencianto technologijos konkurencingumas. Dėl to sumažėja konkurencija esamose produkto ir technologijos rinkose ir licencianto paskata investuoti į savo nuosavos technologijos plėtrą ir tobulinimą. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies d punktas netaikomas licenciatui nustatytiems apribojimams naudoti trečiosios šalies technologiją, pavyzdžiui, tokią, kuri konkuruoja su licencijuota technologija. Nors tokiais įpareigojimais nekonkuruoti gali būti ribojamos trečiųjų šalių technologijų konkurencinės galimybės (žr. šių gairių 4.2.7 skirsnį), dėl jų paprastai nesumažėja licenciatų paskata investuoti į nuosavų technologijų plėtrą ir tobulinimą.

3.4.3. *Nekonkuruojančių šalių susitarimai*

142. TPBIR 4 straipsnio 2 dalyje išvardyti griežti apribojimai, taikomi nekonkuruojančių šalių licencijavimui. 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bendroji išimtis nėra taikoma susitarimams, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai, atskirai ar kartu su kitais šalių valdomais veiksniais siekiama bet kurio iš šių tikslų:

- a. apriboti šalies galimybę nustatyti savo kainas parduodant produktus trečiosioms šalims, nedarant poveikio galimybei nustatyti didžiausią pardavimo kainą arba rekomenduoti pardavimo kainą, jei tai neprilygsta fiksuotos arba mažiausios pardavimo kainos nustatymui dėl bet kurios iš šalių daromo spaudimo ar siūlomų paskatų;
- b. apriboti teritoriją, kurioje licenciatas gali pasyviai parduoti sutartinius produktus, ir klientus, kuriems licenciatas gali pasyviai parduoti sutartinius produktus, išskyrus:
 - i. pasyvaus pardavimo išskirtinėje teritorijoje arba išskirtinei klientų grupei, skirtų licenciarui, apribojimą;
 - ii. įsipareigojimą gaminti sutartinius produktus tik savo reikmėms, su sąlyga, kad, jei licenciatas įtraukia sutartinius produktus į savo produktus, nėra ribojama licencianto galimybė aktyviai ir pasyviai parduoti sutartinių produktų kaip nuosavų produktų atsarginių dalių;
 - iii. įsipareigojimą gaminti sutartinius produktus tik konkrečiam klientui, jei licencija buvo suteikta siekiant sudaryti tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį;

⁽⁹¹⁾ Žr. 1986 m. vasario 25 d. Sprendimo *Windsurfing International*, C-193/83, ECLI:EU:C:1986:75, 67 punktą. Kai bendroji išimtis netaikoma, susitarimai, pagal kuriuos autoriniai atlyginimai skaičiuojami pagal visą produkto pardavimo apimtį, išimties tvarka gali tenkinti Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, jei, remiantis objektyviais veiksniais, galima daryti išvadą, kad apribojimas yra būtinas, kad galėtų vykti konkurencijai palankus licencijavimas. Taip gali būti tuo atveju, kai, netaikant apribojimo, būtų neįmanoma arba nepagrįstai sudėtinga apskaičiuoti ir kontroliuoti licencianto mokėtiną autorinį atlyginimą, pavyzdžiui, dėl to, kad galutiniame produkte nebelyka jokių akivaizdžių licenciaro technologijos požymių ir nėra jokių alternatyvių praktinių kontrolės metodų.

- iv. licencianto, veikiančio didmeninės prekybos lygmeniu, pardavimo galutiniams vartotojams apribojimą;
 - v. pardavimo neįgaliesiems platintojams, esantiems teritorijoje, kurioje licenciaras valdo sutartinių produktų pasirinktinio platinimo sistemą, apribojimą;
- c. apriboti aktyvų ar pasyvų licencianto, kuris yra pasirinktinio platinimo sistemos narys ir veikia mažmeninės prekybos lygiu, pardavimą galutiniams vartotojams, neribojant galimybės uždrausti sistemos nariui veikti iš neįgalios įsisteigimo vietos.

Kainų nustatymas

143. Griežtas apribojimas, nustatytas TPBIR 4 straipsnio 2 dalies a punkte, yra susijęs su kainų nustatymu parduodant produktus trečiosioms šalims. Tiksliau, ta nuostata taikoma apribojimams, kurių tiesioginis ar netiesioginis tikslas – nustatyti fiksuotą arba mažiausią pardavimo kainą ar fiksuotą arba mažiausią kainos lygį, kurio turi laikytis licenciaras arba licenciatas, parduodami produktus trečiosioms šalims. Kainos gali būti nustatomos tiesiogiai aiškiu susitarimu, kaip antai sutartiniu įsipareigojimu, arba netiesioginėmis priemonėmis. Tokių priemonių pavyzdžiai: susitarimai, kuriais nustatoma marža ir didžiausia nuolaida, pardavimo kaina susiejama su konkurentų pardavimo kaina, įpareigojimas taikyti galimas mažiausias reklamuojamas kainas, grasinimas, bauginimas, įspėjimai, baudos ar sutarties nutraukimas, jei nesilaikoma nustatyto kainos lygio. Tiesioginės arba netiesioginės kainos nustatymo priemonės gali būti dar veiksmingesnės, jei jos derinamos su priemonėmis, skirtomis kainos mažinimui nustatyti, pavyzdžiui, kai įdiegiama kainų stebėjimo sistema⁽⁹²⁾ arba įpareigojama pranešti apie kainos svyravimus. Tiesioginis arba netiesioginis kainos nustatymas taip pat gali būti veiksmingesnis, jei jis derinamas su priemonėmis, kuriomis mažinama pardavėjo paskata mažinti kainą, pavyzdžiui, su įpareigojimu taikyti palankiausiai vertinamo kliento sąlygą, t. y. suteikti klientui palankesnes sąlygas, jei tokios palankesnės sąlygos buvo suteiktos bet kuriam kitam klientui. Kai susitarimus sudaro nekonkuruojančios šalys, rekomenduojamų pardavimo kainų taikymas arba įpareigojimas taikyti galimas didžiausias kainas nėra laikomas fiksuotų arba mažiausių pardavimo kainų nustatymu. Tačiau jei rekomenduojamos arba didžiausios kainos derinamos su paskatomis taikyti tam tikrą kainų lygį arba su atgrasymo nuo pardavimo kainos mažinimo priemonėmis, tai gali prilygti kainos nustatymui.

Licencianto galimybės vykdyti pasyvų pardavimą apribojimai

144. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkte nustatytas griežtas apribojimas susijęs su licencianto galimybės vykdyti produktų, pagamintų pagal licencijuotą technologiją⁽⁹³⁾, pasyvų pardavimą⁽⁹⁴⁾, apribojimais.

⁽⁹²⁾ Tačiau kainų stebėjimas ir pranešimai apie kainas patys savaime dar nereiškia kainų nustatymo.

⁽⁹³⁾ Šis griežtas apribojimas taikomas technologijų perdavimo susitarimams, kurie daro poveikį prekybai Sąjungoje. Dėl informacijos apie technologijų perdavimo susitarimus, susijusius su eksportu už Sąjungos ribų, žr. 39 išnašoje cituojamą Gairių dėl poveikio prekybai 100 ir tolesnius punktus.

145. Pasyvaus pardavimo apribojimas gali būti aiškių įpareigojimų rezultatas, pavyzdžiui, įpareigojimo neparduoti produktų tam tikriems klientams arba klientams tam tikrose teritorijose arba įpareigojimo tokių klientų užsakymus perduoti kitiems licenciatams. Pasyvaus pardavimo apribojimus taip pat gali lemti netiesioginės priemonės, kaip antai finansinės paskatos, kurių tikslas – skatinti licenciatą nevykdyti tokio pardavimo ⁽⁹⁵⁾.
146. Kiekybiniai apribojimai savaime nėra griežti pasyvaus pardavimo apribojimai pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punktą. Tačiau jais gali būti naudojamos kaip netiesioginėmis pasyvaus pardavimo ribojimo priemonėmis. Komisija laiko, kad 4 straipsnio 2 dalies b punktas taikomas, kai kiekybiniais apribojimais naudojamos susijusiam rinkos padalijimo susitarimui įgyvendinti. Šio susitarimo požymiai: laikui bėgant atliekamos kiekybinės korekcijos, siekiant patenkinti tik vietinę paklausą; kiekybinių apribojimų derinimas su įpareigojimu parduoti minimalų produktų kiekį toje teritorijoje; išipareigojimai mokėti minimalų autorinį atlyginimą, susieti su pardavimu toje teritorijoje; autorinio atlyginimo dydžio diferencijavimas, atsižvelgiant į produktų paskirties vietą, ir atskirų licenciatų parduodamų produktų paskirties vietos stebėjimas.
147. Bendram griežtam apribojimui, susijusiam su licenciatų pasyvaus pardavimo apribojimais, taikomos kelios išimtys, kurios aptariamose 148–153 punktuose. Apribojimams ir įpareigojimams, kuriems taikomos šios išimtys, taikoma bendroji išimtis.
148. 1-oji išimtis. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkte nustatytas griežtas apribojimas neapima licenciaro vykdomo pardavimo (aktyvaus ir pasyvaus) apribojimų. Jeigu rinkos dalies riba neviršija 30 %, bendroji išimtis taikoma visiems licenciaro pardavimo apribojimams ⁽⁹⁶⁾. Tai taikoma ir licenciaro aktyvaus pardavimo apribojimams, išskyrus pasirinktinio platinimo sistemai priklausančių licenciatų aktyvaus pardavimo galutiniams vartotojams apribojimus (žr. šių gairių 153 punktą). Bendroji aktyvaus pardavimo išimtis grindžiama prielaida, kad tokiais apribojimais skatinamos investicijos, ne kainomis grindžiama konkurencija ir licenciatų teikiamų paslaugų kokybės gerinimas, nes sprendžiamos piktnaudžiavimo (angl. *free rider*) ir sulaikymo problemos. Tai, kad apribojamas aktyvus pardavimas kito licenciaro teritorijoje arba jo klientų grupei, nereiškia, kad saugomam licenciatui buvo skirta išskirtinė teritorija arba išskirtinė klientų grupė. Bendroji išimtis taip pat taikoma aktyvaus pardavimo apribojimams, kai tam tikrai teritorijai arba klientų grupei paskiriamas daugiau nei vienas licenciatas. Tikėtina, kad tais atvejais, kai licenciatas bus tikras, kad aktyvaus pardavimo srityje jis konkuruos tik su keletu toje teritorijoje

⁽⁹⁴⁾ Aktyvus ir pasyvus pardavimas apibrėžtas atitinkamai TPBIR 1 straipsnio 1 dalies s ir t punktuose. Daugiau informacijos apie aktyvaus ir pasyvaus pardavimo sąvokas pateikta Vertikaliųjų apribojimų gairių, kurios nurodytos 19 išnašoje, 211–215 punktuose.

⁽⁹⁵⁾ Stebėsenos sistemos, leidžiančios licenciarui patikrinti sutartinių produktų paskirties vietą, pačios savaime nėra pasyvaus pardavimo apribojimas. Tačiau jos gali būti laikomos pasyvaus pardavimo apribojimo dalimi, kai jos naudojamos kartu su kitomis priemonėmis. Analogiškai žr. 2020 m. sausio 30 d. Komisijos sprendimo byloje AT.40433 *Filmų atributikos prekės* 65 ir 66 punktus.

⁽⁹⁶⁾ Tačiau žr. 88 išnašą dėl Geografinio blokavimo reglamento galimo taikymo pasyvaus pardavimo apribojimams.

veikiančių licenciatų ir jam nereikės konkuruoti su už tos teritorijos ribų veikiančiais licenciatais, bus skatinamos veiksmingumą didinančios investicijos.

149. 2-oji išimtis. Licenciatų aktyvaus ir pasyvaus pardavimo licenciarui skirtoje išskirtinėje teritorijoje arba jam skirtai išskirtinei klientui grupei apribojimai nėra griežti apribojimai (žr. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto i papunktį)⁽⁹⁷⁾. Laikoma, kad, kol neviršijama rinkos dalies riba, tokiais apribojimais, jei jie riboja konkurenciją, skatinama konkurencijai palanki technologijos sklaida ir tokios technologijos integracija į licencianto gamybos priemones. Tam, kad licenciarui būtų skirta teritorija arba klientų grupė, nėra reikalaujama, kad licenciaras faktiškai gamintų produktus naudodamas licencijuotą technologiją toje teritorijoje arba tai klientų grupei. Licenciaras gali rezervuoti teritoriją arba klientų grupę, kad galėtų toje teritorijoje ar tai klientų grupei parduoti produktus vėliau.
150. 3-oji išimtis. Licencianto įpareigojimas produktus pagal licencijuotą technologiją gaminti tik savo reikmėms (uždarajam naudojimui) nėra griežtas apribojimas (žr. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktį). Kai sutartinis produktas yra komponentas, licenciatas gali būti įpareigotas tą produktą gaminti tik įtraukimo į savo nuosavus produktus tikslais ir neparduoti to produkto kitiems gamintojams. Tačiau licenciatas turi turėti galimybę vykdyti aktyvų ir pasyvų tų produktų, kaip nuosavų produktų atsarginių dalių, pardavimą, todėl turi turėti galimybę juos tiekti trečiosioms šalims, teikiančioms tų produktų garantinio aptarnavimo paslaugas. Daugiau informacijos apie uždarojo naudojimo apribojimus pateikiama 4.2.5 skirsnyje.
151. 4-oji išimtis. Licencianto įpareigojimas sutartinius produktus gaminti tik konkrečiam klientui, kad sudarytų tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį, nėra griežtas apribojimas (žr. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto iii papunktį). Nekonkuruojančių šalių susitarimų atveju mažai tikėtina, kad tokiems apribojimams būtų taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis.
152. 5-oji išimtis. Kai licenciatas veikia didmeninės prekybos lygmeniu, jo galimybės parduoti galutiniams vartotojams apribojimas nėra griežtas apribojimas (žr. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto iv papunktį). Šios rūšies apribojimu licenciarui suteikiama galimybė pavesti licenciatui atlikti didmeninio platinimo funkciją; tokiu atveju 101 straipsnio 1 dalis paprastai netaikoma⁽⁹⁸⁾.
153. 6-oji išimtis. Kai licenciatas yra pasirinktinio platinimo sistemos narys, jo galimybės parduoti neįgaliesiems platintojams apribojimas nėra griežtas apribojimas (žr. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto v papunktį). Naudodamasis šia išimtimi, licenciaras gali valdyti pasirinktinio platinimo sistemą. Tačiau tokiu atveju, pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies c punktą, licenciatams privalo būti leidžiama vykdyti aktyvų ir pasyvų pardavimą galutiniams vartotojams, neribojant galimybės uždrausti licenciatams veikti iš neįgaliosios įsisteigimo vietos. Taip pat žr. 152 punktą dėl galimybės licenciatui pavesti tik didmeninės prekybos funkciją, kaip nustatyta TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto iv papunktyje. Teritorijoje, kurioje licenciaras

⁽⁹⁷⁾ Tačiau žr. 88 išnašą dėl Geografinio blokavimo reglamento galimo taikymo pasyvaus pardavimo apribojimams.

⁽⁹⁸⁾ Tačiau žr. 88 išnašą dėl Geografinio blokavimo reglamento galimo taikymo pasyvaus pardavimo apribojimams.

valdo pasirinktinio platinimo sistemą, ši sistema negali būti derinama su išskirtinėmis teritorijomis ar išskirtinėmis klientų grupėmis, kai tai sukeltų aktyvaus ar pasyvaus pardavimo galutiniams vartotojams apribojimą, nes tai būtų griežtas apribojimas pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies c punktą.

154. Licenciatų pasyvaus pardavimo kitam licenciatui skirtoje išskirtinėje teritorijoje arba kitam licenciatui priskirtai klientų grupei apribojimai yra griežti apribojimai pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punktą. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis Sutarties 101 straipsnio 1 dalis kurį laiką tokiems apribojimams gali būti netaikoma, jei tokių apribojimų objektyviai reikia tam, kad apsaugotas licenciatas galėtų patekti į naują rinką⁽⁹⁹⁾. Pavyzdžiui, tai gali būti taikoma tais atvejais, kai licenciatas turi daug investuoti, kad sukurtų ir plėtotų naują rinką, o kitų licenciatų pasyviojo pardavimo apribojimai taikomi tik tiek laiko, kiek reikia, kad licenciatas galėtų susigrąžinti savo investicijas. Šis laikotarpis dažniausiai neviršys dvejų metų, skaičiuojant nuo tos dienos, kai tas licenciatas pirmą kartą pateikė sutartinius produktus išskirtinės teritorijos rinkai arba pirmą kartą pardavė savo išskirtinei klientų grupei.

3.5. Neleistini apribojimai

155. TPBIR 5 straipsnyje išvardyti trys apribojimai, kuriems netaikoma bendroji išimtis, kad būtų išsaugota paskata diegti inovacijas. Siekiant nustatyti, ar šiais apribojimais ribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, ir, jei taip, ar jie atitinka visas keturias Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, šiuos apribojimus reikia įvertinti atskirai. Bendrosios išimties netaikymas šiems apribojimams apsiriboja tuo konkrečiu apribojimu, su sąlyga, kad jį galima atskirti nuo kitų susitarimo nuostatų. Tokiu atveju likusiai susitarimo daliai vis dar gali būti taikoma bendroji išimtis.

Išimtinis atsakomasis suteikimas

156. Pagal TPBIR 5 straipsnio 1 dalies a punktą bendroji išimtis netaikoma įpareigojimams, kuriais nustatomas išimtinis atsakomasis suteikimas, t. y. išimtinis licencijos, susijusios su licencijuotos technologijos patobulinimais, kuriuos atliko licenciatas, atsakomasis suteikimas licenciarui arba licenciaro nurodytai trečiajai šaliai, arba teisių į tokius patobulinius perleidimas licenciarui arba licenciaro nurodytai trečiajai šaliai. Išimtinis atsakomasis licencijos suteikimas yra susitarimas, kuriuo licenciatui (kuris šiuo atveju yra naujovių kūrėjas ir patobulinimo licenciaras) užkertamas kelias pasinaudoti technologijos patobulinimais (tiek pačiam pagal juos gaminti produktus, tiek patobulinius licencijuoti trečiosioms šalims). Tikėtina, kad dėl įpareigojimų suteikti išimtinę licenciją sumažės licenciato paskata diegti inovacijas, kadangi jais ribojama licenciato galimybė naudotis patobulinimais. Šis netaikymas galioja tiek tuo atveju, kai patobulinimas taikomas taip pat kaip licencijuota technologija, tiek tuo atveju, kai licenciatas sukuria naujų licencijuotos technologijos taikymo būdų.
157. TPBIR 5 straipsnio 1 dalies a punktas taikomas nepriklausomai nuo to, ar licenciaras sumoka už įsigyjamą patobulinimą arba gautą išimtinę licenciją. Tačiau tokio užmokesčio egzistavimas ir jo suma – įskaitant tai, ar ji skaičiuojama pagal

⁽⁹⁹⁾ Tačiau žr. 88 išnašą dėl Geografinio blokavimo reglamento galimo taikymo pasyvaus pardavimo apribojimams.

patobulinimo vertę – gali būti svarbus veiksnys atliekant išimtinio atsakomojo suteikimo įsipareigojimų atskirą vertinimą pagal Sutarties 101 straipsnį, kai bendroji išimtis netaikoma. Kai už atsakomąjį suteikimą sumokama, mažiau tikėtina, kad dėl šio įsipareigojimo sumažės licencianto paskata diegti inovacijas. Atskirai vertinant išimtinio atsakomojo suteikimo atvejus, kuriems netaikoma bendroji išimtis, yra svarbi ir licenciaro padėtis technologijos rinkoje. Kuo tvirtesnė licenciaro padėtis rinkoje, tuo labiau tikėtina, kad išimtinio atsakomojo suteikimo įsipareigojimai turės ribojamąjį poveikį konkurencijai inovacijų srityje. Kuo tvirtesnė licenciaro technologijos padėtis rinkoje, tuo svarbiau, kad licenciatas būtų pajėgus pasiūlyti alternatyvų inovacijų ir būsimos konkurencijos šaltinį. Neigiamas išimtinio atsakomojo suteikimo įsipareigojimų poveikis gali padidėti ir tada, jei egzistuoja lygiagretūs technologijų perdavimo susitarimų, kuriuose nustatyti tokie įsipareigojimai, tinklai. Kai esamas technologijas kontroliuoja nedidelis licenciarų, kurie licenciatams nustato išimtinio atsakomojo suteikimo įsipareigojimus, skaičius, antikonkurencinio poveikio rizika yra didesnė nei tuo atveju, kai yra keletas konkuruojančių technologijų ir tik kelios iš jų yra licencijuojamos pagal išimtinio atsakomojo suteikimo susitarimo sąlygas.

158. Neišimtinio atsakomojo suteikimo įsipareigojimams taikoma bendroji išimtis. Taip yra tuomet, jei įsipareigojimai nėra abipusiai, t. y. jei jie nustatyti tik licenciatui ir licenciaras turi teisę perduoti patobulimus kitiems licenciatams. Neabipusis atsakomojo suteikimo įsipareigojimas gali skatinti naujos technologijos sklaidą, nes licenciarui suteikiama galimybė laisvai spręsti, ar licencianto atliktus patobulimus perduoti kitiems licenciaro licenciatams ir koku mastu. Taikant perdavimo sąlygą taip pat gali būti skatinama technologijos sklaida, visų pirma kai kiekvienas licenciatas susitarimo sudarymo metu žino, kad jam bus taikomos tokios pat su jo naudojamos technologijos patobulinimais susijusios sąlygos, kaip ir kitiems licenciatams.
159. Netaikant apsaugos taisyklės, neabipusiai atsakomojo suteikimo įsipareigojimai tam tikromis aplinkybėmis gali daryti neigiamą poveikį konkurencijai ir inovacijoms. Pavyzdžiui, jie gali turėti neigiamą poveikį inovacijoms abipusės konkuruojančių šalių licencijos atveju, kai abi šalys turi ne tik atsakomojo suteikimo įsipareigojimą, bet ir įsipareigojimą teikti viena kitai nuosavos technologijos patobulimus. Konkuruojančioms šalims dalijantis visais patobulinimais, gali kilti kliūčių įgyti konkurencinį pranašumą prieš kitą šalį (taip pat žr. 264 punktą). Kuo didesnę įtaką rinkoje turi licenciaras ir kuo didesnę rinką apima jo atsakomojo suteikimo sąlygos, tuo didesnė tikimybė, kad tokios sąlygos turės įtakos skirtingų technologijų konkurencijai ir inovacijoms.

Neginčijimo ir nutraukimo dėl užginčijimo sąlygos

160. Pagal TPBIR 5 straipsnio 1 dalies b punktą, bendroji išimtis netaikoma neginčijimo sąlygai, konkrečiau, tiesioginiams ar netiesioginiams įsipareigojimams šaliai neginčyti kitos šalies Sąjungoje turimų intelektualinės nuosavybės teisių galiojimo, neribojant licenciaro galimybės išimtinės licencijos atveju nutraukti technologijų perdavimo susitarimą tuo atveju, jei licenciatas užginčija bet kurios licencijuotos technologijos teisių galiojimą.
161. Neginčijimo sąlygai bendroji išimtis nėra taikoma todėl, kad licenciatui paprastai patys gali geriausiai įvertinti, ar intelektualinės nuosavybės teisė yra galiojanti, ir

siekiant užtikrinti, kad konkurencija nebūtų iškraipoma, negaliojančios intelektinės nuosavybės teisės turėtų būti panaikintos⁽¹⁰⁰⁾. Negaliojančios intelektinės nuosavybės teisės stabdo, o ne skatina inovacijas. Sutarties 101 straipsnio 1 dalis neginčijimo sąlygai gali būti taikoma tuomet, kai licencijuotos technologijos teisė yra vertinga ir dėl to įmonės, kurios negali jos naudoti arba gali ją naudoti tik už autorinį atlyginimą, patenka į konkurencijos atžvilgiu nepalankią padėtį. Tokiu atveju mažai tikėtina, kad bus tenkinamos 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos. Dėl neginčijimo sąlygos susitarimuose dėl ginčų sprendimo žr. 265–266 punktus.

162. Paprastai sąlyga, kuria licenciatas įpareigojamas neginčyti technologijos teisių nuosavybės, nėra ribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje. Nepriklausomai nuo to, ar licenciarui priklauso technologijos teisės, kad galėtų naudoti technologiją, licenciatas ar bet kokia kita šalis bet koku atveju turi gauti licenciją, todėl paprastai konkurencijai poveikio nėra⁽¹⁰¹⁾.
163. Pagal TPBIR 5 straipsnio 1 dalies b punktą, bendroji išimtis taip pat netaikoma neišimtinėje licencijoje numatyta licenciaro teisei nutraukti susitarimą tuo atveju, jei licenciatas užginčija kurių nors licencijuotos technologijos teisių galiojimą (nutraukimo dėl užginčijimo sąlyga). Tokia teisė nutraukti sutartį gali turėti tokį patį poveikį, kaip ir neginčijimo sąlyga, visų pirma, jei perėjimas nuo licenciaro technologijos reikštų dideles išlaidas licenciatui (pavyzdžiui, jeigu licenciatas jau investavo į mašinas arba priemones, kurios negali būti naudojamos gamybai naudojant kitą technologiją) arba jeigu licenciaro technologija yra būtina licenciato vykdomai gamybai. Pavyzdžiui, jei licencijuota technologija apima esminius standarto patentus, licenciatas, gaminantis standartą atitinkantį produktą, būtinai turės naudoti tam tikrus arba visus su standartu susijusius patentus⁽¹⁰²⁾. Tokiais atvejais licenciatas gali patirti didelių nuostolių, jeigu technologijų perdavimo susitarimas nutraukiamas dėl to, kad licenciaras užginčija susijusių patentų galiojimą. Net jei licenciaro technologija nėra esminė standarto technologija, paskata neginčyti tuo atveju, kai technologija užima tvirtą rinkos poziciją, taip pat gali būti didelė, atsižvelgiant į tai, kad licenciatui yra sunku rasti perspektyvią alternatyvią technologiją, kurios licenciją jis galėtų gauti. Klausimas, ar licenciato pelno praradimas būtų didelis (ir atitinkamai sumažintų paskatą reikšti ginčyti), turi būti vertinamas kiekvienu konkrečiu atveju atskirai.
164. Tačiau taip pat reiktų atkreipti dėmesį į tai, kad, be 163 punkte apibūdintų scenarijų, nutraukimo dėl užginčijimo sąlyga dažnai smarkiai nesumažins paskatos ginčyti ir todėl neturės tokio pat poveikio kaip neginčijimo sąlyga.
165. Jei nutraukimo dėl užginčijimo sąlygai bendroji išimtis netaikoma ir yra konstatuota, kad ta sąlyga ribojama konkurencija, kaip nustatyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, būtina įvertinti, ar ta sąlyga atitinka 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Tuo tikslu gali būti aktualu įvertinti, ar ši sąlyga būtina, kad licenciaras būtų paskatintas suteikti licenciją (užtikrinant, kad jis nėra verčiamas toliau bendradarbiauti su

⁽¹⁰⁰⁾ Žr. 1986 m. vasario 25 d. Sprendimo *Windsurfing International*, C-193/83, ECLI:EU:C:1986:75, 92 punktą.

⁽¹⁰¹⁾ Analogiškai žr. Komisijos sprendimo 90/186/EEB byloje IV/32.736 – *Moosehead/Whitbread* 15 punktą (jame aptariamos sąlygos, kuriomis užkertamas kelias ginčyti prekių ženklų nuosavybę).

⁽¹⁰²⁾ Kai kuriais atvejais standartą atitinkančiais produktais gali būti įgyvendinama tik dalis standarto. Tokiu atveju licenciatas gali įgyti tos standarto dalies licenciją.

licenciatu, kuris ginčija licencijavimo susitarimo dalyką). Atliekant tą vertinimą svarbus veiksnys taip pat gali būti tai, ar užginčijimo metu licenciatas buvo įvykдęs visus susitarime numatytus įsipareigojimus, ypač įsipareigojimą mokėti sutartus autorinius atlyginimus.

166. Paprastai mažiau tikėtina, kad nutraukimo dėl užginčijimo sąlyga išimtinio licencijavimo susitarimuose turės antikonkurencinį poveikį. Suteikęs išimtinę licenciją, licenciaras gali tapti ypač priklausomas, nes licenciatas bus vienintelis jo pajamų, susijusių su licencijuotos technologijos teisėmis, šaltinis, jei autorinį atlyginimą, kaip dažnai pasitaiko, lemia gamyba pagal licencijuotas teises. Pagal tą scenarijų paskatas vykdyti inovacijas ir išduoti licencijas gali mažinti, pavyzdžiui, licenciaro suvaržymas pagal susitarimą su išskirtiniu licenciatu, kuris daugiau nebededa didelių pastangų plėtoti, gaminti ir parduoti pagal licencijuotos technologijos teises pagamintą (pagamintiną) produktą⁽¹⁰³⁾. Todėl išimtiniuose licencijavimo susitarimuose nustatytai nutraukimo dėl užginčijimo sąlygai bendroji išimtis pagal TPBIR taikoma. Kai apsaugos taisyklė netaikoma, kiekvienu atveju turi būti atliekamas atskiras vertinimas.
167. Tik su praktine patirtimi susijusioms neginčijimo ir nutraukimo dėl užginčijimo sąlygoms bendroji išimtis taikoma. Komisija palankiau vertina šiuos reikalavimus ir sąlygas, nes tikėtina, kad, atskleidus licencijuotą praktinę patirtį, licenciarui bus labai sunku arba neįmanoma ją susigrąžinti. Tokiais atvejais licenciatas įsipareigojimas neginčyti licencijuotos praktinės patirties gali skatinti technologijos sklaidą, jei tai sudaro sąlygas silpnesnę padėtį užimantiems licenciarams teikti licencijas tvirtesnę padėtį užimantiems licenciatams nesibaiminant, kad, licenciatui pritaikius praktinę patirtį, ta patirtis bus užginčyta.

Licenciatui taikomi apribojimai naudoti ir kurti savo technologijas (nekonkuruojančių šalių susitarimai)

168. Kalbant apie nekonkuruojančių šalių susitarimus, pagal TPBIR 5 straipsnio 2 dalį bendroji išimtis netaikoma tiesioginiam ar netiesioginiam įsipareigojimui, ribojančiam licenciatas galimybę naudoti nuosavos technologijos teises arba bet kurios iš susitarimo šalių galimybę vykdyti MTP, nebent pastarasis apribojimas yra būtinas, kad licencijuota praktinė patirtis nebūtų atskleista trečiosioms šalims. Šios išimties turinys yra toks pat kaip ir TPBIR 4 straipsnio 1 dalies d punkto turinys, kuris yra griežtų apribojimų sąrašo, taikomo konkuruojančių šalių susitarimams, dalis ir yra aptariamasis 140 ir 141 punktuose. 169 ir 170 punktuose pateikiamos gairės dėl šių rūšių apribojimų, nustatytų nekonkuruojančių šalių susitarimuose, atskiro vertinimo pagal Sutarties 101 straipsnį.
169. Kai sudaromi nekonkuruojančių šalių susitarimai, licenciatas paprastai neturi konkuruojančios technologijos. Tačiau gali būti atvejų, kai, siekiant taikyti TPBIR, šalys laikomos nekonkuruojančiomis šalimis nepaisant to, kad licenciatas konkuruojančią technologiją turi. Taip yra tuomet, jei licenciatas turi konkuruojančią technologiją, tačiau jos nelicencijuoja, o licenciaras nėra faktinis ar potencialus

⁽¹⁰³⁾ Susitarimų, kurie siaurąja prasme nėra išimtiniai susitarimai, atveju ir kai dėl šios priežasties nutraukimo dėl užginčijimo sąlygai bendroji išimtis netaikoma, licenciaras konkrečiu atveju gali būti panašiai priklausomas nuo licenciatas, turinčio didelę pirkėjo galią. Į tokią priklausomybę atsižvelgiama atliekant atskirą susitarimo vertinimą pagal Sutarties 101 straipsnį.

tiekęjas produkto rinkoje. Taikant TPBIR, tokiomis aplinkybėmis šalis nekonkuruoja nei technologijos rinkoje, nei galutinės grandies produkto rinkoje⁽¹⁰⁴⁾. Tokiais atvejais svarbu užtikrinti, kad nebūtų ribojama licencianto galimybė naudoti ir toliau plėtoti nuosavą technologiją. Ta technologija daro konkurencinį spaudimą, kurį reikėtų išlaikyti. Tikėtina, kad tokiais atvejais licencianto galimybės naudoti nuosavos technologijos teises arba MTP apribojimas riboja konkurenciją, kaip nurodyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, ir netenkina Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų. Pavyzdžiui, licencianto įsipareigojimas mokėti autorinius atlyginimus ne tik už parduotus produktus, pagamintus pagal licencijuotą technologiją, bet ir už parduotus produktus, pagamintus tik pagal nuosavą technologiją, paprastai riboja licencianto galimybę naudoti nuosavą technologiją.

170. Tais atvejais, kai licenciatas neturi savo konkuruojančios technologijos arba dar jos neplėtoja, šalių galimybės vykdyti nepriklausomus MTP apribojimas gali riboti konkurenciją, pavyzdžiui, jei egzistuoja tik kelios technologijos arba jei šalis yra svarbus (galimas) inovacijų šaltinis rinkoje. Ypač tuomet, kai šalis turi reikalingų išteklių ir įgūdžių tęsti MTP. Tokiu atveju mažai tikėtina, kad šalių galimybės vykdyti MTP apribojimai tenkins Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Tačiau kitais atvejais, kai egzistuoja keletas technologijų ir kai šalis neturi atskirų išteklių ar įgūdžių, tikėtina, kad MTP apribojimams 101 straipsnio 1 dalis bus netaikoma, nes nebus pastebimo ribojamojo poveikio, arba tie apribojimai gali tenkinti 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Šiuo apribojimu gali būti skatinama naujos technologijos sklaida, pavyzdžiui, skatinant licenciatą pagrindinį dėmesį skirti licencijuotos technologijos naudojimui ir plėtojimui.

3.6. Bendrosios išimties atšaukimas ir netaikymas

3.6.1. Bendrosios išimties taikymo atšaukimas

171. TPBIR 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Komisija, vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 1/2003 29 straipsnio 1 dalimi, gali panaikinti teisę naudotis bendrąja išimtimi, jeigu konkrečiu atveju nustato, kad technologijų perdavimo susitarimo, kuriam taikoma bendroji išimtis, poveikis nesuderinamas su Sutarties 101 straipsnio 3 dalimi. TPBIR 6 straipsnio 2 dalyje taip pat nustatyta, kad, jei valstybės narės konkurencijos institucija nustato, kad technologijų perdavimo susitarimo, kuriam taikoma bendroji išimtis, poveikis tos valstybės narės teritorijoje ar jos dalyje, turinčioje visus atskiros geografinės rinkos požymius, yra nesuderinamas su 101 straipsnio 3 dalimi, ji pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 29 straipsnio 2 dalį gali atšaukti šiuo reglamentu nustatytą išimtį toje teritorijoje.
172. Pareiga įrodyti, kad susitarimas riboja konkurenciją, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, ir netenkina vienos arba kelių 101 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų, tenka konkurencijos institucijai, pasiūliusiai atšaukti bendrosios išimties taikymą⁽¹⁰⁵⁾. Atsižvelgiant į tai, kad atšaukimas reiškia, jog atitinkamu susitarimu pažeidžiamas Sutarties 101 straipsnis, atšaukus būtinai priimamas neigiamas sprendimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 5, 7 arba 9 straipsnius. Bendrosios

⁽¹⁰⁴⁾ Žr. šių gairių 48 punktą.

⁽¹⁰⁵⁾ Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis taikoma tik tuo atveju, jei tenkinamos visos keturios to straipsnio sąlygos, todėl bendroji išimtis gali būti atšaukta, jei susitarimas neatitinka vienos ar daugiau iš tų sąlygų.

išimties taikymo atšaukimas turi poveikį tik *ex nunc*, t. y. jis neturi įtakos susitarimui, kuriam iki atšaukimo įsigaliojimo dienos buvo taikoma išimtis.

173. TPBIR 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad atšaukimas gali būti pateisinamas visų pirma šiomis aplinkybėmis:
- a. apribojamas trečiųjų šalių technologijų patekimas į rinką, pavyzdžiui, dėl panašių ribojamųjų susitarimų, kuriais licenciatams draudžiama naudoti trečiųjų šalių technologijas, lygiagrečių tinklų kumuliacinio poveikio;
 - b. apribojamas potencialių licenciatų patekimas į rinką, pavyzdžiui, dėl panašių ribojamųjų susitarimų, kuriais licenciarams draudžiama teikti licencijas kitiems licenciatams, lygiagrečių tinklų kumuliacinio poveikio, arba dėl to, kad vienintelis technologijos savininkas, suteikiantis atitinkamos technologijos teisių licenciją, sudaro išimtinės licencijos susitarimą su licenciatu, kuris jau veikia produkto rinkoje naudodamasis technologijos pakaitalo teisėmis.
174. TPBIR 6 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta galimybė atšaukti bendrosios išimties taikymą tais atvejais, kai trečiųjų šalių licenciarų, įskaitant potencialius licenciarus, galimybės patekti į atitinkamas technologijos rinkas yra ribojamos dėl technologijų perdavimo susitarimų tinklų, kuriais licenciatams draudžiama naudoti konkuruojančias technologijas, kumuliacinio poveikio. Kitų licenciarų konkurencinės galimybės gali būti ribojamos tais atvejais, kai dauguma rinkoje veikiančių įmonių, kurios galėtų gauti konkuruojančią licenciją, to negali padaryti dėl ribojamųjų susitarimų poveikio ir jei potencialiems licenciatams kyta palyginti didelių kliūčių patekti į rinką. TPBIR 6 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyta galimybė atšaukti bendrosios išimties taikymą tais atvejais, kai kitiems licenciatams ribojamos galimybės dėl technologijos perdavimo susitarimų, pagal kuriuos licenciarams draudžiama suteikti licencijas kitiems licenciatams ir todėl potencialūs licenciatai netenka galimybės naudotis reikalinga technologija, kumuliacinio poveikio. Konkurencinių galimybių ribojimo klausimas išsamiau analizuojamas šių gairių 4.2.2 ir 4.2.7 skirsniuose.
175. Bendrosios išimties taikymo atšaukimas taip pat gali būti pateisinamas, kai:
- a. licenciarų konkurencija ribojama, nes daugelis konkuruojančių licenciarų reikalauja, kad jų licenciatai jiems taip pat taikytų su kitais licenciarais sutartas palankesnes sąlygas;
 - b. kliento galimybės įsigyti sutartinių produktų nepagrįstai ribojamos, nes ribojama licenciaro arba licenciatų galimybė vykdyti pasyvų pardavimą tam licenciarui arba bet kuriam licenciatui skirtoje išskirtinėje teritorijoje arba išskirtinei klientų grupei;
 - c. autorinių atlyginimų dydis atitinkamoje technologijos rinkoje dėl konkuruojančių įmonių panašių abipusio licencijavimo susitarimų kumuliacinio poveikio viršija konkurencinį lygį.

3.6.2. TPBIR netaikymas

176. TPBIR 7 straipsnyje nustatyta, kad Komisija reglamentu gali nustatyti, jog TPBIR netaikomas lygiagrečiams panašių susitarimų tinklams, jei tie susitarimai aprėpia daugiau kaip 50 % atitinkamos rinkos. Tokia priemonė netaikoma atskiroms

įmonėms – ji taikoma visoms įmonėms, kurių susitarimai yra apibrėžti reglamente, kuriuo skelbiama, kad TPBIR netaikomas.

177. Komisijai pagal 6 straipsnį atšaukus TPBIR nustatytą bendrąją išimtį, priimamas sprendimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 7 arba 9 straipsnį, o Komisijai pagal TPBIR 7 straipsnį priėmus reglamentą, kuriuo skelbiama, kad TPBIR netaikomas, siekiama nustoti taikyti bendrąją išimtį tame reglamente nurodytiems apribojimams bei atitinkamoms rinkoms ir atnaujinti visapusišką Sutarties 101 straipsnio 1 ir 3 dalių taikymą tiems apribojimams ir rinkoms. Todėl, priėmus reglamentą pagal TPBIR 7 straipsnį, įmonės turi remtis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, Komisijos sprendimais, pranešimais ir gairėmis dėl 101 straipsnio taikymo atitinkamiems susitarimams. Prireikus konkrečiu atveju Komisija priims sprendimą atitinkamoje rinkoje veikiančioms įmonėms pateikti gairių.
178. Apskaičiuojant 50 % rinkos dalį, būtina atsižvelgti į kiekvieną technologijų perdavimo susitarimų, kuriais nustatomi panašų poveikį rinkai turintys apribojimai arba apribojimų grupės, tinklą.
179. TPBIR 7 straipsniu Komisija neįpareigojama imtis veiksmų, kai viršijama 50 % rinkos dalis. Paprastai priimti reglamentą pagal 7 straipsnį yra tinkama, kai yra tikimybė, kad patekimas į atitinkamą rinką arba konkurencija joje yra pastebimai ribojama. Vertindama būtinybę taikyti 7 straipsnį, Komisija svarstys, ar atskiras atšaukimas būtų priimtinesnė taisomoji priemonė. Tai ypač gali priklausyti nuo konkuruojančių įmonių, prisidedančių prie kumuliacinio poveikio rinkoje, skaičiaus, arba nuo paveiktų geografinių rinkų Sąjungoje skaičiaus.
180. Kiekviename reglamente, priimtame vadovaujantis TPBIR 7 straipsniu, turi būti aiškiai nustatyta taikymo sritis. Todėl Komisija pirma turi apibrėžti atitinkamas produkto ir geografinę (-es) rinką (-as), ir, antra, nurodyti, kokių apribojimų atveju TPBIR daugiau nebus taikomas. Pastarojo aspekto atžvilgiu Komisija gali moduluoti savo reglamento taikymo sritį, atsižvelgdama į konkurencijos problemą, kurią ji ketina spręsti. Pavyzdžiui, nors siekiant nustatyti 50 % rinkos dalį atsižvelgiama į visus lygiagrečius susitarimų nekonkuruoti tinklus, vis dėlto Komisija reglamento taikymo sritį gali apriboti, pavyzdžiui, nekonkuravimo įsipareigojimais, kurių trukmė viršija tam tikrą laikotarpį. Prireikus Komisija taip pat gali pateikti gaires, nustatydamas rinkos dalies lygį, kuris, atsižvelgiant į konkrečią rinką, gali būti laikomas nepakankamu, kad atskira įmonė galėtų pastebimai prisidėti prie kumuliacinio poveikio. Paprastai jei produktų, gaminamų pagal tam tikro licenciaro licencijuotą technologiją, rinkos dalis neviršija 5 %, susitarimo arba susitarimų, susijusių su ta technologija, tinklas nėra laikomas reikšmingai prisidedančiu prie kumuliacinio ribojamojo poveikio konkurencinėms galimybėms⁽¹⁰⁶⁾.
181. Ne trumpesnis kaip šešių mėnesių pereinamasis laikotarpis, kurį Komisija turi nustatyti pagal TPBIR 7 straipsnio 2 dalį, skirtas tam, kad suinteresuotos įmonės galėtų pakeisti savo susitarimus, kad atsižvelgtų į TPBIR netaikymą.
182. Reglamentas, kuriuo skelbiama, kad TPBIR netaikomas, neturi įtakos susijusiems susitarimams, kuriems taikoma bendroji išimtis, laikotarpiu iki jo įsigaliojimo.

⁽¹⁰⁶⁾ Šiuo klausimu žr. 40 išnašoje nurodyto *De Minimis* pranešimo 10 punktą.

4. **SUTARTIES 101 STRAIPSNIO 1 IR 3 DALIŲ TAIKYMAS TUO ATVEJU, KAI NETAIKOMAS BENDROSIOS IŠIMTIES REGLAMENTAS**

4.1. **Bendrieji analizės principai**

183. Susitarimų, kuriems netaikoma bendroji išimtis, pavyzdžiui, dėl to, kad viršijama TPBIR nustatyta rinkos dalies riba arba susitarimą sudaro daugiau nei dvi šalys, atžvilgiu nedaroma prielaidos dėl neteisėtumo. Tokie susitarimai turi būti vertinami atskirai pagal Sutarties 101 straipsnį. Susitarimai, kuriais neribojama konkurencija, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje, arba kurie tenkina 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, galioja ir yra vykdytini.

Apsaugos taisyklė, kai yra pakankamai nepriklausomai kontroliuojamų technologijų

184. Kad užtikrintų nuspėjamumą, kai netaikomas TPBIR, ir kad išsami analizė būtų atliekama tik tais atvejais, kai gali kilti realių konkurencijos problemų, Komisija laiko, kad tuomet, kai nėra griežtų apribojimų, mažai tikėtina, kad Sutarties 101 straipsnis bus pažeistas, jei be licencijuotos technologijos yra dar keturios arba daugiau nepriklausomų konkuruojančių technologijų. Tuo tikslu nepriklausoma konkuruojanti technologija turi priklausyti trečiajai šaliai arba būti jos kontroliuojama ir turi būti licencijuojamos technologijos pakaitalas savo savybių, už ją mokėtinų autorinių atlyginimų, komercinių privalumų (be kita ko, pavyzdžiui, pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų pardavimų apimties) ir numatomos paskirties požiūriu⁽¹⁰⁷⁾. Technologijos daromas konkurencinis spaudimas yra nedidelis, jei ši technologija nėra komerciškai perspektyvi licencijuotos technologijos alternatyva. Pavyzdžiui, jei dėl tinklo poveikio rinkai vartotojai daug mėliau renkasi pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus, kitos technologijos negali būti reali alternatyva ir todėl gali daryti tik nedidelį konkurencinį spaudimą.

185. Tai, kad susitarimui netaikomas 184 punkte nustatyta apsaugos taisyklė, nereiškia, kad jis patenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį arba kad 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos nėra tenkinamos. Tokie susitarimai turi būti vertinami atskirai pagal šiose gairėse nustatytus principus.

4.1.1. *Pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį atliekamam vertinimui svarbūs veiksniai*

186. Jei susitarimas neapima konkurencijos apribojimų pagal tikslą, būtina įvertinti, ar susitarimas daro konkurenciją ribojantį poveikį⁽¹⁰⁸⁾. Galimų konkurenciją ribojančių poveikių pavyzdžių pateikta šių gairių 2.2.3 skirsnyje.
187. Siekiant įvertinti, ar dėl susitarimo atsiranda pastebimas konkurencijos ribojimas, reikia išnagrinėti, kaip atitinkamoje rinkoje veikia konkurencija. Šiuo aspektu svarbūs šie veiksniai:
- a. susitarimo pobūdis;
 - b. šalių padėtis rinkoje;

⁽¹⁰⁷⁾ Konkuruojančios technologijos gali apimti technologijas, kurios, tikėtina, pateks į rinką ir įgis panašią komercinių pranašumų per gana trumpą laikotarpį.

⁽¹⁰⁸⁾ Žr. 18 punktą.

- c. konkurentų padėtis rinkoje;
 - d. pirkėjų padėtis atitinkamose rinkose;
 - e. patekimo į rinką kliūtys;
 - f. rinkos dinamika.
188. Konkrečių veiksnių svarba atskirais atvejais gali skirtis ir priklausyti nuo visų kitų veiksnių. Pavyzdžiui, didelė rinkos dalis paprastai yra geras įtakos rinkai rodiklis, tačiau, jei patekimo į rinką kliūtys yra nedidelės, šis rodiklis įtakos rinkoje gali neatspindėti. Todėl neįmanoma nustatyti griežtų taisyklių dėl atskirų veiksnių santykinės svarbos.
189. Susitarimo pobūdis apima šalių konkurencinius santykius ir susitarime nustatytus apribojimus. Kalbant apie apribojimus, būtina vertinti ne tik susitarime tiesiogiai nustatytas sąlygas. Pavyzdžiui, netiesioginius apribojimus gali lemti tai, kaip šalys įgyvendina susitarimą, ar kokių paskatų juo sukuriama.
190. Šalių, įskaitant bet kokias jų *de facto* arba *de jure* kontroliuojamas įmones, padėtis rinkoje rodo, kokią įtaką rinkoje, jei tokia yra, turi licenciaras, licenciatas arba jie abu. Tikėtina, kad kuo didesnė jų rinkos dalis, tuo didesnė ir įtaka rinkoje. Taip yra visų pirma tais atvejais, kai rinkos dalies dydis priklauso nuo sąnaudų pranašumo arba kitų konkurencinių pranašumų prieš konkurentus. Tie konkurenciniai pranašumai gali būti įgyti, pavyzdžiui, dėl to, kad šalis pirmoji pateko į rinką, kad jai priklauso esminiai standarto patentai arba pažangesnė technologija. Tačiau vertinant padėtį rinkoje rinkos dalis yra tik vienas iš veiksnių. Pavyzdžiui, technologijos rinkose rinkos dalis ne visuomet yra geras atitinkamos technologijos santykinės įtakos veiksnys ir rinkos dalies skaičiai gali labai skirtis priklausomai nuo skirtingo galimo skaičiavimo metodo.
191. Norint įvertinti konkurentų padėtį rinkoje, taip pat atsižvelgiama į rinkos dalis ir galimus konkurencinius pranašumus ir kliūti. Kuo tvirtesnė faktinių konkurentų padėtis ir kuo didesnis jų skaičius, tuo mažesnė rizika, kad šalys galės naudotis įtaka rinkoje. Tačiau jei konkurentų skaičius yra mažas ir jų padėtis rinkoje (dydis, kainos, mokslinių tyrimų ir plėtros potencialas, t. t.) panaši, tokia rinkos struktūra gali padidinti slaptų susitarimų riziką.
192. Pirkėjų padėtis rinkoje rodo, ar vienas arba keli pirkėjai turi pirkėjo galią. Pirmasis pirkėjo galios rodiklis yra pirkėjo rinkos dalis pirkimo rinkoje. Ta dalis atspindi, kokią reikšmę galimiems tiekėjams turės jos paklausa. Kiti rodikliai atspindi pirkėjo padėtį rinkoje, kuriai jis tiekia, įskaitant tokias charakteristikas kaip jo pardavimo taškų geografinis paplitimas, taip pat jo prekių ženklo įvaizdis tarp galutinių vartotojų. Tam tikromis aplinkybėmis pirkėjo galia gali užkirsti kelią licenciaro arba licenciatos galimybei pasinaudoti įtaka rinkoje ir taip išspręsti konkurencijos problemą, kuri kitu atveju būtų egzistavusi. Taip yra ypač tais atvejais, kai tvirtą padėtį užimantys pirkėjai turi galimybių ir paskatų siekti, kad, vykstant nedideliame, bet nuolatiniame santykinė kainų didėjimui, į rinką patektų nauji tiekėjai.
193. Patekimo į rinką kliūtys yra vertinamos pagal tai, kiek tai rinkai priklausančios įmonės, nepritraukdamos naujo rinkos dalyvio, gali kelti savo kainas ir viršyti jų konkurencinį lygį. Jei nėra kliūčių patekti į rinką, didinti kainas dėl lengvo ir greito patekimo į rinką tampa nepelninga. Paprastai gali būti laikoma, kad patekimo į rinką

kliūtys yra nedidelės, kai tikėtina, kad per vienerius ar dvejus metus pavyks veiksmingai patekti į rinką ir to užteks, kad būtų užkirstas kelias naudojimuisi įtaka rinkoje arba toks naudojimas sumažėtų.

194. Kliūtys patekti į rinką gali atsirasti dėl įvairių veiksnių, pavyzdžiui, masto ekonomijos ir įvairovės ekonomijos (įskaitant tinklo poveikį), valdžios norminių teisės aktų, ypač kai jais nustatomos išimtinės teisės, valstybės pagalbos, importo tarifų, intelektinės nuosavybės teisių, išteklių nuosavybės, kai pasiūla yra ribota, pvz., dėl gamtinių išteklių ribotumo, esminės infrastruktūros, pradininko pranašumo arba aktyvia tam tikrą laiką vykdyta reklama pasiekto vartotojų lojalumo prekių ženklui. Įmonių sudaryti ribojamieji susitarimai taip pat gali tapti patekimo į rinką kliūtimi, dėl kurių patekimas yra sunkesnis ir (potencialiems) konkurentams ribojamos komercinės galimybės. Patekimo į rinką kliūtys gali egzistuoti bet kuriuo MTP, gamybos ir platinimo procesų etapu. Tai, ar kurie nors iš šių veiksnių turėtų būti apibrėžti kaip patekimo kliūtys, visų pirma priklauso nuo to, ar jie susiję su negrįžtamosiomis sąnaudomis. Negrįžtamosios sąnaudos yra sąnaudos, kurios turi būti neišvengiamai patiriamos siekiant patekti į rinką ir joje veikti, tačiau pasitraukus iš rinkos jos nėra susigrąžinamos. Kuo didesnė tikimybė, kad sąnaudos nebus susigrąžintos, tuo labiau potencialūs rinkos dalyviai turi pasverti patekimo į rinką riziką, ir tuo labiau tikėtina, kad rinkos dalyviams reikės konkuruoti su naujais konkurentais, kadangi dėl negrįžtamųjų sąnaudų rinkos dalyviams tampa brangu palikti rinką. Apskritai patekti į rinką reikalingos negrįžtamosios sąnaudos kartais gali būti mažesnės, o kartais – didesnės. Todėl tikroji konkurencija paprastai yra veiksmingesnė ir vertinant atskirus atvejus yra svarbesnė, nei potenciali konkurencija.
195. Taip pat būtina atsižvelgti į atitinkamų rinkų dinamiką. Kai kuriose dinamiškose rinkose galimas neigiamas tam tikrų apribojimų poveikis gali kelti mažiau problemų, nes dėl dinamiškų ir novatoriškų konkurentų naudojamų skirtingų technologijų konkurencijos gali atsirasti pakankamas spaudimas. Tačiau kitais atvejais dinamiškoje rinkoje įsitvirtinusi įmonė dėl tam tikrų apribojimų gali įgyti ilgalaikį konkurencinį pranašumą ir tai gali lemti reikšmingą ribojamąjį poveikį. Taip gali būti tuo atveju, kai dėl apribojimo konkurentai negali pasinaudoti tinklo poveikiu arba kai rinka, tikėtina, pasiekė lūžio tašką.
196. Vertinant konkrečius apribojimus, gali tekti atsižvelgti ir į kitus veiksnius. Tokie veiksniai – tai kumuliacinis poveikis, t. y. panašių susitarimų egzistavimas rinkoje, susitarimų galiojimo trukmė, reglamentuojama aplinka ir elgsena, iš kurios galima spręsti apie slaptą susitarimą ar jo sudarymo galimybę, pvz., kainų diktavimas, kainų keitimas iš anksto nepranešus, „teisingų“ kainų aptarimas, kainų nelankstumas esant pertekliniams pajėgumams, kainų diskriminacija ir praeityje buvę slapti susitarimai.
- 4.1.2. *Pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį atliekamam vertinimui svarbūs veiksniai*
197. Konkurenciją ribojantys technologijų perdavimo susitarimai gali turėti ir konkurenciją skatinantį poveikį, nes jais skatinamas veiksmingumas, kuris nusveria jų antikonkurencinį poveikį. Konkurenciją skatinančio poveikio vertinimas atliekamas pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį, kurioje numatyta 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo taikymo išimtis. Kad ta išimtis būtų taikoma, technologijų perdavimo susitarimas turi atitikti visas keturias 101 straipsnio 3 dalyje nurodytas

sąlygas (žr. šių gairių 9 punktą). Įmonė, kuri remiasi 101 straipsnio 3 dalimi, pasitelkdama įtikinamus argumentus ir įrodymus turi įrodyti, kad tenkinamos visos keturios sąlygos ⁽¹⁰⁹⁾.

198. Pagal ribojamųjų susitarimų vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį atliekamas atsižvelgiant į faktines aplinkybes, kuriomis jie sudaromi⁽¹¹⁰⁾, ir remiantis tam tikru laiku turimais faktais. Todėl esminiai faktų pokyčiai turi įtakos vertinimui. 101 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis taikoma tol, kol tenkinamos visos keturios sąlygos, ir nustoja būti taikoma, kai šios sąlygos nebetenkinamos ⁽¹¹¹⁾. Tačiau taikant 101 straipsnio 3 dalį, būtina atsižvelgti į pradines neatsiperkančias bet kurios šalies investicijas bei reikalingą laikotarpį ir suvaržymus, kad būtų padarytos ir susigrąžintos veiksmingumą skatinančios investicijos. 101 straipsnio negalima taikyti, neatsižvelgiant į išankstines investicijas ir su jomis susijusią riziką. Dėl šalims kylančios rizikos bei dėl neatsiperkančių investicijų, kurių reikia susitarimui įgyvendinti, susitarimui gali būti netaikoma 101 straipsnio 1 dalis arba tuo laikotarpiu, kuris yra reikalingas investicijai susigrąžinti, jis gali tenkinti 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.
199. Pagal pirmąją Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygą reikalaujama įvertinti, kokią objektyvią naudą teikia susitarimas. Tokio veiksmingumo pavyzdžių pateikta šių gairių 2.2 skirsnyje.
200. Pagal trečiąją Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygą reikalaujama, kad susitarimas nenustatytų apribojimų, kurie nėra būtini objektyviai susitarimo naudai pasiekti. Siekdama įvertinti, ar tenkinamas būtinumo kriterijus, Komisija visų pirma nagrinės, ar konkrečiais apribojimais suteikiama galimybė tam tikrą veiklą vykdyti veiksmingiau, nei ją būtų galima vykdyti, jei nebūtų atitinkamo apribojimo. Atliekant šį vertinimą, būtina atsižvelgti į rinkos sąlygas ir aplinkybes, kuriomis šalys veikia. Įmonės, siekiančios pasinaudoti 101 straipsnio 3 dalimi, neprivalo svarstyti hipotetinių ir teorinių alternatyvų. Tačiau jos turi paaiškinti ir įrodyti, kodėl iš pažiūros realios ir kur kas mažiau konkurenciją ribojančios alternatyvos būtų ne tokios veiksmingos. Jei alternatyvos, kuri komerciniu požiūriu atrodo esanti reali ir mažiau ribojanti konkurenciją, taikymas lemtų reikšmingą veiksmingumo sumažėjimą, analizuojamas apribojimas būtų vertinamas kaip būtinas. Kai kuriais atvejais taip pat gali prireikti išnagrinėti, ar pats susitarimas yra būtinas veiksmingumui pasiekti. Tačiau paprasto licencijavimo tarp dviejų šalių atveju paprastai užtenka išnagrinėti, ar konkretus apribojimas yra būtinas. Licencijavimo susitarimui mažiau konkurenciją ribojančios alternatyvos paprastai nėra.
201. Pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalies antrąją sąlygą reikalaujama, kad vartotojai gautų sąžiningą naudos dalį. Tai reiškia, kad pagal licenciją gaminamų produktų

⁽¹⁰⁹⁾ Žr. 2024 m. birželio 27 d. Sprendimo *Teva UK ir kt. / Komisija*, C-198/19 P, ECLI:EU:C:2024:551, 135 punktą.

⁽¹¹⁰⁾ Žr. 1985 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Ford / Komisija*, sujungtos bylos C-25/84 ir C-26/84, ECLI:EU:C:1985:340, 25–26 punktus, ir Gairių dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo (nurodytų 8 išnašoje), 44 punktą.

⁽¹¹¹⁾ Žr., pavyzdžiui, 1999 m. kovo 3 d. Komisijos sprendimą 1999/242/EB, susijusį su EB sutarties 85 straipsnio taikymo procedūra (IV/36.237 – *TPS*) (OL L 90, 1999 4 2, p. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/242/oj>). Taip pat ir Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas taikomas tol, kol susitarimas turi ribojamąjį tikslą arba poveikį.

virtotojams turi būti bent atlyginamas neigiamas susitarimo poveikis⁽¹¹²⁾. Tai reiškia, kad veiksmingumo didinimas turi kompensuoti tikėtiną neigiamą susitarimo poveikį kainoms, produkcijai ir kitiems svarbiems parametrams. Tai galima padaryti keičiant suinteresuotų įmonių išlaidų struktūrą, skatinant jas mažinti kainas arba suteikiant virtotojams galimybę pasinaudoti naujais arba patobulintais produktais, kurie kompensuotų bet kokį tikėtiną kainos padidėjimą⁽¹¹³⁾.

202. Pagal paskutinę Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygą reikalaujama, kad susitarimas šalims nesuteiktų galimybės panaikinti konkurenciją didelės atitinkamų produktų dalies atžvilgiu. Todėl reikia atlikti likusio konkurencinio spaudimo rinkoje ir susitarimo poveikio tokiems konkurencijos šaltiniams analizę. Taikant šią sąlygą, būtina atsižvelgti į Sutarties 101 straipsnio 3 dalies ir 102 straipsnio ryšį. Pagal įsigalėjusią teismo praktiką, 101 straipsnio 3 dalies taikymas negali trukdyti taikyti 102 straipsnį⁽¹¹⁴⁾. Faktas, kad susitarimu labai sumažinama konkurencija pagal vieną atitinkamą kriterijų, nebūtinai reiškia, kad konkurencija panaikinama, kaip numatyta 101 straipsnio 3 dalyje. Pavyzdžiui, dėl technologijų fondo gali atsirasti *de facto* pramoninis standartas ir todėl susiklostyti tokia padėtis, kai tarp technologinių formatų bus labai nedidelė konkurencija. Pagrindiniams rinkos dalyviams pradėjus taikyti tam tikrą formatą, dėl tinklo poveikio gali labai sumažėti alternatyvių formatų išlikimo galimybės. Tačiau tai nereiškia, kad dėl *de facto* pramoninio standarto sukūrimo visais atvejais panaikinama konkurencija, kaip numatyta 101 straipsnio 3 dalies paskutinėje sąlygoje, ypač kai tiekėjai ir toliau gali laisvai konkuruoti kainomis, kokybe, siūlomu pasirinkimu, inovacijomis ir produkto savybėmis.

4.2. Sutarties 101 straipsnio taikymas įvairiems licencijavimo apribojimams

203. Šiame skirsnyje aptariami įvairūs apribojimai, kurie paprastai pasitaiko technologijų perdavimo susitarimuose. Apribojimai, kurie jau buvo aptarti kituose šių gairių skirsniuose, ypač 3.4 skirsnyje apie griežtus apribojimus ir 3.5 skirsnyje apie neleistinus apribojimus, šiame skirsnyje aptariami labai glaustai.
204. Šiame skirsnyje aptariami tiek konkuruojančių, tiek nekonkuruojančių šalių susitarimai. Konkuruojančių šalių atveju prireikus išskiriami abipusiai ir neabipusiai susitarimai. Šių susitarimų atskirti nereikia, jei tai nekonkuruojančių šalių susitarimai. Iš tiesų, jei įmonės nėra nei faktinės, nei potencialios konkurentės atitinkamoje technologijos rinkoje arba produktų, pagamintų pagal licencijuotą technologiją, rinkoje, abipusė licencija visais praktiniais aspektais prilygsta dviem atskiroms licencijoms. Kitaip yra susitarimų, kuriais šalys kartu sudaro technologijos paketą, kuris tada licencijuojamas trečiosioms šalims, atveju. Tokie susitarimai aptariami šių gairių 4.4 skirsnyje.

⁽¹¹²⁾ Žr. 8 išnašoje nurodytų Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo gairių 85 punktą.

⁽¹¹³⁾ Ten pat, 98 ir 102 punktai.

⁽¹¹⁴⁾ Žr. pagal analogiją 2000 m. kovo 16 d. Sprendimo *Compagnie Maritime Belge*, sujungtos bylos C-395/96 P ir C-396/96 P, ECLI:EU:C:2000:132, 130 punktą. Panašiai ir 101 straipsnio 3 dalies taikymas netrukdo taikyti Sutartyje nustatytą laisvo prekių, paslaugų, asmenų ir kapitalo judėjimo taisyklių. Tam tikromis aplinkybėmis tos taisyklės taikomos susitarimams, sprendimams ir suderintiems veiksams, kaip apibrėžta 101 straipsnyje. Šiuo klausimu žr. 2002 m. vasario 19 d. Sprendimo *Wouters*, C-309/99, ECLI:EU:C:2002:98, 120 punktą.

205. Šiame skirsnyje nėra aptariami tam tikri įsipareigojimai pagal technologijų perdavimo susitarimus, kuriais konkurencija paprastai neribojama, kaip nustatyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje. Tie įsipareigojimai (jais neapsiribojant) yra:
- konfidencialumo įsipareigojimai;
 - licenciatų įsipareigojimai nesuteikti sublicencijų;
 - įsipareigojimai pasibaigus susitarimo galiojimo laikotarpiui nenaudoti licencijuotos technologijos teisių, jei licencijuotos technologijos teisės ir toliau yra teisėtos ir galiojančios;
 - įsipareigojimai padėti licenciarui užtikrinti licencijuotų intelektualinės nuosavybės teisių laikymąsi;
 - įsipareigojimai mokėti minimalius autorinius atlyginimus arba pagal licencijuotą technologiją gaminti minimalų produktų kiekį;
 - įsipareigojimai ant produkto naudoti licenciaro prekės ženklą arba nurodyti licenciaro pavadinimą.

4.2.1. *Įsipareigojimas mokėti autorinį atlyginimą*

206. Technologijų perdavimo susitarimo šalys paprastai gali laisvai nustatyti licenciato mokėtiną autorinį atlyginimą ir jo mokėjimo būdą, nepatekdamos į Sutarties 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Tas principas taikomas konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių susitarimams. Pavyzdžiui, autoriniai atlyginimai gali būti mokami kaip vienkartinis mokėjimas, kaip procentinė pardavimo kainos dalis arba kaip fiksuota suma už kiekvieną pagal licencijuotą technologiją pagamintą produktą. Kai licencijuota technologija yra susijusi su ištekliumi, kuris naudojamas galutiniam produktui pagaminti, tai, kad autoriniai atlyginimai yra skaičiuojami pagal galutinio produkto, jei jis pagamintas pagal licencijuotą technologiją, kainą, konkurencijos paprastai neribojama⁽¹¹⁵⁾. Programinės įrangos licencijavimo atveju nuo vartotojų skaičiaus priklausantys autoriniai atlyginimai ir už kiekvieną kompiuterį skaičiuojami autoriniai atlyginimai paprastai atitinka 101 straipsnio 1 dalies nuostatas.
207. Jeigu netaikoma bendroji išimtis, technologijų perdavimo susitarimuose tarp konkuruojančių šalių esančiomis nuostatomis dėl autorinių atlyginimų gali būti ribojama konkurencija, kaip tai apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, jei konkuruojančios šalys išduoda abipuses licencijas ir numato einamuosius autorinius atlyginimus, kurie yra aiškiai neproporcingi, palyginti su licencijos rinkos verte, ir jei šalių sąnaudų struktūra yra panaši arba jei tokie autoriniai atlyginimai daro didelę įtaką rinkos kainoms. Vertinant, ar autoriniai atlyginimai yra neproporcingi, reikia išnagrinėti produkto rinkoje kitų licenciatų už tas pačias technologijas ar šių technologijų pakaitalus mokamus autorinius atlyginimus. Tokiais atvejais mažai tikėtina, kad bus tenkinamos 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos.

⁽¹¹⁵⁾ Tai nepanaikina galimybės autorinių atlyginimų nustatymui taikyti Sutarties 102 straipsnį, žr. 1978 m. vasario 14 d. Sprendimo *United Brands, C-27/76*, ECLI:EU:C:1978:22, 250 punktą, ir 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH, C-385/07 P*, ECLI:EU:C:2009:456, 142 punktą.

208. Bendroji išimtis technologijų perdavimo susitarimams taikoma tik tiek, kiek pagal susitarimą licencijuotos technologijos teisės yra teisėtos ir galiojančios. Tačiau susitarimais, kuriuose nustatyti įpareigojimai mokėti autorinį atlyginimą, kurie galioja ilgiau, nei trunka licencijuotų technologijos teisių galiojimo laikotarpis, konkurencija nebūtinai ribojama, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje⁽¹¹⁶⁾. Tokie įpareigojimai gali sudaryti sąlygas licenciatui paskirstyti autorinius atlyginimus ilgesniu laikotarpiu. Jei pasibaigus licencijuotos technologijos teisių galiojimui trečiosios šalys teisiškai gali naudoti technologiją ir rinkoje daryti pakankamą konkurencinį spaudimą, mažai tikėtina, kad pasibaigus jų galiojimui mokami autoriniai atlyginimai ribotų konkurenciją, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje.
209. Nekonkuruojančių šalių susitarimų atveju bendroji išimtis taikoma susitarimams, pagal kuriuos autorių atlyginimų apskaičiavimo pagrindas yra pagal licencijuotą technologiją pagaminti produktai ir pagal trečiųjų šalių licencijuotą technologiją pagaminti produktai. Tokie susitarimai gali padėti įvertinti autorinius atlyginimus. Tačiau dėl jų gali būti apribotos konkurencinės galimybės, nes gali didėti trečiųjų šalių išteklių naudojimo išlaidos, todėl jie gali turėti tokį pat poveikį kaip įsipareigojimas nekonkuruoti. Jeigu autoriniai atlyginimai mokami ne tik už pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus, bet ir už pagal trečiųjų šalių technologiją pagamintus produktus, autoriniai atlyginimai padidina pastarųjų produktų savikainą ir sumažina tų trečiųjų šalių technologijų paklausą. Todėl jei bendroji išimtis netaikoma, būtina išnagrinėti, ar apribojimas turi ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms. Šiuo tikslu tikslinga taikyti įsipareigojimo nekonkuruoti analizės principus (žr. šių gairių 4.2.7 skirsnį). Jei susitarimai turi pastebimą ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms, jiems taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis ir mažai tikėtina, kad jie tenkins 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, nebent nebūtų jokio kito įmanomo autorinio atlyginimo apskaičiavimo ir tikrinimo būdo.

4.2.2. Išimtinis licencijavimas ir pardavimo ribojimas

210. Taikant šias gaires, reikia atskirti gamybos konkrečioje teritorijoje apribojimus (išimtinės ir vienintelės licencijas) ir pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų pardavimo konkrečioje teritorijoje ir (arba) konkrečiai klientų grupei apribojimus (pardavimo apribojimai).

4.2.2.1. Išimtinės ir vienintelės licencijos

211. Išimtinė licencija – licencija, kai licenciarui neleidžiama gaminti produktų naudojantis licencijuotos technologijos teisėmis, nei išduoti licencijuotos technologijos teisių licencijos trečiosioms šalims apskritai arba tam tikram naudojimui ar konkrečioje teritorijoje. Tokiais atvejais licenciatas yra vienintelė šalis, turinti teises gaminti produktus naudojantis licencijuotos technologijos teisėmis tam tikram naudojimui arba konkrečioje teritorijoje.

⁽¹¹⁶⁾ Žr. 1989 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Ottung*, C-320/87, EU:C:1989:195, 11 punktą ir 2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Genentech*, C-567/14, ECLI:EU:C:2016:526, 39 punktą.

212. Vienintelė licencija reiškia, kad licenciaras įsipareigoja neteikti licencijų trečiosioms šalims gaminti produktus konkrečioje teritorijoje ir teisę gaminti produktus pagal licencijuotą technologiją pasilieka sau.
213. Jeigu licenciaras įsipareigoja pats negaminti produktų ir toje teritorijoje nesuteikti licencijos kitam subjektui, ta teritorija gali būti visas pasaulis arba bet kuri jos dalis.
214. Dažnai išimtinės ir vienintelės licencijos yra susijusios su pardavimo apribojimais, kuriais apribojamos vietos, kuriose šalys gali parduoti pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus.
215. Konkuruojančių šalių abipusis išimtinis licencijavimas yra rinkos ir klientų pasidalijimo forma ir griežtas apribojimas pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punktą. Vis dėlto konkuruojančių šalių abipusėms vienintelėms licencijoms taikoma bendroji išimtis, jei neviršijama 20 % rinkos dalies riba. Pagal tokį susitarimą šalys įsipareigoja nelicencijuoti savo konkuruojančių technologijų trečiosioms šalims, bet pačios gali toliau naudoti tokias technologijas. Kai šalys turi didelę įtaką rinkoje, tokiais susitarimais gali būti sudarytos sąlygos slaptiems susitarimams, nes jais būtų užtikrinta, kad šalys yra vienintelės pagal licencijuotą technologiją pagamintos produkcijos tiekėjos.
216. Neabipusiams konkuruojančių šalių susitarimams bendroji išimtis taikoma, jei neviršijama 20 % rinkos dalies riba. Viršijus rinkos dalies ribą, išimtinis licencijavimas gali turėti ribojamąjį poveikį. Kuo didesnę įtaką rinkoje turi kuri nors šalis, tuo didesnė ribojamojo poveikio tikimybė. Jei išimtinė licencija yra pasaulinio masto, tai reiškia, kad licenciaras pasitraukia iš rinkos. Kai išimtinė licencija suteikiama tik tam tikroje teritorijoje, pavyzdžiui, valstybėje narėje, toks susitarimas reiškia, kad licenciaras toje teritorijoje negamina pagal licencijuotą technologiją gaminamų prekių ir neteikia pagal ją teikiamų paslaugų. Vertinant tokias išimtinės licencijas, būtina atsižvelgti į licenciaro ir licenciatų įtaką rinkoje. Jei abiejų šalių padėtis produkto rinkoje yra ribota ir licenciarui trūksta pajėgumų veiksmingai naudoti technologiją licenciatų teritorijoje, mažai tikėtina, kad susitarimui bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Kitaip yra tuo atveju, kai licenciaras ir licenciatas konkuruoja tik technologijos rinkoje. Pavyzdžiui, jei licenciaras yra mokslinių tyrimų institutas arba mokslinius tyrimus atliekanti maža įmonė, kaip antai atžalinė įmonė, kuri su licenciatu konkuruoja tik technologijos rinkoje, jai gali trūkti gamybos ar platinimo pajėgumų, kurie reikalingi, kad pagal licencijuotą technologiją pagaminti produktai būtų pateikti rinkai. Tokiais atvejais licenciaras gali nepajėgti veiksmingai konkuruoti galutinės grandies produkto rinkoje. Todėl mažai tikėtina, kad išimtinė licencija bus ribojama konkurencija, kaip tai numatyta 101 straipsnio 1 dalyje, su sąlyga, kad licenciatas neturės didelės įtakos produktų rinkoje.
217. Tikėtina, kad išimtinis licencijavimas tarp nekonkuruojančių šalių, kai jam taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, tenkins 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Išimtinė licencija dažnai reikalinga tam, kad licenciatas būtų paskatintas investuoti į licencijuotą technologiją ir laiku pateikti produktus į rinką. Ypač tais atvejais, kai licenciatas turi skirti dideles investicijas tolesnei licencijuotos technologijos plėtrai. Trukdant taikyti išimtinumą, kai licenciatas jau sėkmingai komercializavo licencijuotą technologiją, jis netektų galimybės gauti investicijos finansinę grąžą ir būtų pakenkta konkurencijai, technologijų ir inovacijų sklaidai. Todėl Komisija,

neatsižvelgdama į licencijos teritoriją, tik išimtiniais atvejais draus nekonkuruojančių šalių susitarimuose numatyti išimtinį licencijavimą.

218. Tačiau jeigu licenciatas turi nuosavą technologiją, kurią naudoja tik vidaus gamybos tikslais ir kuri yra licencijuotos technologijos pakaitalas, išimtinė licencija gali būti nereikalinga siekiant paskatinti licenciatą pateikti produktą rinkai. Tokiais atvejais išimtinė licencijai gali būti taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, visų pirma kai licenciatas turi įtakos produktų rinkoje. Kad būtų taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, turi būti sunku patekti į technologijos rinką, o licencijuota technologija turi būti realus konkurencijos rinkoje šaltinis. Tokiomis aplinkybėmis išimtinė licencija gali riboti trečiųjų šalių licenciatų konkurencines galimybes, padidinti kliūtis patekti į rinką ir licenciatui suteikti galimybę išsaugoti arba padidinti įtaką rinkoje. Ribojamasis poveikis ypač tikėtinas, kai didelę įtaką rinkoje turintis licenciatas įgyja išimtinę vienos ar kelių konkuruojančių technologijų licenciją. Tokiu atveju mažai tikėtina, kad išimtinė licencija tenkins 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.
219. Susitarimai, pagal kuriuos šalys viena kitai išduoda abipuses licencijas ir įsipareigoja neišduoti licencijų trečiosioms šalims, kelia ypatingą susirūpinimą, kai tokiu būdu susidaręs technologijų paketas sukuria *de facto* pramoninį standartą, kuris trečiosioms šalims turi būti prieinamas tam, kad jos galėtų veiksmingai konkuruoti rinkoje. Tokiais atvejais susitarimu sukuriama tik tokio susitarimo šalims skirtas uždaras standartas. Tokius susitarimus Komisija vertins vadovaudamasi technologijų fondams taikomais principais (žr. šių gairių 4.4 skirsnį). Visų pirma, technologijos, kuriomis grindžiamas standartas, trečiosioms šalims paprastai turėtų būtų licencijuojamos sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminuojančiomis sąlygomis⁽¹¹⁷⁾. Jei susitarimo šalys produkto rinkoje konkuruoja su trečiosiomis šalimis esamoje produkto rinkoje ir susitarimas yra susijęs su ta produkto rinka, tikėtina, kad uždaras standartas turės reikšmingą išstumiamąjį poveikį. Tokio neigiamo poveikio konkurencijai galima išvengti tik tuomet, jei licencijos išduodamos ir trečiosioms šalims.

4.2.2.2. Pardavimo apribojimai

220. Kalbant apie pardavimo apribojimus, svarbu atskirti susitarimus, kuriuos sudaro konkuruojančios šalys, ir susitarimus, kuriuos sudaro nekonkuruojančios šalys.
221. Vienos arba abiejų šalių aktyvaus ir pasyvaus pardavimo apribojimai, nustatyti abipusiame konkuruojančių šalių susitarime, yra rinkos ir klientų pasidalijimo forma ir griežtas apribojimas pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punktą. Tokiems pardavimo apribojimams taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis ir mažai tikėtina, kad jie tenkintų 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Tokie apribojimai paprastai yra vertinami kaip rinkos pasidalijimas, nes jais atitinkamai šaliai neleidžiama vykdyti aktyvaus ir pasyvaus pardavimo teritorijose ir klientų grupėms, kurias, nesant susitarimo, šalis aptarnavo arba būtų galėjusi aptarnauti.

⁽¹¹⁷⁾ Šiuo klausimu žr. Komisijos pranešimo byloje *Canon/Kodak* (OL C 330, 1997 11 1, p. 10) ir byloje *IGR Stereo Television*, kuri minima Europos Komisijos vienuoliktoje konkurencijos politikos ataskaitoje, paskelbtoje kartu su penkioliktąja bendrąja ataskaita apie Europos Bendrijų veiklą 1981 m. (angl. *Fifteenth General Report on the Activities of the European Communities in 1981*), Europos Sąjungos leidinių biuras, 1982 m., 94 punktą.

222. Tuo atveju, kai sudaromas neabipusis konkuruojančių šalių susitarimas, bendroji išimtis taikoma licencianto arba licenciaro aktyvaus ir (arba) pasyvaus pardavimo kitai šaliai skirtoje išskirtinėje teritorijoje arba kitai šaliai skirtai išskirtinei klientų grupei apribojimams (žr. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto i papunktį) iki 20 % rinkos dalies ribos ⁽¹¹⁸⁾. Viršijus šią rinkos dalies ribą, tokiems pardavimo apribojimams taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, jei viena arba abi šalys turi didelę įtaką rinkoje. Tačiau tokie apribojimai gali būti būtini vertingoms technologijoms skleisti, todėl jie tenkina 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Taip gali atsitikti, jei licenciaro rinkos padėtis teritorijoje, kurioje jis pats naudoja tą technologiją, yra palyginti silpna. Tokiais atvejais licencianto vykdomo aktyvaus pardavimo apribojimai gali būti būtini, siekiant licenciarą paskatinti suteikti licencijas. Jei nebūtų tokių apribojimų, licenciarui galėtų grėsti aktyvi konkurencija pagrindinėje veiklos srityje. Taip pat ir licenciaro aktyvaus pardavimo apribojimai gali būti būtini, ypač tuomet, jei licencianto rinkos padėtis jam priskirtoje teritorijoje yra palyginti silpna ir jis turi daug investuoti, kad galėtų veiksmingai naudoti licencijuotą technologiją.
223. Bendroji išimtis taip pat taikoma neabipusiuose konkuruojančių šalių susitarimuose nustatytiems licencianto galimybės vykdyti aktyvų pardavimą kitam licenciatui priskirtoje išskirtinėje teritorijoje arba kitam licenciatui skirtai klientų grupei apribojimams, kai tas kitas licenciatas to technologijų perdavimo susitarimo sudarymo metu nebuvo licenciaro konkurentas (žr. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktį). Jei šalys turi didelę įtaką rinkoje, tikėtina, kad, viršijus rinkos dalies ribą, tokiems aktyvaus pardavimo apribojimams bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Vis dėlto tikėtina, kad apribojimas, kaip numatyta 101 straipsnio 3 dalyje, bus būtinas tam tikrą laikotarpį, kuris yra reikalingas saugomam licenciatui patekti į naują rinką ir priskirtos teritorijos arba priskirtos klientų grupės atžvilgiu joje įsitvirtinti. Visų pirma, šis apribojimas gali suteikti galimybę licenciarui išsisukti iš nepalankios padėties, kurioje jis atsiduria, jei kai kurie licenciatai yra su licenciaru konkuruojančios įmonės ir jau yra įsitvirtinę rinkoje. Licenciatų pasyvaus pardavimo išimtinai kitam licenciatui priskirtoje teritorijoje arba išimtinai kitam licenciatui priskirtai klientų grupei apribojimai pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punktą yra griežti apribojimai.
224. Kai susitarimus sudaro nekonkuruojančios šalys, licencianto galimybės vykdyti aktyvų arba pasyvų pardavimą išimtinai licenciarui skirtoje teritorijoje arba jam skirtai klientų grupei apribojimams taikoma bendroji išimtis iki 30 % rinkos dalies ribos (žr. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto i papunktį). Viršijus šią ribą, dėl tokių apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Tam tikrais atvejais jiems gali būti netaikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis arba jie gali atitikti 101 straipsnio 3 dalies sąlygas, pavyzdžiui, jei jie yra objektyviai būtini vertingų technologijų sklaidai. Taip gali atsitikti, jei licenciaro rinkos padėtis teritorijoje, kurioje jis pats naudoja tą technologiją, yra palyginti silpna. Tokiais atvejais licencianto galimybės vykdyti aktyvų pardavimą apribojimai gali būti būtini, siekiant licenciarą paskatinti išduoti licencijas. Jei nebūtų tokių apribojimų, licenciarui galėtų grėsti aktyvi konkurencija pagrindinėje veiklos srityje. Kitais atvejais licencianto pardavimo apribojimams gali

⁽¹¹⁸⁾ Tačiau žr. 88 išnašą dėl Geografinio blokavimo reglamento galimo taikymo tam tikriems pasyvaus pardavimo apribojimams.

būti taikoma 101 straipsnio 1 dalis ir šie apribojimai gali netenkinti 101 straipsnio 3 dalies sąlygų. Tikėtina, kad taip gali būti, kai licenciaras pats turi didelę įtaką rinkoje ar kai licenciarų, kurie visi kartu užima tvirtą poziciją rinkoje, sudaryti panašūs susitarimai daro kumuliacinį poveikį.

225. Tikėtina, kad tais atvejais, kai licenciarui taikomiems pardavimo apribojimams apskritai bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, jie tenkins 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, nebent rinkoje nebūtų realių alternatyvų licenciaro technologijai arba tokių alternatyvių technologijų licencijas suteiktų trečiųjų šalių licenciatas ⁽¹¹⁹⁾. Tokie apribojimai, ypač aktyvaus pardavimo apribojimai, tikriausiai bus būtini, kaip numatyta 101 straipsnio 3 dalyje, siekiant paskatinti licenciatą investuoti į pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų gamybą, rinkodarą ir pardavimą. Tikėtina, kad licenciatas paskatins investuoti sumažėtų, jei jis tiesiogiai konkuruotų su licenciaru, į kurio gamybos sąnaudas neįtraukti autoriniai atlyginimai.
226. Kai susitarimus sudaro nekonkuruojančios šalys, licenciatas galimybės vykdyti aktyvų pardavimą konkrečiose teritorijose arba konkrečioms klientų grupėms apribojimams bendroji išimtis taikoma iki 30 % rinkos dalies ribos ⁽¹²⁰⁾. Viršijus šią ribą, dėl tokių apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Kai licenciatas turi didelę įtaką rinkoje, tokie apribojimai gali riboti tų pačių technologijų konkurenciją ir tikėtina, kad jiems bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Tačiau tokie apribojimai gali tenkinti 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, jei jie yra būtini, kad būtų užkirstas kelias naudotis kitų pasiekimais ir kad licenciatas būtų skatinamas daryti investicijas, reikalingas veiksmingam licencijuotos technologijos naudojimui savo teritorijoje, bei skatinti licencijuoto produkto pardavimą. Pasyvaus pardavimo apribojimai pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punktą yra griežti apribojimai (žr. 144–154 punktus). Paprastai mažai tikėtina, kad tokie apribojimai tenkintų 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.

4.2.3. *Produkcijos apribojimai*

227. Konkuruojančių šalių technologijų pardavimo susitarimuose nustatyti abipusiai produkcijos apribojimai yra griežtas apribojimas, nustatytas TPBIR 4 straipsnio 1 dalies b punkte (žr. 128 punktą). Tačiau 4 straipsnio 1 dalies b punktas netaikomas su licencijuota technologija susijusiems produkcijos apribojimams, kurie nustatyti tam licenciatui neabipusiam susitarime arba kurie nustatyti tik vienam iš licenciatų abipusiam susitarime. Tokiems apribojimams bendroji išimtis taikoma tuo atveju, jei neviršijama 20 % rinkos dalies riba. Viršijus šią ribą, dėl produkcijos apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Tokie apribojimai gali riboti konkurenciją, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, kai šalys turi didelę įtaką rinkoje. Tačiau tikėtina, kad tais atvejais, kai licenciaro technologija yra daug geresnė nei licenciatas, o produkcijos apribojimas gerokai viršija licenciatas iki susitarimo sudarymo buvusią produkcijos apimtį, bus taikoma 101 straipsnio 3 dalis. Tokiu atveju produkcijos apribojimo poveikis bus nedidelis net ir toms rinkoms, kuriose paklausa didėja.

⁽¹¹⁹⁾ Tačiau žr. 88 išnašą dėl Geografinio blokavimo reglamento galimo taikymo tam tikriems pasyvaus pardavimo apribojimams.

⁽¹²⁰⁾ Kai licenciaras valdo veikiančią pasirinktinio platinimo sistemą tam tikroje teritorijoje, jis negali derinti tos sistemos su išskirtiniu teritorijų ar klientų grupių priskyrimu, jei tai lemtų aktyvaus ar pasyvaus pardavimo galutiniams naudotojams apribojimą. Toks derinimas yra griežtas apribojimas pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies c punktą (žr. 153 punktą).

Siekiant taikyti Sutarties 101 straipsnio 3 dalį, taip pat būtina atsižvelgti į tai, kad tokie apribojimai gali būti būtini, kad licenciaras būtų skatinamas kaip galima plačiau skleisti savo technologiją. Pavyzdžiui, licenciaras gali nenorėti suteikti licencijų savo konkurentams, jei negalės suteikti licencijų tik konkrečius pajėgumus turinčiai gamybos vietai (vietos licencija). Jei technologijų perdavimo susitarimas lemia realų vienas kitą papildančių išteklių integraciją, licenciatui nustatyti produkcijos apribojimai gali tenkinti 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Tačiau mažai tikėtina, kad taip bus, jei šalys turės didelę įtaką rinkoje.

228. Nekonkuruojančių šalių technologijų perdavimo susitarimuose nustatytiems produkcijos apribojimams bendroji išimtis taikoma tuo atveju, jei neviršijama 30 % rinkos dalies riba. Viršijus šią ribą, reikia atlikti atskirą poveikio vertinimą. Pagrindinė konkurencijos problema, kuri gali kilti dėl nekonkuruojančių šalių susitarimuose nustatytų produkcijos apribojimų, yra licenciatų konkurencijos, susijusios su tomis pačiomis technologijomis, sumažėjimas. Tokio antikonglomeracinio poveikio tikimybė priklauso nuo licenciaro ir licenciatų padėties rinkoje ir to, kiek produkcijos apribojimas trukdo licenciatui patenkinti pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų paklausą.
229. Jei produkcijos apribojimai yra susiję su išskirtinėmis teritorijomis arba išskirtinėmis klientų grupėmis, jų ribojamasis poveikis padidėja. Kai egzistuoja šie du apribojimų tipai, labiau tikėtina, kad susitarimas sudarytas siekiant pasidalyti rinkas.
230. Skatindami technologijos sklaidą, nekonkuruojančių šalių susitarimuose licenciatui nustatyti produkcijos apribojimai taip pat gali turėti skatinamąjį poveikį konkurencijai. Kai kuriais atvejais licenciaras gali nenorėti sudaryti technologijų perdavimo susitarimo, nebent jis gali riboti savo licenciatų produkciją. Didesnė tokio poveikio tikimybė būtų tuomet, jei licenciaras taip pat yra ir gamintojas, nes licenciatų produkcija galėtų vėl patekti į pagrindinę licenciaro veiklos sritį, taigi, tiesiogiai veiktų tą veiklą. Kita vertus, mažai tikėtina, kad produkcijos apribojimai yra būtini, siekiant užtikrinti licenciaro technologijos sklaidą, jei šie apribojimai taikomi kartu su pardavimo apribojimais, kuriais licenciatui užkertamas kelias vykdyti pardavimą licenciarui skirtoje teritorijoje arba jam skirtai klientų grupei.

4.2.4. *Naudojimo srities apribojimai*

231. Esant naudojimo srities apribojimui, licenciatas licencijuojama technologija gali naudotis tik vienoje ar keliose techninėse taikymo srityse, produkto rinkose arba pramonės sektoriuose. Tai reiškia, kad licenciatas licencijuotos technologijos teises gali naudoti tik tose nurodytose srityse. Pavyzdžiui, liejimo technologija gali būti tinkama daugelio rūšių plastikiniams produktams gaminti, tačiau technologijų perdavimo susitarimu gali būti nustatyta, kad licenciatas tą technologiją gali naudoti tik plastikiniams buteliams gaminti.
232. Naudojimo srities apribojimams yra taikoma bendroji išimtis⁽¹²¹⁾. Tačiau tam tikri klientų apribojimai yra TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkte ir 4 straipsnio 2 dalies b punkte nustatyti griežti apribojimai, todėl naudojimo srities apribojimai neturi būti taikomi siekiant pasidalyti rinkas ar klientus. 139 punkte nurodyta, kokiomis

⁽¹²¹⁾ Tačiau žr. 234 punktą dėl abipusio išimtinio naudojimo sričių licencijavimo pagal konkuruojančių šalių susitarimus.

aplinkybėmis yra didesnė tikimybė, kad naudojimo srities apribojimai būtų vertinami kaip tam tikra rinkos pasidalijimo forma. Ši problema mažiau tikėtina, kai naudojimo sritis apibrėžta objektyviai, remiantis nustatytais ir reikšmingomis sutartinio produkto techninėmis charakteristikomis.

233. Nors produkcijos apribojimai yra TPBIR 4 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyti griežti apribojimai, naudojimo srities apribojimai nėra produkcijos apribojimai, nes jais nėra ribojama produkcija, kurią licenciatas gali pagaminti licencijuotoje naudojimo srityje.
234. Panašiai kaip teritorinių apribojimų atveju, naudojimo sritys licenciatui gali būti priskirtos pagal išimtinę arba vienintelę licenciją. Žr. šių gairių 4.2.2.1 skirsnį, kuriame paaiškintas skirtumas tarp išimtinės ir vienintelės licencijos suteikimo, įskaitant poveikį licenciaro galimybei naudoti licencijuotą technologiją atitinkamoje naudojimo srityje. Kalbant apie konkuruojančių šalių susitarimus, abipusis išimtinis naudojimo sričių licencijavimas yra rinkos pasidalijimo forma ir griežtas apribojimas pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punktą.
235. Naudojimo srities apribojimai, kuriais licenciaras skatinamas licencijuoti savo technologiją naudoti nepagrindinėje licenciaro veiklos srityje, gali turėti skatinamąjį poveikį konkurencijai. Jei licenciaras negalėjo uždrausti licenciatams veikti tose srityse, kuriose jis pats naudoja technologiją, arba tose srityse, kuriose technologija dar nėra įsitvirtinusi, tai galėjo sumažinti licenciaro paskatą teikti licencijas arba licenciaras buvo priverstas reikalauti didesnio autorinio atlyginimo. Taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad tam tikruose sektoriuose licencijavimas dažnai vykdomas siekiant užtikrinti dizaino laisvę, nes užkertamas kelias pretenzijoms dėl teisių pažeidimo. Laikydamasis licencijos sąlygų, licenciatas gali plėtoti nuosavą technologiją nebijodamas, kad licenciaras jam pareikš pretenziją dėl teisių pažeidimo.
236. Kalbant apie konkuruojančių šalių susitarimus, bendroji išimtis taikoma visiems licenciatu naudojamoms srities apribojimams, kai rinkos dalies riba siekia iki 20 %. Viršijus rinkos dalies ribą, dėl tokių apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Pagrindinė konkurencijos problema yra rizika, kad licenciatas praras konkurencingumą toje naudojimo srityje, kuriai licencija nėra taikoma. Ši rizika didesnė konkuruojančių šalių abipusio licencijavimo atveju, jei susitarime yra numatyti asimetriniai naudojimo srities apribojimai. Naudojimo srities apribojimas yra asimetrinis, jei vienai šaliai leidžiama naudoti licencijuotą technologiją viename pramonės sektoriuje, vienoje produkto rinkoje arba vienoje techninėje taikymo srityje, o kitai šaliai leidžiama naudoti kitą licencijuotą technologiją kitame pramonės sektoriuje, kitoje produkto rinkoje arba kitoje techninėje taikymo srityje. Konkurencijos problemų visų pirma gali kilti tuomet, jei licenciatu gamybos infrastruktūra, parengta taip, kad galėtų būti naudojama licencijuota technologija, taip pat naudojama produktams, kurių naudojimo sritis nelicencijuota, gaminti pagal licenciatu nuosavą technologiją. Jei pagal susitarimą licenciatas galėtų sumažinti produkciją, kurios naudojimo sritis nelicencijuota, tikėtina, kad susitarimui būtų taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Ir priešingai, mažai tikėtina, kad 101 straipsnio 1 dalis būtų taikoma simetriniams naudojimo srities apribojimams, t. y. susitarimams, pagal kuriuos šalys gauna licenciją naudoti viena kitos technologijas toje (tose) pačioje (-iose) naudojimo srityje (-yse). Mažai tikėtina, kad tokiais

susitarimais bus apribota iki susitarimo sudarymo buvusi konkurencija. Taip pat mažai tikėtina, kad 101 straipsnio 1 dalis būtų taikoma susitarimams, kurie tik suteikia galimybę licenciatui plėtoti ir naudoti pagal licenciją nuosavą technologiją nesibaigiant, kad licenciaras pareikš pretenzijų dėl teisių pažeidimo. Tokiais atvejais pačiais naudojimo srities apribojimais neribojama iki susitarimo sudarymo buvusi konkurencija. Iki susitarimo sudarymo licenciatas taip pat rizikavo, kad bus pareikšta su nelicencijuota naudojimo sritimi susijusių pretenzijų dėl teisių pažeidimo. Tačiau, jei licenciatas be pagrįstos su verslu susijusios priežasties nutraukia savo veiklą, nepatenkančią į licencijos taikymo sritį arba ją sumažina, būtų galima manyti, kad egzistuoja numanomas rinkos pasidalijimo susitarimas, kuris prilyginamas TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytam griežtam apribojimui.

237. Kalbant apie nekonkuruojančių šalių susitarimus, bendroji išimtis taikoma visiems licenciatu naudojamoms srities apribojimams, kai jo rinkos dalis nesiekia 30 % ribos. Viršijus rinkos dalies ribą, dėl tokių apribojimų būtina atlikti atskirą vertinimą. Apskritai jais arba neribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, arba jais didinamas veiksmingumas ir todėl jie gali atitikti 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Jais skatinama technologijos sklaida, skatinant licenciarą suteikti licencijas naudoti technologiją tose srityse, kuriose jis pats nenori jos naudoti. Jei licenciaras negalėtų sutrukdyti licenciatams veikti tose srityse, kuriose licenciaras pats naudoja technologiją, gali būti, kad dėl to sumažėtų licenciaro paskata teikti licencijas.
238. Pagal nekonkuruojančių šalių susitarimus licenciaras gali skirtingiems licenciatams išduoti išimtinės arba vienintele licencijas tik vienai arba kelioms naudojimo sritims. Tokie apribojimai riboja tų pačių technologijų konkurenciją tarp licenciatų tokiu pačiu būdu kaip ir teritorinis išimtinis licencijavimas ir jie vertinami ta pačia tvarka (žr. šių gairių 4.2.2.1 skirsnį).

4.2.5. Uždarojo naudojimo apribojimai

239. Uždarojo naudojimo apribojimas yra licenciatui nustatytas įpareigojimas apriboti pagal licencijuotą technologiją gaminamų produktų gamybą ir gaminti tik tokių produktų kiekį, kuris yra reikalingas nuosaviems produktams gaminti bei nuosavų produktų techninei priežiūrai ir remontui. Kitaip tariant, šios rūšies apribojimas įpareigoja licenciatą pagal licencijuotą technologiją gaminamus produktus naudoti tik kaip nuosavų produktų gamybos išteklių. Juo licenciatui neleidžiama parduoti pagal licencijuotą technologiją gaminamų produktų kitiems gamintojams.
240. Uždarojo naudojimo apribojimams bendroji išimtis taikoma tuo atveju, jei neviršijamos 20 % ir 30 % rinkos dalies ribos. Viršijus šias ribas, dėl tokių apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Šiuo aspektu būtina atskirti konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių susitarimus.
241. Konkuruojančių šalių susitarimuose numatytas reikalavimas licenciatui naudoti licencijuotą technologiją gaminti išteklius, skirtus tik nuosavų produktų gamybai, neleidžia jam tiekti komponentų trečiųjų šalių gamintojams. Jei iki susitarimo sudarymo licenciatas nebuvo faktinis arba potencialus komponentų tiekėjas kitiems gamintojams, uždarojo naudojimo apribojimas neribojama konkurencijos, kuri egzistavo iki susitarimo sudarymo. Tokiais atvejais apribojimas vertinamas taip, kaip nekonkuruojančių šalių susitarimų atveju. Kita vertus, jei iki susitarimo sudarymo licenciatas buvo faktinis arba potencialus komponentų tiekėjas, būtina įvertinti

susitarimo poveikį tai veiklai. Jei, paruošęs įrangą licenciaro technologijai naudoti, licenciatas nustoja savarankiškai naudoti nuosavą technologiją ir nebetiekia komponentų kitiems, susitarimu ribojama prieš susitarimo sudarymą buvusi konkurencija. Jei licenciaras turi didelę įtaką komponentų rinkoje, toks susitarimas gali turėti didelį antikonkurencinį poveikį.

242. Kalbant apie nekonkuruojančių šalių technologijų perdavimo susitarimus, dėl uždarojo naudojimo apribojimų gali kilti šios dvi pagrindinės konkurencijos problemos: tų pačių technologijų konkurencijos ribojimas išteklių tiekimo rinkoje ir galimybės licenciatams taikyti arbitražą pašalinimas, dėl kurio gali padidėti licenciaro galimybė licenciatams nustatyti diskriminacinius autorinius atlyginimus.
243. Tačiau uždarojo naudojimo apribojimais taip pat galima skatinti konkurencijai palankų licencijavimą. Kai licenciaras yra komponentų tiekėjas, apribojimas gali būti reikalingas tam, kad technologija būtų pradėta platinti tarp nekonkuruojančių šalių. Jei tokio apribojimo nebūtų, licenciaras galėtų nenorėti suteikti licencijos arba galėtų ją suteikti tik už didesnius autorinius atlyginimus, nes kitaip komponento rinkoje tiesiogiai konkuruotų pats su savimi. Tokiais atvejais uždarojo naudojimo apribojimu arba neribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, arba jis tenkina 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Tačiau neturi būti ribojama licenciatų galimybė parduoti licencijuotą produktą kaip atsargines dalis nuosaviems produktams. Licenciatas, įskaitant nepriklausomus paslaugų teikėjus, kurie aptarnauja ir taiso jo pagamintus produktus, turi turėti galimybę teikti paslaugas nuosavų produktų garantinio aptarnavimo rinkoje.
244. Jei licenciaras nėra komponentų atitinkamai produkto rinkai tiekėjas, pirmiau minėta su uždarojo naudojimo apribojimu susijusi sąlyga netaikoma. Tokiais atvejais uždarojo naudojimo apribojimais iš esmės galima skatinti technologijos sklaidą, nes užtikrinama, kad licenciatų neparduotų produktų gamintojams, kurie konkuruoja su licenciaru kitose produkto rinkose. Tačiau licenciatų galimybės parduoti produktus tam tikroms licenciarui skirtoms klientų grupėms apribojimas paprastai yra mažiau konkurenciją ribojanti alternatyva. Todėl tokiais atvejais, kad būtų vykdoma technologijos sklaida, uždarojo naudojimo apribojimas paprastai nebūtinai.

4.2.6. *Siejimas ir jungimas*

245. Siejimas technologijos licencijavimo srityje vyksta tada, kai licenciaras technologijos licenciją (siejantis produktas) išduoda nustatydamas sąlygą, kad licenciatas gaus kitos technologijos licenciją arba pirs produktą iš licenciaro arba kito jo nurodyto subjekto (susietas produktas). Jungimas vyksta tada, kai dvi technologijos arba technologija ir produktas yra parduodami tik kartu kaip paketas. Tačiau abiem atvejais taikoma sąlyga, kad atitinkami produktai ir technologijos būtų skirtingi tuo aspektu, kad kiekvienas produktas ir technologija, kurie yra siejami arba jungiami, turėtų skirtingus vartotojus. Šiuo atveju siejimo sąvoka aprėpia ir siejimą, ir jungimą.
246. TPBIR 3 straipsnyje nustatytomis rinkos dalies ribomis užtikrinama, kad siejimui ir jungimui bendroji išimtis nebūtų taikoma: jei susitarimus sudaro konkuruojančios šalys – kai viršijama 20 % rinkos dalies riba, jei susitarimus sudaro nekonkuruojančios šalys – kai viršijama 30 % rinkos dalies riba. Rinkos dalies ribos yra taikomos visoms atitinkamoms technologijų ar produktų rinkoms, kurioms galioja technologijų perdavimo susitarimas, įskaitant susieto produkto rinką.

Likusioje šio skirsnio dalyje pateikiamos rekomendacijos dėl siejimo vertinimo tais atvejais, kai šalių rinkos dalys viršija rinkos dalies ribas ⁽¹²²⁾.

247. Pagrindinis siejimo ribojamasis poveikis – konkuruojančių susieto produkto tiekėjų konkurencinių galimybių ribojimas. Siejant taip pat galima suteikti galimybę licenciarui išlaikyti įtaką siejančio produkto rinkoje padidinant kliūtis patekti į rinką. Pavyzdžiui, dėl siejimo nauji rinkos dalyviai gali būti priversti tuo pat metu stengtis patekti į kelias rinkas. Be to, siejimas gali suteikti galimybę licenciarui padidinti autorinius atlyginimus, pavyzdžiui, kai siejantis produktas ir susietas produktas yra iš dalies pakeičiami ir jie abu nenaudojami pagal nustatytas proporcijas. Siejimu licenciatui neleidžiama pereiti prie išteklių pakaitalų reaguojant į išaugusį autorinį atlyginimą už siejantį produktą. Šių konkurencijos problemų gali kilti nepriklausomai nuo to, ar susitarimo šalys yra konkurentės. Kad siejimas turėtų antikonkurencinį poveikį, licenciaras turi turėti didelę įtaką siejančio produkto rinkoje. Jei licenciaras neturi tokios įtakos rinkoje, mažai tikėtina, kad jis galės pasitelkti savo technologiją tam, kad apribotų susieto produkto tiekėjų konkurencines galimybes. Be to, kaip ir įsipareigojimo nekonkuruoti atveju, kad ribojamasis poveikis konkurencinėms galimybėms būtų pastebimas, siejimas turi būti susijęs su pakankama susieto produkto rinkos dalimi. Tais atvejais, kai licenciaras turi įtakos susieto, o ne siejančio produkto rinkoje, apribojimas analizuojamas kaip nekonkuravimo sąlyga arba privalomo kiekio nustatymas. Tai atspindi tą faktą, kad konkurencija problemų greičiausiai kils susieto produkto rinkoje, o ne siejančio produkto rinkoje ⁽¹²³⁾.
248. Siejimas taip pat gali padidinti veiksmingumą. Pavyzdžiui, taip gali būti tuo atveju, kai susietas produktas yra reikalingas tam, kad licencijuotą technologiją būtų galima naudoti techniniu požiūriu tinkamu būdu, arba tam, kad būtų galima užtikrinti, jog gamyba pagal licenciją atitinka kokybės standartus, kurių laikosi licenciaras ir kiti licenciatai. Tokiais atvejais siejimas dažnai atitiks Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Jei licenciatai naudoja licenciaro prekių ženklą ar pavadinimą arba jei dėl kitų priežasčių vartotojams yra aišku, kad tarp produkto, pagaminto pagal licencijuotą technologiją, ir licenciaro egzistuoja sąsaja, licenciaras turi teisėtą interesą užtikrinti, kad produktų kokybė nemenkintų jo technologijos vertės ir nedarytų žalos jo komercinei reputacijai. Be to, jei vartotojams yra žinoma, kad licenciaras ir jo licenciatai gamina produktus pagal tą pačią technologiją, mažai tikėtina, kad licenciatai imtų licenciją, jei ne visos šalys ją naudoja techniniu požiūriu tinkamu būdu.

4.2.7. *Įsipareigojimas nekonkuruoti*

249. Su technologijų licencijavimu susijęs įsipareigojimas nekonkuruoti reiškia licenciatu įsipareigojimą nenaudoti su licencijuota technologija konkuruojančių trečiųjų šalių technologijų. Įsipareigojimas nekonkuruoti, susijęs su licenciaro tiekiamu produktu arba papildoma technologija, aptariamasis šių gairių 4.2.6 skirsnyje, kuriame nagrinėjamas siejimas.

⁽¹²²⁾ Šių analizės principų praktinio taikymo pavyzdį galima rasti 2012 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimo byloje AT.39230 – *Rio Tinto Alcan*, 96 ir tolesniuose punktuose.

⁽¹²³⁾ Žr. šių gairių 4.2.7 skirsnį dėl įsipareigojimų nekonkuruoti ir 19 išnašoje nurodytų Vertikaliųjų gairių 298 ir tolesnius punktus.

250. Pagal TPBIR bendroji išimtis taikoma įsipareigojimams nekonkuruoti susitarimuose, sudarytuose tiek tarp konkuruojančių, tiek tarp nekonkuruojančių šalių, kol atitinkamai neviršijamos 20 % ir 30 % rinkos dalies ribos. Likusioje šio skirsnio dalyje pateikiamos rekomendacijos, kaip vertinti nekonkuravimo įsipareigojimus atskirais atvejais, kai viršijamos rinkos dalies ribos.
251. Pagrindinė konkurencijos problema, susijusi su įsipareigojimais nekonkuruoti, yra trečiųjų šalių technologijų konkurencinių galimybių ribojimas. Įsipareigojimai nekonkuruoti taip pat gali sudaryti sąlygas licenciarams sudaryti slaptus susitarimus, kai keli licenciarai naudoja tokius įsipareigojimus atskiruose susitarimuose (kumuliacinis naudojimas) arba konkuruojančių šalių abipusio licencijavimo atveju, kai abi šalys susitaria nenaudoti trečiųjų šalių technologijų. Dėl konkuruojančių technologijų konkurencinių galimybių ribojimo mažėja konkurencinis spaudimas autoriniams atlyginimams, kuriuos nustato licenciaras, ir, ribojant licenciatų galimybes nuo vienu konkuruojančių technologijų pereiti prie kitų, mažėja esamų technologijų konkurencija. Kadangi abiem atvejais pagrindinė konkurencijos problema yra konkurencinių galimybių ribojimas, konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių susitarimai iš esmės gali būti nagrinėjami taip pat.
252. Konkurencinių galimybių ribojimas gali pasireikšti tuomet, jei didelis potencialių licenciatų skaičius jau yra susietas su vienu arba, kumuliacinio poveikio atveju, keliais technologijos šaltiniais ir jiems draudžiama naudoti konkuruojančias technologijas. Ribojamasis poveikis konkurencinėms galimybėms gali būti sukeltas susitarimais, kuriuos sudaro vienas didelę įtaką rinkoje turintis licenciaras, arba kumuliacinio kelių licenciarų sudarytų susitarimų poveikio net ir tuo atveju, jei kiekvienam susitarimui arba susitarimų tinklui yra taikomas TPBIR. Tačiau mažai tikėtina, kad pastaruoju atveju bus sukeltas stiprus kumuliacinis poveikis, kol nebus susieta didesnė kaip 50 % rinkos dalis. Viršijus tą ribą tikėtina, kad bus smarkiai ribojamos konkurencinės galimybės, kai nauji licenciatai susidurs su palyginti didelėmis kliūtimis patekti į rinką. Siekiant nustatyti realias trečiųjų šalių galimybes patekti į rinką ir vykdyti plėtrą, taip pat būtina atsižvelgti, kokia apimtimi pagal įsipareigojimus nekonkuruoti platintojai yra susieti su licenciatais. Trečiųjų šalių technologijų galimybė patekti į rinką yra reali tik tuomet, jei šios šalys gali naudotis reikalingais gamybos ir platinimo ištekliais. Kitaip tariant, kliūčių patekti į rinką sumažinimas priklauso ne tik nuo to, ar yra licenciatų, be ir nuo jų galimybių naudotis platinimo ištekliais. Vertindama ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms platinimo lygmeniu, Komisija taikys Vertikaliųjų apribojimų gairių 8.2.1 skirsnyje nustatytus analizės principus ⁽¹²⁴⁾.
253. Kai licenciaras turi didelę įtaką rinkoje, licenciatų įsipareigojimai pirkti technologiją tik iš licenciaro gali turėti didelį ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms. Kuo tvirtesnė licenciaro padėtis rinkoje, tuo didesnė konkuruojančių technologijų konkurencinių galimybių ribojimo rizika. Kad ribojamasis poveikis konkurencinėms galimybėms būtų pastebimas, įsipareigojimai nekonkuruoti nebūtinai turi aprėpti didelę rinkos dalį. Pastebimas ribojamasis poveikis konkurencinėms galimybėms gali būti tuomet, jei įsipareigojimai nekonkuruoti skiriami įmonėms, kurios tikriausiai

⁽¹²⁴⁾ Žr. 19 išnašą.

galėtų įgyti konkuruojančių technologijų licencijas. Konkurencinių galimybių ribojimo rizika yra didesnė, kai potencialių licenciatų skaičius yra nedidelis.

254. Įsipareigojimai nekonkuruoti taip pat gali turėti skatinamąjį poveikį konkurencijai. Pirma, tokiais įsipareigojimais gali būti skatinama technologijų sklaida mažinant neteisėto pasisavinimo riziką, ypač, kai kalbama apie licencijuotą praktinę patirtį. Jei licenciatas turi teisę įsigyti konkuruojančios technologijos teisių licenciją iš trečiųjų šalių, kyla rizika, kad licencijuota praktine patirtimi galėtų būti naudojama siekiant naudoti konkuruojančias technologijas, taigi, ja pasinaudos konkurentai. Jei licenciatas naudoja ir konkuruojančias technologijas, tai gali apsunkinti galimybę stebėti autorinių atlyginimų mokėjimą. Tai gali atgrasyti licenciarus nuo licencinių susitarimų sudarymo.
255. Antra, įsipareigojimai nekonkuruoti, kurie gali būti taikomi kartu su išskirtinėmis teritorijomis, gali būti būtini siekiant užtikrinti, kad licenciatas būtų skatinamas investuoti į licencijuotą technologiją ir ją veiksmingai naudoti. Jei susitarimui taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, nes jis turi pastebimą ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms, kad būtų tenkinamos 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos, šalims gali tekti pasirinkti mažiau konkurenciją ribojančią alternatyvą. Tarp tokių alternatyvų gali būti mažiausios galimos produkcijos apimties nustatymas arba įsipareigojimai mokėti minimalų autorinį atlyginimą – tokios alternatyvos paprastai turi mažiau galimybių riboti konkuruojančių technologijų konkurencingumą.
256. Trečia, tais atvejais, kai licenciaras įsipareigoja įgyvendinti daug konkrečiam klientui skirtų investicijų, pavyzdžiui, investuoti į licenciato darbuotojų mokymą ar licencijuotos technologijos pritaikymą pagal licenciato poreikius, įsipareigojimas nekonkuruoti arba, kaip alternatyva, įsipareigojimai dėl mažiausios galimos produkcijos apimties ar minimalaus autorinio atlyginimo gali būti būtini, kad licenciaras būtų skatinamas investuoti ir būtų išvengta sulaikymo problemų. Tačiau daugeliu atvejų licenciaras galės susigrąžinti tokių investicijų išlaidas, gaudamas vienkartinės išmokos mokėjimą. Tai reiškia, kad yra mažiau ribojančių alternatyvų.

4.3. Susitarimai dėl ginčų sprendimo

257. Susitarimai dėl ginčų sprendimo iš principo yra teisėtas būdas teisinius ginčus dėl technologijos teisių spręsti *bona fide*. Kita vertus, intelektinės nuosavybės teisių galiojimo ir jų taikymo srities ginčijimas yra įprastas konkuruojant tuose sektoriuose, kuriuose egzistuoja su technologijomis susijusios išimtinės teisės⁽¹²⁵⁾. Be to, negaliojančių intelektinės nuosavybės teisių panaikinimas atitinka bendrąjį viešąjį interesą, kadangi dėl jų kyla nereikalingų kliūčių inovacijoms ir ekonominei veiklai⁽¹²⁶⁾.
258. Technologijos teisių licencijavimas susitarimuose dėl ginčų sprendimo gali būti naudojamas kaip priemonė ginčams spręsti arba išvengti padėties, kai viena šalis

⁽¹²⁵⁾ Žr. 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 81 punktą; 2024 m. birželio 27 d. Sprendimo *Komisija / Krka*, C-151/19 P, ECLI:EU:C:2024:546, 72 punktą, ir 2024 m. birželio 27 d. Sprendimo *Komisija / Servier ir kt.*, C-176/19 P, ECLI:EU:C:2024:549, 105 punktą.

⁽¹²⁶⁾ Žr. 1986 m. vasario 25 d. Teismo sprendimo *Windsurfing / Komisija*, C-193/83, ECLI:EU:C:1986:75, 92 punktą.

pasinaudoja savo intelektinės nuosavybės teisėmis, kad sutrukdytų kitai šaliai naudotis tos šalies intelektinės nuosavybės teisėmis.

259. Įvertinus konkretų licencijos turinį ir ekonomines aplinkybes, licencijavimas, įskaitant abipusį licencijavimą, susitarimų dėl ginčų sprendimo kontekste gali būti laikomas suderinamu su Sutarties 101 straipsniu, jei be licencijos licenciatas būtų išstumtas iš rinkos⁽¹²⁷⁾.
260. Tačiau susitarimais dėl ginčų sprendimo taip pat gali būti ribojama konkurencija, kaip tai apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, atsižvelgiant į jų sąlygas ir kitų šalių sudarytų susitarimų sąlygas, taip pat į jų teisinį ir ekonominį kontekstą⁽¹²⁸⁾. Siekiant susitarimus dėl ginčų sprendimo įvertinti pagal Sutarties 101 straipsnį, būtina nustatyti, ar šalys yra faktinės arba potencialios konkurentės.

Mokestis už apribojimą susitarimuose dėl ginčų sprendimo

261. Susitarimai dėl ginčų sprendimo, kuriuose numatomas mokestis už apribojimą arba mokestis už vėlavimą, dažnai yra nesusiję su technologijos teisių perdavimu, tačiau yra grindžiami vienos šalies vertės perdavimu mainais į kitos šalies patekimo į rinką ir (arba) plėtros joje ribojimą. Tokie susitarimai gali patekti į Sutarties 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį⁽¹²⁹⁾. Pavyzdžiui, vieną ar daugiau patentų turinti farmacijos sektoriaus bendrovė (originalaus vaisto gamybos bendrovė) gali atlikti mokėjimus potencialiam konkurentui (generinių vaistų gamintojui), kad uždelstų to konkurento patekimą į rinką.
262. Faktinių ar potencialių konkurentų susitarimai dėl ginčų sprendimo, kuriuose numatomas mokestis už apribojimą arba mokestis už vėlavimą, apriboja konkurenciją pagal tikslą, kai išnagrinėjus tokį susitarimą akivaizdu, kad su juo susiję vertės perdavimai neturi jokio kito paaiškinimo, išskyrus tai, kad jais siekiama technologijos turėtojo ir kitų jame dalyvaujančių šalių komercinio intereso nekonkuruoti pranašumais⁽¹³⁰⁾. Tai taikoma, pavyzdžiui, tais atvejais, kai technologijos turėtojas vienai ar kelioms kitoms šalims perduoda tam tikrą vertę ir

⁽¹²⁷⁾ Žr., pvz., 2024 m. birželio 27 d. Sprendimo *Komisija / Krka*, C-151/19 P, ECLI:EU:C:2024:546, 398 punktą, kuriame paaiškinama, kad tai netaikoma, jei šalių susitarimais licenciatui taip pat draudžiama įžengti į kitas rinkas. Pavyzdžiui, mažai tikėtina, kad, įvertinus 259 punkte minėtus veiksmus, susitarimas dėl ginčų sprendimo, pagal kurį įtariamas patento pažeidėjas sutinka mokėti autorinį atlyginimą už pažeisto patento licenciją ir tokiu būdu jam leidžiama patekti į rinką, keltų susirūpinimą pagal Sutarties 101 straipsnį.

⁽¹²⁸⁾ Šiuo klausimu žr. 2024 m. birželio 27 d. Sprendimo *Komisija / Servier ir kt.*, C-176/19 P, ECLI:EU:C:2024:549, 178–179 punktus.

⁽¹²⁹⁾ Žr., pavyzdžiui, 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 60 ir tolesnius punktus. Taip pat žr. 2024 m. birželio 27 d. Sprendimo *Komisija / Servier ir kt.*, C-176/19 P, ECLI:EU:C:2024:549, 104 punktą, ir 2025 m. spalio 23 d. Sprendimo *Teva Pharmaceutical Industries ir Cephalon / Komisija*, C-2/24 P, EU:C:2025:825, 63 punktą. Šiuose sprendimuose paaiškinama, kad, atsižvelgiant į konkrečias farmacijos pramonės aplinkybes ir susitarimus dėl ginčo dėl patento sprendimo tarp originalių vaistų gamintojo ir generinių vaistų gamintojo, vertės perdavimas gali būti laikomas teisėtu, jeigu jis visiškai pateisinamas poreikiu kompensuoti išlaidas ar sutrikimus, kuriuos sukėlė išspręsta byla, pavyzdžiui, išlaidas ir mokesčius generinių vaistų gamintojo konsultantams, arba poreikiu atlyginti už faktinį ir įrodytą generinių vaistų gamintojo prekių tiekimą ar paslaugų teikimą originalių vaistų gamintojui.

⁽¹³⁰⁾ Žr., pavyzdžiui, 2021 m. kovo 25 d. Sprendimo *Lundbeck / Komisija*, C-591/16 P, ECLI:EU:C:2021:243, 114 punktą.

dėl tokio perdavimo tos šalys gauna grynąją naudą, kuri yra pakankamai reikšminga, kad atgrasytų jas nuo bandymų savarankiškai patekti į rinką ar joje plėstis ⁽¹³¹⁾.

Abipusis licencijavimas susitarimuose dėl ginčų sprendimo

263. Susitarimams dėl ginčų sprendimo, pagal kuriuos šalys išduoda viena kitai abipuses licencijas ir nustato savo technologijų naudojimo, įskaitant jų licencijavimą trečiosioms šalims, apribojimus, gali būti taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Mažai tikėtina, kad dėl tokių susitarimų kils konkurencijos problemų, jei šalys nėra faktinės arba potencialios konkurentės, o abipusės licencijos išduodamos tik tiek, kiek būtina tikram dvipusio blokavimo poveikiui panaikinti ⁽¹³²⁾. Tačiau jei šalys visgi yra konkurentės ir dalijasi rinkas arba nustato abipusius einamuosius autorinius atlyginimus, kurie turi didelę įtaką rinkos kainoms, labai tikėtina, kad susitarimui bus taikoma 101 straipsnio 1 dalis.
264. Jei pagal susitarimą dėl ginčų sprendimo šalys turi teisę naudoti viena kitos technologijas ir susitarimas yra taikomas būsimiems technologijos patobulinimams, būtina įvertinti susitarimo poveikį šalių paskatai diegti inovacijas. Tais atvejais, kai šalys turi didelę įtaką rinkoje, tikėtina, kad susitarimui bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, jei juo užkertamas kelias šalims įgyti konkurencinį pranašumą viena prieš kitą. Susitarimais, kuriais panaikinama arba stipriai sumažinama šalių galimybė įgyti konkurencinį pranašumą viena prieš kitą, mažinama paskata diegti inovacijas, todėl jie turi neigiamą poveikį pagrindiniam konkurencijos parametrai. Taip pat mažai tikėtina, kad tokie susitarimai atitiks 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Ypač mažai tikėtina, kad apribojimas yra būtinas, kaip nurodyta 101 straipsnio 3 dalyje pateiktoje trečiojoje sąlygoje. Kad būtų pasiektas susitarimo tikslas užtikrinti, jog šalys galėtų toliau naudoti nuosavas technologijas ir kita šalis neužkirstų kelio šiai galimybei, nėra būtina, kad šalys susitartų dalintis būsimomis inovacijomis. Tačiau jei susitarimo tikslas yra leisti šalims plėtoti atitinkamas jų technologijas ir pagal šį susitarimą nereikalaujama, kad jos taikytų tuos pačius technologinius sprendimus, mažai tikėtina, kad dėl susitarimo šalys neteks galimybės įgyti konkurencinį pranašumą viena prieš kitą. Tokiais susitarimais paprasčiausiai sukuriama dizaino laisvė, nes kitai šaliai užkertamas kelias ateityje reikšti pretenzijas dėl teisių pažeidimo.

Neginčijimo sąlyga susitarimuose dėl ginčų sprendimo

265. Kalbant apie susitarimus dėl ginčų sprendimo, neginčijimo sąlygoms, įskaitant nutraukimo dėl užginčijimo sąlygą, Sutarties 101 straipsnio 1 dalis dažnai netaikoma.
266. Tačiau neginčijimo sąlyga susitarimuose dėl ginčų sprendimo tam tikromis aplinkybėmis gali riboti konkurenciją, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje

⁽¹³¹⁾ Nereikalaujama, kad ši gryoji nauda būtinai būtų didesnė už pelną, kurį konkurentė būtų gavusi, jei būtų laimėjusi bylą dėl patento. Žr., pavyzdžiui, 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 87–94 punktus.

⁽¹³²⁾ Dvipusio blokavimo poveikis atsiranda tada, kai nė viena iš technologijų teisių negalima naudotis nepažeidžiant kitos galiojančios technologijos teisės arba kai nė viena iš šalių negali komerciškai perspektyviai veikti atitinkamoje rinkoje nepažeisdama kitos šalies galiojančios technologijos teisės ir kai šalys dėl to turi gauti viena kitos licencijas arba teisių atsisakymus.

(¹³³). Pavyzdžiui, neginčijimo sąlyga gali būti pasitelkta siekiant pašalinti konkurentą, kuris, nesant šios sąlygos, tikriausiai būtų kėlęs konkurencinę grėsmę (¹³⁴). Be to, neginčijimo sąlyga gali būti pažeista 101 straipsnio 1 dalis, jeigu intelektinės nuosavybės teisė buvo suteikta pagal pateiktą neteisingą ar klaidinančią informaciją (¹³⁵). Išsamus tokių reikalavimų nagrinėjimas taip pat gali būti būtinas, jei technologijos teisės yra būtinas išteklius licenciatų vykdomai gamybai (taip pat žr. 163 punktą).

4.4. Technologijų fondai

267. Technologijų fondai yra apibrėžiami kaip susitarimai, pagal kuriuos dvi arba daugiau šalių sudaro technologijų paketą, kuris licencijuojamas fondo nariams ir trečiosioms šalims. Struktūros požiūriu technologijų fondai gali būti sudaromi kaip paprasti riboto šalių skaičiaus susitarimai arba sudėtingesni susitarimai, pagal kuriuos fondo technologijų licencijavimo organizavimas yra patikimas atskiram subjektui, be kita ko, pavyzdžiui, tarpininkaujančiai platformai (¹³⁶). Abiem atvejais fondas gali suteikti galimybę licenciatams naudotis fonde esančia technologija pagal bendrąją licenciją.
268. Technologijų fondai nebūtinai yra tiesiogiai susiję su standartais, tačiau fondai dažnai visapusiškai arba iš dalies palaiko *de facto* ar *de jure* pramoninį standartą (¹³⁷). Į skirtingus technologijų fondus gali būti įtraukti konkuruojantys standartai (¹³⁸). Technologijų fondai, visų pirma dėl kurių mažėja sandorių išlaidos ir nustatomos kumuliacinių autorinių atlyginimų ribos, taip užkertant kelią dvigubos maržos mokėjimui, taip pat gali turėti skatinamąjį poveikį konkurencijai. Jie suteikia galimybę vienu metu licencijuoti fondą sudarančias technologijas. Tai ypač naudinga tiems sektoriams, kuriuose dominuoja intelektinės nuosavybės teisės ir būtina įsigyti daugelio licenciarų licencijas, jei norima veikti rinkoje. Tais atvejais, kai licenciatas gauna su licencijuotos technologijos naudojimu susijusias nuolatines paslaugas, bendras licencijavimas ir paslaugų tekimas per fondą gali padėti dar labiau sumažinti sąnaudas. Patentų fondai taip pat gali būti naudingi taikant konkurenciją skatinančius standartus.
269. Technologijų fondai taip pat gali riboti konkurenciją. Įsteigus technologijų fondą, visais atvejais į fondą įtrauktos technologijos parduodamos kartu, todėl kai fondą sudaro vien tik arba dažniausiai technologijų pakaitalai, tai prilygsta kainų nustatymo karteliui. Technologijų fondai taip pat gali riboti alternatyvių technologijų

(¹³³) Žr., pavyzdžiui, 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 82 punktą.

(¹³⁴) Šiuo klausimu žr. 2023 m. spalio 18 d. Sprendimo *Teva Pharmaceutical Industries ir Cephalon / Komisija*, T-74/21, ECLI:EU:T:2023:651, patvirtinto 2025 m. spalio 23 d. Sprendimo *Teva Pharmaceutical Industries ir Cephalon / Komisija*, C-2/24 P, EU:C:2025:825, 242 punktą.

(¹³⁵) Šiuo klausimu žr. 2020 m. lapkričio 26 d. Komisijos sprendimo byloje AT.39686 – *Cephalon*, 1208 punktą.

(¹³⁶) Kai fondo technologijų licencijavimas yra patikimas atskiram subjektui, šiame skirsnyje pateiktos nuorodos į technologijų fondus apima nuorodas į tą atskirą subjektą.

(¹³⁷) Žr. Horizontaliųjų gairių 7 skyriuje pateiktas gaires dėl standartizavimo susitarimų. Technologijų fondai paprastai turi licencijavimo programas, grindžiamas konkrečiais pramoniniais standartais.

(¹³⁸) Šiuo klausimu žr. Komisijos pranešimą spaudai IP/02/1651 dėl trečiosios kartos (3G) judriojo ryšio paslaugų patentų licencijavimo. Tas atvejis susijęs su penkiais technologijų fondais, naudotais sukurti penkioms skirtingoms technologijoms, kurių kiekviena galėjo būti naudojama 3G ryšio įrangai gaminti.

konkurencines galimybes, pavyzdžiui, kai fondas *de facto* nustato pramoninį standartą. Jei egzistuoja standartas ir kartu yra fondas, naujoms technologijoms gali būti sunkiau patekti į rinką arba tai apriboja rinkoje jau esančių konkuruojančių technologijų konkurencines galimybes.

270. Susitarimams, kuriais įsteigiami technologijų fondai ir kuriais nustatomos jų veikimo sąlygos, nepriklausomai nuo dalyvaujančių šalių skaičiaus, TPBIR netaikomas. Taip yra todėl, kad susitarimu steigti fondą konkrečiam licenciatui nesuteikiama teisė gaminti sutartinius produktus (žr. šių gairių 3.2.4 skirsnį). Todėl tokie susitarimai turėtų būti vertinami vadovaujantis šiame 4.4 skirsnyje pateiktomis rekomendacijomis.
271. Technologijų fondai kelia tam tikrų klausimų, kurie nekyla dėl kitų rūšių technologijų licencijavimo, visų pirma susijusių su į juos įtraukiamų technologijų parinkimu ir fondo naudojimu. Į fondą įtrauktos technologijos licencijavimas paprastai yra daugiašalis susitarimas, nes licencijos sąlygas paprastai nustato į fondą savo technologijas įnešusios šalys. Todėl fondo technologijos licencijavimui TPBIR irgi netaikomas. Tai atskirai aptariama šių gairių 286 punkte ir 4.4.2 skirsnyje.

4.4.1. *Technologijų fondų kūrimo ir naudojimo vertinimas*

272. Tai, kaip technologijų fondas kuriamas, organizuojamas ir veikia, gali sumažinti riziką, kad šiuo fondu gali būti siekiama apriboti konkurenciją arba kad ji gali būti faktiškai apribojama, ir padėti užtikrinti, kad toks susitarimas turėtų konkurenciją skatinantį poveikį. Vertindama galimą konkurencijai keliamą riziką ir veiksmingumą, Komisija, be kitų veiksnių, atsižvelgs į fondo steigimo proceso skaidrumą, fondo technologijų atranką ir pobūdį, įskaitant nepriklausomų ekspertų dalyvavimo kuriant ir naudojant fondą mastą, taip pat, ar įtrauktos keitimosi neskelbtina informacija apsaugos priemonės ir ginčų sprendimo mechanizmai.

Atviras dalyvavimas

273. Kai kuriant fondą ar bet kokį *de facto* arba *de jure* standartą, kuriuo grindžiamas fondas, gali dalyvauti visos suinteresuotosios šalys, yra didesnė tikimybė, kad į fondą įtraukiamos technologijos bus atrenkamos pagal jų kainą ir kokybę, nei tuo atveju, kai fondą steigia ribota technologijų turėtojų grupė.

Fondo technologijų atranka ir pobūdis

274. Technologijų fondų galimybės kelti riziką konkurencijai arba skatinti veiksmingumą labai priklauso nuo fondo technologijų ir fondui nepriklausančių technologijų santykio. Būtina atskirti du pagrindinius dalykus: a) viena kitą papildančias technologijas bei technologijų pakaitalus ir b) esmines bei neesmines technologijas.
275. Dvi technologijos yra ne viena kitos pakaitalai, o papildo viena kitą, kai abi yra reikalingos su technologija susijusiam produktui gaminti arba procesui vykdyti. Ir atvirkščiai, dvi technologijos yra pakaitalai, jei bet kurią iš technologijų jos turėtojas gali naudoti su technologija susijusiam produktui gaminti arba procesui vykdyti.
276. Technologija gali būti esminė dviem atvejais:
- a. kai technologija būtina reikalinga su fondo technologijomis susijusiam produktui gaminti arba procesui vykdyti;

- b. kai technologija būtina reikalinga gaminant produktą arba vykdant procesą pagal standartą, kuris apima fondo technologijas.
277. Pirmuoju atveju technologija yra esminė (o ne neesminė), jei jos (komerciniu ir techniniu požiūriu) perspektyvių pakaitalų nėra nei fonde, nei už jo ribų ir jei ta technologija sudaro būtiną su fondu susijusio technologijų paketo, reikalingo produktui (-ams) gaminti arba procesui (-ams), su kuriuo (-iais) fondo technologijos yra susijusios, vykdyti, dalį. Antruoju atveju technologija yra esminė, jei ja naudotis būtina (t. y. nėra tinkamų pakaitalų), kad būtų laikomasi standarto, kuriuo grindžiamas fondas (esminės standarto technologijos) ⁽¹³⁹⁾. Esminės technologijos visada yra ir papildančios technologijos. Vien tai, kad technologijos turėtojas paskelbia, kad technologija yra esminė, dar nereiškia, kad tokia technologija yra esminė pagal šiame punkte aprašytus kriterijus.
278. Jei fondo technologijos yra pakaitalai, tikėtina, kad autoriniai atlyginimai bus didesni nei kitu atveju, kadangi dėl įtraukimo į fondą greičiausiai sumažės konkurencinė kova tarp jų arba jos nebeliks, o licenciatas negalės naudotis tokios konkurencinės kovos teikiama nauda. Jei fondo technologijos yra papildančios technologijos, technologijų fondu mažinamos sandorio išlaidos ir dėl to bendri autoriniai atlyginimai gali būti mažesni. Taip yra todėl, kad šalis gali nustatyti bendrą autorinį atlyginimą už paketą, vietoj to, kad kiekvienas licenciaras nustatytų atskirą autorinį atlyginimą už savo technologiją, neatsižvelgdamas į tai, kad autorinio atlyginimo už vieną technologiją didinimas paprastai sumažins vieną kitą papildančių technologijų paklausą. Jeigu autoriniai atlyginimai už vieną kitą papildančias technologijas yra nustatomi atskirai, visų tų autorinių atlyginimų suma dažnai gali viršyti sumą, kuri fondo būtų bendrai nustatoma už tų pačių vieną kitą papildančių technologijų rinkinį.
279. Papildančių technologijų ir pakaitalų skirtumas nėra visais atvejais aiškus, nes technologijos gali būti ir iš dalies papildančios, ir iš dalies pakaitalai. Jei tikėtina, kad dėl veiksmingumo, atsirandančio integravus dvi technologijas, licenciatas prašys abiejų technologijų, tos technologijos laikomos papildančiomis, net jei jos iš dalies yra pakaitalai. Tokiais atvejais tikėtina, kad jei nebūtų technologijų fondo, licenciatas norėtų įgyti abiejų technologijų licencijas, nes naudodami abi technologijas gautų daugiau ekonominės naudos, negu naudodami vieną iš jų.
280. Į fondą įtraukus technologijų pakaitalus paprastai tikėtina, kad bus ribojama skirtingų technologijų konkurencija, nes tai apima kainos nustatymą tarp konkuruojančių šalių. Paprastai Komisija laiko, kad svarbių technologijų pakaitalų įtraukimas į technologijų fondą, tikėtina, riboja konkurenciją, kaip tai numatyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje. Komisija taip pat mano, kad mažai tikėtina, kad šiuo atveju bus tenkinamos 101 straipsnio 3 dalies sąlygos. Atsižvelgiant į tai, kad tokios technologijos yra alternatyvios, įtraukiant į fondą abi technologijas, sandorių išlaidos nesutaupomos. Jei nebūtų fondo, licenciatas neprašytų abiejų technologijų licencijų. Siekiant sumažinti konkurencijos problemas, vien tik šalių laisvės atskirai suteikti licencijas nepakanka. Taip yra todėl, kad šalis, tikėtina, turės mažai paskatų atskirai suteikti licencijas, kad nepakenktų fondo vykdomai licencijavimo veiklai, nes veikdamos kartu jos turi didesnę įtaką rinkoje.

⁽¹³⁹⁾ Kai kuriais atvejais standartą atitinkančiais produktais gali būti įgyvendinama tik dalis standarto. Tokiu atveju esmingumas vertinamas remiantis atitinkama to standarto dalimi.

Atranka ir nepriklausomų ekspertų funkcijos bei ginčų sprendimas

281. Nepriklausomų ekspertų dalyvavimas kuriant ir naudojant fondą gali padėti mažinti konkurencijos problemų atsiradimo riziką. Pavyzdžiui, vertinimas, ar technologija yra būtina standartui, kuriuo grindžiamos fondo technologijos, dažnai yra sudėtingas, jį atlikti reikia specialių žinių. Nepriklausomų ekspertų dalyvavimas atliekant tokį vertinimą gali padėti užtikrinti, kad į technologijų fondą būtų įtraukiamos tik esminės technologijos. Į fondą įtrauktinoms technologijoms atrinkti naudojantis nepriklausomų ekspertų paslaugomis taip pat gali būti padedama užtikrinti, kad esamų technologinių sprendimų konkurencija nebūtų iškreipta.
282. Komisija atsižvelgs į tai, kaip atrenkami ekspertai ir kokias funkcijas jie turi atlikti. Ekspertai turėtų nepriklausyti įmonėms, kurios sudarė fondą. Jei ekspertai yra susiję su licenciarais arba fondo administratoriais arba kitaip priklauso nuo licenciarų arba fondo administratorių, eksperto dalyvavimui bus teikiama ne tokia didelė reikšmė. Kad ekspertai galėtų atlikti jiems patikėtas funkcijas, jie taip pat privalo turėti reikalingų techninių žinių. Šios funkcijos gali apimti patikrinimą, ar technologijos teisės, kurias siūloma įtraukti į fondą, yra galiojančios ir esminės.
283. Galiausiai, turėtų būti atsižvelgiama į ginčų sprendimo mechanizmą, numatytą fondo steigimo dokumentuose. Jei spręsti ginčą patikima fondui ar jo nariams nepriklausančioms institucijoms arba asmenims, labiau tikėtina, kad ginčo sprendimas bus objektyvus.

Keitimosi neskelbtina komercine informacija apsaugos priemonės

284. Taip pat svarbu atsižvelgti į susitarimus dėl neskelbtinos komercinės informacijos tvarkymo. Visų pirma, Komisija atsižvelgs į tai, kokios apsaugos priemonės įdiegtos siekiant užtikrinti, kad šalys nesikeistų neskelbtina komercine informacija⁽¹⁴⁰⁾. Pavyzdžiui, kai produkcijos apimtys ar pardavimo duomenimis naudojamosi autoriniams atlyginimams apskaičiuoti ar patikrinti, nepriklausomas ekspertas, licencijavimo institucija arba fondo administratorius gali būti įdarbinti siekiant užtikrinti, kad tokiais duomenimis nesikeistų paveiktose rinkose konkuruojantys fondo nariai.
285. Taip pat turėtų būti nustatytos apsaugos priemonės, kuriomis būtų užtikrinama, kad konkuruojantys fondai nesikeis neskelbtina komercine informacija, visų pirma tais atvejais, kai technologijų turėtojai dalyvauja konkuruojančių fondų veikloje (ar juos kuriant).

Apsaugos taisyklė

286. Paprastai fondo steigimui ir veiklai, įskaitant licencijavimą, netaikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, nepriklausomai nuo šalių padėties rinkoje, jei tenkinamos šios sąlygos:
- a. dalyvavimas fondo kūrimo procese turi būti atviras visiems suinteresuotiems technologijos teisių turėtojams;

⁽¹⁴⁰⁾ Žr. 15 išnašoje nurodytų Horizontaliųjų gairių 6 skyrių dėl keitimosi informacija.

- b. į fondą įtrauktos technologijos teisės turi būti veiksmingai atskleidžiamos potencialiems ir esamiems licenciatams ⁽¹⁴¹⁾;
- c. siekiant užtikrinti, kad į fondą patektų tik esminės technologijos (kurios dėl to esmingumo būtinai yra viena kitą papildančios), turi būti taikoma pakankamai apsaugos priemonių, o technologijos esmingumo patikrinimo metodika turi būti veiksmingai atskleidžiama potencialiems ir esamiems licenciatams ⁽¹⁴²⁾;
- d. siekiant užtikrinti, kad keičiantis neskelbtina informacija (kaip antai duomenimis apie kainas ir produkcijos apimtį) būtų leidžiama keistis tik fondo steigimui ir veiklai būtina informacija, turi būti taikoma pakankamai apsaugos priemonių;
- e. fondo technologijoms licencijuojamos į fondą neišimtinu pagrindu;
- f. fondo technologijos visiems potencialiems licenciatams licencijuojamos iš fondo sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis ⁽¹⁴³⁾, įskaitant nuostatas, kuriomis užtikrinama, kad mokestis už tas pačias technologijos teises nebūtų iš licenciatų imamas daugiau kaip vieną kartą;
- g. technologijas fondui teikiančios šalys ir licenciatai gali laisvai ginčyti fondo technologijų galiojimą ir esmingumą;
- h. technologijas fondui teikiančios šalys ir licenciatai gali laisvai kurti konkuruojančius produktus ir technologijas.

Apsaugos taisyklės netaikymas

287. Jei į fondą įtraukiamos svarbios papildančios, bet neesminės technologijos, kyla trečiųjų šalių technologijų konkurencinių galimybių ribojimo rizika. Visų pirma, tikėtina, kad technologiją įtraukus į fondą ir licencijuojant kaip paketo dalį, licenciatai turės mažai paskatų licencijuoti konkuruojančią technologiją, jei į už paketą sumokėtą autorinį atlyginimą taip pat įeis atlyginimas už technologijos pakaitalą. Be to, kai yra įtraukiamos technologijos, kurios nėra būtinos su technologijų fondu susijusiems produktams gaminti arba procesams vykdyti arba kad būtų laikomasi standarto, į kurį įtraukta fondo technologija, licenciatai taip pat yra priversti mokėti už technologiją, kuri jiems gali būti nereikalinga. Jei fondą sudaro neesminės technologijos, tikėtina, kad susitarimui bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, jei šio fondo padėtis atitinkamoje rinkoje yra tvirta.
288. Atsižvelgiant į tai, kad pakaitalai ir viena kitą papildančios technologijos gali būti sukurtos vėliau nei fondas, sukūrus fondą būtinybė vertinti esmingumą nedingsta. Į fondą įtraukta technologija ilgainiui gali tapti neesminė, pavyzdžiui, dėl standarto raidos arba trečiųjų šalių technologijų atsiradimo. Jeigu fondo dėmesys atkreipiamas

⁽¹⁴¹⁾ Veiksmingai atskleidžiant teises turėtų būti nurodomas bent patento numeris arba patento paraiškos numeris, jei ta informacija yra prieinama viešai, taip pat registracijos šalis. Atskleidžiama informacija paprašius turėtų būti atnaujinama pagrįstais intervalais.

⁽¹⁴²⁾ Veiksmingai atskleidžiant metodiką turėtų būti bent paaiškinamas esmingumo patikrų (be kita ko, imties sudarymo metodikos) apimtis, tų patikrų turinys (pavyzdžiui, kokie elementai vertinami) ir vertintojų atrankos kriterijai (pavyzdžiui, susiję su kvalifikacija ir nepriklausomumu). Atskleidžiama informacija paprašius turėtų būti atnaujinama pagrįstais intervalais.

⁽¹⁴³⁾ Daugiau informacijos apie sąžiningas, pagrįstas ir nediskriminacines sąlygas pateikiama 15 išnašoje nurodytų Horizontaliųjų gairių 458 punkte.

į tai, kad tokios alternatyvios technologijos yra siūlomos ir reikalingos licenciatams, galimybių ribojimo rizikos galima išvengti naujiems ir esamiems licenciatams teikiant licenciją be technologijos, kuri nebėra esminė, už atitinkamai sumažintą autorinį atlyginimą. Tačiau gali būti ir kitų būdų užtikrinti, kad trečiųjų šalių technologijų konkurencinės galimybės nebūtų ribojamos.

289. Vertinant technologijų fondus, į kuriuos įtraukos neesminės, tačiau viena kitą papildančios technologijos, reikėtų atsižvelgti bent į šiuos veiksnius:

- a. ar neesminės technologijos įtraukiamos į fondą siekiant skatinti konkurenciją;
- b. ar fonde dalyvaujantys licenciarai gali laisvai atskirai suteikti savo atitinkamų technologijų licencijas: jei fondą sudaro nedaug technologijų ir už fondo ribų yra jų pakaitalų, licenciatui gali norėti sudaryti savo pačių technologijų paketą, kurio vieną dalį sudarytų į fondą įtrauktos technologijos, o kitą dalį – trečiųjų šalių technologijos;
- c. ar tais atvejais, kai į fondą įtrauktos technologijos naudojamos skirtingai ir ne visuomet reikia naudoti visas į fondą įtrauktas technologijas, fondas siūlo technologijas tik kaip vieną paketą arba jis siūlo atskirus paketus skirtingam naudojimui, kai į kiekvieną paketą įtrauktos tik atitinkamam naudojimui reikalingos technologijos. Pastaruoju atveju technologijos, kurios nėra esminės konkrečiam produktui arba procesui, yra nesusietos su esminėmis technologijomis;
- d. ar į fondą įtrauktos technologijos yra siūlomos tik kaip vienas paketas ir ar licenciatui turi galimybę gauti tik dalies paketo licenciją ir mokėti atitinkamai mažesnę autorinį atlyginimą; ar galimybė įsigyti tik dalies paketo licenciją gali sumažinti trečiųjų šalių technologijų, neįtrauktų į fondą, konkurencinių galimybių ribojimo riziką, ypač jei licenciatui atitinkamai sumažinamas autorinis atlyginimas. Tam reikia, kad kiekvienai į fondą įtrauktai technologijai būtų nustatyta bendro autorinio atlyginimo dalis. Jei fondo ir atskirų licenciatų licencijavimo susitarimai galioja ilgai ir į fondą įtrauktos technologijos grindžiamos *de facto* pramoniniu standartu, taip pat būtina atsižvelgti į tai, kad dėl fondo į rinką gali nepatekti nauji technologijų pakaitalai. Tokiais atvejais, vertinant konkurencinių galimybių ribojimo riziką, tikslinga atsižvelgti į tai, ar licenciatui, pranešę prieš pagrįstą laiko tarpą, gali atsisakyti dalies licencijos, atitinkamai sumažinant autorinius atlyginimus.

290. Konkurenciją ribojančiais technologijų fondais, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, gali būti didinamas konkurenciją skatinantis veiksmingumas (žr. 268 punktą), kuris turi būti įvertintas pagal 101 straipsnio 3 dalį. Pavyzdžiui, jei į technologijų fondą įtrauktos neesminės technologijos, tačiau jis atitinka visas kitas 286 punkte nurodytas apsaugos taisyklės sąlygas, ir siekiant skatinti konkurenciją tikslinga į fondą įtraukti neesmines technologijas (žr. 289 punktą), o licenciatui turi galimybę gauti tik dalies paketo licenciją už atitinkamai sumažintą autorinį atlyginimą (žr. 289 punktą), tikėtina, kad 101 straipsnio 3 dalies sąlygos bus tenkinamos.

4.4.2. Fondo ir jo licenciatų susitarimuose nustatytų apribojimų vertinimas

291. Jei susitarimas (-ai) kurti ir naudoti technologijų fondą nepažeidžia Sutarties 101 straipsnio, kitame etape reikia pagal 101 straipsnį įvertinti licencijavimo susitarimus,

kuriuos fondas sudarė su savo licenciatais. Šiame skirsnyje aptariami tam tikri apribojimai, kurie būdingi technologijų fondų sudarytiems licencijavimo susitarimams ir kuriuos reikia vertinti, atsižvelgiant į bendras fondo veiklos aplinkybes. Fondo ir trečiųjų šalių licenciatų licencijavimo susitarimams TPBIR netaikomas (žr. 271 punktą).

292. Vertindama fondo ir licenciatų technologijų licencijavimo susitarimus, Komisija taikys šiuos pagrindinius principus:
- a. kuo tvirtesnė fondo padėtis rinkoje, tuo didesnė antikonkurencinio poveikio rizika;
 - b. kuo tvirtesnė fondo padėtis rinkoje, tuo labiau tikėtina, kad susitarimas nesuteikti licencijų potencialiems licenciatams arba suteikti licencijas diskriminuojančiomis aplinkybėmis pažeis Sutarties 101 straipsnį;
 - c. fondai neturėtų nepagrįstai riboti trečiųjų šalių technologijų konkurencinių galimybių arba alternatyvių fondų steigimo galimybių;
 - d. susitarimuose neturėtų būti TPBIR 4 straipsnyje išvardytų griežtų apribojimų (žr. šių gairių 3.4 skirsnį).
293. Technologijų fondą, kuris atitinka Sutarties 101 straipsnį, steigiančios įmonės paprastai gali laisvai derėti ir nustatyti autorinį atlyginimą už technologijų paketą (laikydamosi įsipareigojimo suteikti licenciją sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis) ir kiekvienai technologijai tenkančią autorinio atlyginimo dalį iki arba po standarto sukūrimo. Toks susitarimas būdingas kuriant fondą ir pats savaime neriboja konkurencijos. Tam tikromis aplinkybėmis dėl technologijų paketo autorinių atlyginimų veiksmingiau susitarti iki standarto nustatymo, siekiant išvengti standarto nustatymo proceso nulemtą didesnio autorinio atlyginimo dydžio vienai ar kelioms esminėms technologijoms įgijus įtaką rinkoje. Vis dėlto licenciatai turi turėti galimybę laisvai nustatyti pagal licenciją pagamintų produktų kainą.
294. Kai fondas užima dominuojančią padėtį rinkoje, autoriniai atlyginimai ir kitos licencijavimo sąlygos turėtų būti pagrįsti ir nediskriminaciniai, o licencijos turėtų būti neišimtinės⁽¹⁴⁴⁾. Tie reikalavimai yra būtini, siekiant užtikrinti, kad fondas būtų atviras ir galutinės grandies rinkose nesukeltų ribojamojo poveikio konkurencinėms galimybėms ar kitokio antikonkurencinio poveikio. Tačiau tie reikalavimai nedraudžia taikyti skirtingų autorinio atlyginimo dydžių už skirtingą naudojimą. Paprastai skirtingų autorinio atlyginimo dydžių skirtingose produkto rinkose taikymas pats savaime neriboja konkurencijos, tačiau pačiose produkto rinkose neturėtų būti diskriminacijos. Visų pirma, fondo licenciatų vertinimas neturėtų priklausyti nuo to, ar jie taip pat yra licenciarai. Todėl Komisija atsižvelgs, ar licenciarams ir licenciatams taikomi tie patys įsipareigojimai mokėti autorinį atlyginimą.
295. Licenciarai ir licenciatai turėtų turėti galimybę laisvai kurti konkuruojančius produktus ir standartus. Jie taip pat turėtų turėti galimybę laisvai suteikti ir gauti

⁽¹⁴⁴⁾ Tačiau jeigu technologijų fondas neturi įtakos rinkoje, licencijavimu iš fondo paprastai nebus ribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, net jeigu tos sąlygos netenkinamos.

licencijas už fondo ribų. Šie reikalavimai yra būtini, siekiant sumažinti trečiųjų šalių technologijų konkurencinių galimybių ribojimo riziką ir užtikrinti, kad fondas neribotų inovacijų bei neužkirstų kelio kurti konkuruojančius technologinius sprendimus. Jei fondo technologija yra įtraukta į *de facto* pramoninį standartą ir jei šalims yra nustatomi įsipareigojimai nekonkuruoti, kyla rizika, kad fondas užkirs kelią plėtoti naujas ir tobulesnes technologijas bei standartus.

296. Atsakomojo suteikimo įsipareigojimai neturėtų būti išimtiniai ir turėtų būti taikomi tik inovacijoms, kurios yra esminės arba svarbios naudojant fondo technologiją. Todėl fondas turi galimybę sulaukti fondui priklausančių technologijų patobulinimų ir jais naudotis. Fondo šalys gali teisėtai užtikrinti, kad licenciatams, įskaitant subrangovus, dirbančius pagal licenciatų turimą licenciją, kurie turi ir įgyja esmines technologijas, negalėtų trukdyti naudoti fondo technologiją.
297. Vienas iš pavojų yra toks, kad technologijų fondai gali pridengti negaliojančias technologijos teises. Technologijų telkimas gali mažinti paskatas ginčyti į fondą įtrauktas teises, jei autoriniai atlyginimai yra nustatyti už fondą kaip visumą; mažai tikėtina, kad sėkmingas atskirų fondui priklausančių teisių užginčijimas lems už fondo licenciją mokėtinų autorinių atlyginimų sumažinimą. Jei fondas pridengia negaliojančius patentus, licenciatams gali tekti mokėti didesnius autorinius atlyginimus, todėl gali būti užkertamas kelias inovacijoms negaliojančio patento srityje. Šiomis aplinkybėmis tikėtina, kad fondo ir licenciatų licencijavimo susitarimuose esančiai neginčijimo sąlygai, įskaitant nutraukimo dėl užginčijimo sąlygą⁽¹⁴⁵⁾, bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis.

4.5. Licencijavimo derybų grupės

4.5.1. Įvadas

298. Licencijavimo derybų grupės (toliau – LDG) – tai susitarimai, pagal kuriuos technologijas diegiantys subjektai susitaria bendrai derėtis dėl technologijų licencijavimo sąlygų. Šiame skirsnyje pateiktos rekomendacijos taikomos neatsižvelgiant į:
- LDG teisinę formą (pavyzdžiui, ar tai paprastas susitarimas, ar atskiras juridinis asmuo);
 - ar LDG nariai konkuruoja galutinės grandies rinkose;
 - ar derybas su LDG vykdo atskiras technologijos turėtojas ar technologijų fondas, ar tarpininkaujanti licencijavimo platforma⁽¹⁴⁶⁾.
299. Kai LDG ir technologijos turėtojas derėdamiesi susitaria dėl licencijavimo sąlygų, tarp teisių turėtojo ir atskirų LDG narių remiantis tomis sąlygomis sudaromi technologijų licencijavimo susitarimai prireikus turi būti vertinami pagal TPBIR arba pagal šių gairių 4 skyrių.

⁽¹⁴⁵⁾ Žr. šių gairių 3.5 skirsnį.

⁽¹⁴⁶⁾ Jei nenurodyta kitaip, šiame skirsnyje nuorodos į technologijų turėtojus apima atskirus technologijos turėtojus, technologijų fondus ir tarpininkaujančias licencijavimo platformas.

300. Šiose rekomendacijose aptariamų LDG vertinimui Horizontaliųjų gairių 4 skyrius (Bendras pirkimas) netaikomas. Šios rekomendacijos nepažeidžia Sutarties 102 straipsnio taikymo.

Galimas konkurenciją skatinantis LDG poveikis

301. LDG gali palengvinti technologijų licencijavimą:

- a. sumažindamos technologijų turėtojų ir technologijas įgyvendinančių subjektų atskirų derybų skaičių, tuo pačiu – licencijavimo sandorio išlaidas ⁽¹⁴⁷⁾, ir
- b. kaupdamos technologijas diegiančių subjektų patirtį, pavyzdžiui, susijusią su technologijos teisių galiojimu, esmingumu ir verte, taip skatindamos labiau informacija pagrįstas ir subalansuotas derybas dėl licencijavimo;

Galimas antikoncepcinis LDG poveikis

302. Galimas antikoncepcinis LDG poveikis yra, be kita ko:

- a. pernelyg didelės derybinės galios derybose dalyvaujantiems technologijas diegiantiems subjektams suteikimas, sudarant jiems galimybę priversti technologijų turėtojus sutikti su nepakankamai konkurencingomis licencijavimo sąlygomis (nepakankamai sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis esminių standarto patentų atveju), o tai gali atgrasyti technologijų turėtojus nuo investicijų į inovacijas;
- b. derybose dalyvaujančių technologijas diegiančių subjektų veiksmų koordinavimas galutinės grandies rinkose ⁽¹⁴⁸⁾, kurį lemia keitimasis neskelbtina komercine informacija ar išaugęs sąnaudų bendrumas ⁽¹⁴⁹⁾;
- c. konkuruojančių technologijas diegiančių subjektų konkurencinių galimybių ribojimas galutinės grandies rinkose ⁽¹⁵⁰⁾.

4.5.2. *Vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį*

Pagrindinės konkurencijos problemos

303. Kai LDG dalyvauja faktiniai arba potencialūs konkurentai, tai gali apriboti konkurenciją pradinės grandies technologijų licencijavimo rinkose ir (arba) produktų tiekimo ar paslaugų teikimo galutinės grandies rinkose, dėl to nukentėtų inovacijų apimtis, produktų kokybė, įvairovė ar produkcijos apimtis, augtų kainos, vyktų rinkos pasidalijimas arba antikoncepcinis kitų technologijas diegiančių subjektų konkurencinių galimybių ribojimas.

Konkurencijos apribojimai pagal tikslą

304. LDG, kurios technologijų turėtojų atžvilgiu veikia skaidriai ⁽¹⁵¹⁾ ir savo veikloje apsiriboja tik bendromis derybomis dėl technologijų licencijavimo sąlygų, paprastai neriboja konkurencijos pagal tikslą.

⁽¹⁴⁷⁾ Kai LDG derasi su fondu, o ne su atskirais technologijų turėtojais, dėl LDG atskirų derybų skaičius sumažėja ne tiek daug, kiek sumažėtų tuo atveju, jei fondo nebūtų.

⁽¹⁴⁸⁾ Taip pat žr. 308 punktą.

⁽¹⁴⁹⁾ Derybų dalyviams bendrų sąnaudų dalis.

⁽¹⁵⁰⁾ Taip pat žr. 309 ir 323 punktus.

⁽¹⁵¹⁾ Žr. 307 punktą.

305. LDG skiriasi nuo pirkėjų kartelių, t. y. dviejų ar daugiau pirkėjų sudarytų susitarimų arba suderintų veiksmų⁽¹⁵²⁾, kurie, nesant jokio bendro pirkimo susitarimo, pagal kuri kolektyviai bendraujama su tiekėjais jo narių vardu: i) koordinuoja individualią pirkėjų elgseną pirkimo rinkoje⁽¹⁵³⁾; ii) daro įtaką atitinkamiems konkurencijos tarp jų parametrams, arba iii) dalyvauja keičiantis neskelbtina komercine informacija tarp pirkėjų apie jų individualius ketinimus pirkti arba apie jų individualias derybas su tiekėjais⁽¹⁵⁴⁾. Pirkėjų karteliai riboja konkurenciją pagal tikslą, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, konkrečiau, dėl savo pobūdžio jie pakankamai rimtai kenkia konkurencijai, todėl jų poveikio rinkai nebūtina vertinti⁽¹⁵⁵⁾.
306. Atitinkamai, kai nėra LDG, kuri savo narių vardu kolektyviai sąveikautų su technologijų turėtoju, kiekvienas technologijas diegiantis subjektas turi savarankiškai priimti sprendimą dėl savo licencijavimo strategijos ir šie subjektai negali, pasitelkdami susitarimus ar suderintus veiksmus, tarpusavyje pašalinti strateginio neapibrėžtumo dėl savo būsimos elgsenos rinkoje. Visų pirma, nesant tokios kolektyvinės sąveikos, technologijas diegiantys subjektai, prieš pradėdami individualias derybas dėl licencijų išdavimo su technologijos turėtoju, neturi bandyti tarpusavyje nustatyti vienos ar daugiau technologijų licencijų, kurią (-ias) jie pageidauja gauti, sąlygų (pavyzdžiui, technologijos licencijos apimties ar naudojimo srities, licencijos mokesčio, licenciaro tapatybės arba licencijos galiojimo trukmės).
307. Dėl toliau nurodytų veiksnių mažiau tikėtina, kad LDG sudarys pirkėjų kartelį:
- LDG atskleidžia savo narių tapatybę technologijų turėtojams ir informuoja juos, kad derybas vykdo savo narių vardu, siekdama, kad tie nariai sudarytų technologijų licencijavimo susitarimus per bendras derybas sutartomis sąlygomis⁽¹⁵⁶⁾.
 - LDG nariai savo bendradarbiavimo formą, apimtį ir veikimą apibrėžia rašytiniame susitarime, kurio atitiktį Sutarties 101 straipsniui galima patikrinti *ex post* ir įsitikinti, ar jis atitinka tai, kaip LDG iš tiesų veikia. Tačiau vien rašytinio susitarimo buvimas negali apsaugoti LDG nuo konkurencijos teisės vykdymo užtikrinimo.
308. LDG taip pat gali prisidėti prie pardavėjų kartelio, t. y. įmonių, kurios konkuruoja galutinės grandies rinkose, susitarimo nustatyti pardavimo kainas, riboti produkciją

⁽¹⁵²⁾ Taip pat žr. 15 išnašoje nurodytų Horizontaliųjų gairių 279–281 punktus. Šiame punkte pateiktos nuorodos į pirkėjus pagal analogiją apima ir potencialius technologijų licenciatus.

⁽¹⁵³⁾ Kalbant apie technologijų licencijavimą, tokia koordinuota elgsena galėtų, pavyzdžiui, būti koordinuotas sulaikymas, konkrečiau, technologijas diegiančių subjektų atsisakymas arba nepagrįstas delsimas gauti licenciją.

⁽¹⁵⁴⁾ Žr. Horizontaliųjų gairių 6 skyrių dėl keitimosi informacija ir ypač 6.2.6 skirsnį, kuris taip pat taikomas pirkėjų keitimuisi neskelbtina komercine informacija.

⁽¹⁵⁵⁾ 2019 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Campine*, T-240/17, ECLI:EU:T:2019:778, 297 punktą; taip pat žr. 2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *T-Mobile Netherlands ir kt.*, C-8/08, ECLI:EU:C:2009:343, 37 punktą, ir 2006 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *French Beef*, sujungtos bylos T-217/03 ir T-245/03, ECLI:EU:T:2006:391, 83 ir tolesnius punktus.

⁽¹⁵⁶⁾ Vis dėlto pažymėtina, kad slaptumas nėra vienas iš reikalavimų pirkėjų kartelio egzistavimui nustatyti. Komisija yra skyrusi sankcijas pirkėjų karteliams, kurie bent jau veiklos pradžioje buvo palyginti skaidrūs. Žr. 2003 m. balandžio 2 d. Komisijos sprendimą 2003/600/EB, susijusį su EB sutarties 81 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/C.38.279/F3 *French beef*), OL L 209, 2003 8 19, p. 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2003/600/oj>).

arba pasidalinti rinkomis arba klientais, arba ja gali būti naudojama kaip priemonė dalyvauti pardavėjų kartelyje. Tokiu atveju LDG gali būti vertinama kartu su kartelių galutinės grandies rinkoje. Kad šios problemos būtų išvengta, LDG nariai turėtų užtikrinti, kad LDG veikla apsiribotų derybomis dėl technologijų licencijavimo susitarimų, kuriuos turi sudaryti LDG nariai ir technologijų turėtojai, sąlygų.

309. LDG, kuri siekia pašalinti esamus ar potencialius LDG narių konkurentus iš galutinės grandies rinkų, gali riboti konkurenciją pagal tikslą.
310. LDG veikla gali apimti konkurentų keitimąsi neskelbtina komercine informacija. Kai toks keitimasis nėra objektyviai būtinas LDG veiklai vykdyti, nėra proporcingas jos tikslams⁽¹⁵⁷⁾ ir juo galima pašalinti narių netikrumą dėl pakeitimų, kuriuos jie turi priimti vykdydami savo veiksmus rinkoje, laiko, masto ir detalių, šis keitimasis gali būti laikomas konkurencijos apribojimu pagal tikslą⁽¹⁵⁸⁾.

Ribojamasis poveikis konkurencijai

311. LDG, kurios neriboja konkurencijos pagal tikslą, turi būti įvertintos atsižvelgiant į jų teisinį ir ekonominį kontekstą, kad būtų nustatyta, ar jos turi faktinį ar tikėtiną poveikį konkurencijai. Reikėtų įvertinti galimą ribojamąjį poveikį atitinkamoms technologijos rinkoms, kuriose LDG sąveikauja su technologijų turėtojais, ir atitinkamoms galutinės grandies rinkoms, kuriose LDG nariai gali konkuruoti kaip tiekėjos. Atliekama tokį vertinimą Komisija lygins faktinį arba tikėtiną LDG poveikį toms rinkoms su situacija, kuri susiklostytų nesant LDG.
312. Apskritai, kai LDG nariai neturi įtakos atitinkamose technologijų licencijavimo rinkose arba atitinkamose galutinės grandies rinkose, tikimybė, kad dėl tų LDG kils konkurencijos problemų, yra mažesnė.
313. Tam tikriems apribojimams, dėl kurių susitaria LDG nariai, Sutarties 101 straipsnio 1 dalis gali būti netaikoma, kai tokių apribojimų objektyviai reikia LDG tikslams įgyvendinti ir kai tie apribojimai proporcingi tiems tikslams⁽¹⁵⁹⁾.

Atitinkamos rinkos

314. LDG gali daryti poveikį konkurencijai gamintojų grandies technologijų licencijavimo rinkose, t. y. tokiose rinkose, kuriose LDG nariai bendrai derasi su technologijų turėtojais, ir galutinės grandies rinkose, t. y. tokiose rinkose, kuriose LDG nariai veikia kaip tiekėjos.
315. Atitinkamų technologijos rinkų apibrėžtis grindžiama principais, nustatytais Pranešime dėl rinkos apibrėžimo, ir yra paremta pakeičiamumo sąvoka, siekiant nustatyti konkurencinį spaudimą. Kadangi technologijas diegiančių subjektų derybos dėl technologijų licencijų yra pirkimo forma, atliekant pakeičiamumo vertinimą daugiausia dėmesio skiriama alternatyvoms, kurios prieinamos technologijos licenciarams, o ne technologijas diegiantiems subjektams⁽¹⁶⁰⁾. Kitaip tariant,

⁽¹⁵⁷⁾ Šiuo klausimu žr. 327 punktą.

⁽¹⁵⁸⁾ 2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *HSBC Holdings ir kt. / Komisija*, C-883/19 P, EU:C:2023:11, 115–116 punktai ir nurodyta teismų praktika.

⁽¹⁵⁹⁾ Žr. 19 punktą dėl pagalbinių apribojimų sąvokos ir 327 punktą dėl keitimosi informacija, kuri gali būti objektyviai būtina LDG įgyvendinti.

⁽¹⁶⁰⁾ Žr. 26 išnašoje nurodyto Pranešimo dėl rinkos apibrėžimo 7 punktą ir to pranešimo 12 išnašą.

identifikuojant LDG nariams kylantį konkurencinį spaudimą lemiamas vaidmuo tenka technologijų turėtojams prieinamoms alternatyvoms. Tos alternatyvos gali būti analizuojamos, pavyzdžiui, tiriant galimą technologijų turėtojų reakciją į nedidelį, bet nuolatinį už jų technologijas siūlomos kainos sumažėjimą. Apibrėžus atitinkamą technologijos rinką, LDG narių rinkos dalis gali būti apskaičiuojama remiantis narių įsigytų atitinkamų technologijų licencijų verte arba apimtimi, išreikšta visų pardavimų atitinkamoje technologijų licencijavimo rinkoje dalimi.

316. Kai LDG nariai yra faktiniai arba potencialūs konkurentai galutinės grandies produktų tiekimo ar paslaugų teikimo rinkose, taip pat būtina įvertinti LDG poveikį konkurencijai tose rinkose. Atitinkamos galutinės grandies rinkos apibrėžiamos taikant metodiką, aprašytą Pranešime dėl rinkos apibrėžimo.

Įtaka rinkoje

317. Nėra jokios absoliučios ribos, kurią viršijus galima daryti prielaidą, kad LDG nariai turi tokią įtaką rinkoje, jog tikėtina, kad dėl LDG atsiras ribojamasis poveikis konkurencijai, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje. Tačiau daugeliu atvejų mažai tikėtina, kad įtaką rinkoje egzistuoja, jei bendra narių paklausos atitinkamose technologijos rinkose dalis neviršija 15 %, o jų bendra tiekimo dalis atitinkamose galutinės grandies rinkose neviršija 15 %.
318. Tas ribas viršijanti bendra rinkos dalis dar nereiškia tikimybės, kad LDG turės ribojamąjį poveikį konkurencijai. Tokiais atvejais būtina išsamiai įvertinti poveikį, atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip LDG narių ypatybės ir padėtis visose atitinkamose rinkose, rinkos koncentracija, konkurencijos artumas, galimas sutartinių ar kitokių ryšių tarp LDG narių ir kitų atitinkamas technologijas diegiančių subjektų buvimas, atitinkamų technologijų pobūdis, LDG statusas ir veiklos taisyklės (įskaitant tai, ar LDG nariai gali toliau laisvai vykdyti dvišales derybas su technologijų turėtojais nedalyvaujant LDG), taip pat galima technologijos turėtojų ir vartotojų grandies klientų atsveriamoji galia.

Poveikis technologijos rinkoms

319. Kai LDG nariai užima didelę bendrą paklausos atitinkamose technologijos rinkose dalį, LDG gali jiems sudaryti sąlygas naudotis bendra perkamąja galia. Naudojantis bendra perkamąja galia gali būti ribojama konkurencija atitinkamose technologijos rinkose, pavyzdžiui, sumažėjus technologijų turėtojų paskatoms investuoti į mokslinius tyrimus ir plėtrą.
320. Tikimybė, kad LDG nariai pajėgs naudotis bendra perkamąja galia, yra mažesnė, kai jie susiduria su technologijų turėtojais, kurie turi atsveriančią derybinę galią. Taip gali būti, pavyzdžiui, kai atitinkamoje technologijos rinkoje yra nedaug licenciarų arba kai atitinkamos technologijos yra esminės standartui, kuris neturi pakaitalo arba kuris plačiai taikomas atitinkamose galutinės grandies rinkose.
321. Problemų, susijusių su naudojimusi bendra perkamąja galia, tikimybė yra mažesnė, kai technologijų turėtojai iš tikrųjų išsaugo galimybę savo nuožiūra spręsti, ar pradėti derybas su LDG, ir gali bet kuriuo metu tokias derybas nutraukti. Toks atvejis mažai tikėtinas, kai LDG nariai imasi koordinuotų veiksmų, kuriais technologijų turėtoją siekiama priversti derėtis su LDG, arba kai LDG apriboja savo narių galimybę su technologijų turėtoju vykdyti dvišales derybas. Tačiau tai nepanaikina galimybės LDG su technologijų turėtoju susitarti: i) kad technologijų turėtojas tam tikru

laikotarpiu, kurio trukmė neviršija numatomos turėtojo ir LDG bendrų derybų trukmės, nevykdys dvišalių derybų su atskirais LDG nariais, ir (arba) ii) kad LDG nariai privalės sutikti su visomis licencijavimo sąlygomis, dėl kurių susitarė technologijų turėtojas ir LDG.

322. LDG gali naudotis bendra perkamąja galia koordinuotai vilkindama derybas su technologijų turėtoju⁽¹⁶¹⁾. Kai toks vilkinimas yra laikino pobūdžio ir yra objektyviai susijęs su bendrų derybų eiga, Komisija jį paprastai vertins kaip neatskiriamą LDG veiklos dalį. Atitinkamai, kai LDG veikla yra įvertinta kaip ribojimas pagal poveikį, koordinuoto vilkinimo poveikis bus vertinamas pagal bendrą LDG poveikį, atsižvelgiant į LDG narių, kurie prisideda prie vilkinimo, rinkos padėtį. Tačiau reikėtų pažymėti, kad LDG, kuri vilkina derybas, nariams gali būti draudžiama remtis Sutarties 102 straipsniu kaip gynybos priemone prieš esminės standarto technologijos turėtojo, kuris išipareigojo suteikti licencijas sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis, veiksmų nutraukimą⁽¹⁶²⁾.
323. LDG taip pat gali apriboti konkuruojančių technologijas diegiančių subjektų konkurencines galimybes technologijos rinkose ir taip riboti konkurenciją galutinės grandies rinkose. Pavyzdžiui, LDG gali siekti apriboti technologijų turėtojų galimybę sudaryti technologijų perdavimo susitarimus su technologijas įgyvendinančiais subjektais, kurie nėra LDG nariai, arba riboti tokių susitarimų sąlygas⁽¹⁶³⁾. Su antik konkurenciniu apribojimu susijusios problemos mažiau tikėtinos, kai i) dalyvauti LDG gali visi technologijas diegiantys subjektai, atitinkantys objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus, ii) LDG nariai nediskriminuojami LDG veiklos taisyklėmis ir iii) LDG ir licencijavimo sąlygos, dėl kurių ji derasi su technologijų turėtojais, neturi tikslo apriboti technologijų turėtojų galimybę sudaryti technologijų perdavimo susitarimus su konkuruojančiais technologijas įgyvendinančiais subjektais arba tokių susitarimų sąlygas.

Poveikis galutinės grandies rinkoms

324. Kai LDG nariai nėra faktiniai arba potencialūs konkurentai galutinės grandies rinkose arba neturi įtakos tokiose rinkose⁽¹⁶⁴⁾, mažai tikėtina, kad LDG apribos konkurenciją tokiose galutinės grandies rinkose.
325. Kai LDG nariai yra faktiniai arba potencialūs konkurentai galutinės grandies rinkose, LDG gali padėti koordinuoti narių elgseną tose rinkose⁽¹⁶⁵⁾. Tokio koordinavimo rizika yra didesnė, kai: i) atitinkamos galutinės grandies rinkos ypatybės yra palankios koordinavimui (pavyzdžiui, rinka yra centruota ir jai būdingas didelis skaidrumas) arba ii) LDG nariai užima didelę bendrą galutinės grandies rinkos dalį.
326. Visų pirma, LDG gali sudaryti savo nariams palankesnes sąlygas vykdyti koordinavimą galutinės grandies rinkose, kai dėl LDG atsiranda didelis išlaidų (visų

⁽¹⁶¹⁾ Žr. 305 punktą dėl koordinuoto sulaikymo su tikra LDG nesusijusiame kontekste.

⁽¹⁶²⁾ 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Huawei Technologies / ZTE*, C-170/13, ECLI:EU:C:2015:477, 65 ir 66 punktai.

⁽¹⁶³⁾ Taip pat žr. 309 punktą.

⁽¹⁶⁴⁾ Taip pat žr. 317 punktą.

⁽¹⁶⁵⁾ Taip pat žr. 308 punktą dėl galimybės, kad LDG gali būti naudojamos kaip priemonė siekiant dalyvauti pardavėjų kartelyje galutinės grandies rinkose.

pirma kintamųjų) bendrumas tarp narių, jeigu LDG nariai turi įtaką atitinkamoje galutinės grandies rinkoje, o rinkos ypatybės yra palankios koordinavimui.

327. LDG taip pat gali sudaryti palankesnes sąlygas savo nariams koordinuoti veiksmus galutinės grandies rinkoje, jei vykdant LDG veiklą jos nariai keičiasi neskelbtina komercine informacija. Tačiau jei pati LDG neriboja konkurencijos pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį, kadangi jos poveikis konkurencijai neutralus arba teigiamas, tas draudimas netaikomas ir keitimuisi informacija, kuris yra objektyviai būtinas LDG įgyvendinimui ir proporcingas jos tikslams⁽¹⁶⁶⁾. Pavyzdžiui, LDG nariams gali būti objektyviai būtina ir proporcinga keistis informacija apie sąlygas, kuriomis jie norėtų sudaryti technologijų licencijavimo susitarimus su technologijos turėtoju, kuris sutiko derėtis su LDG.
328. Siekiant kuo labiau sumažinti nereikalingo keitimosi neskelbtina komercine informacija riziką, LDG gali komunikuoti per nepriklausomą vadovą ar trečiąją šalį arba pasitelkti nepriklausomas grupes, arba taikyti kitas apsaugos priemones⁽¹⁶⁷⁾, pavyzdžiui, kad užtikrintų, jog neskelbtina komercine informacija tarp LDG narių būtų dalijamasi tik nuasmeninta ir (arba) apibendrinta forma. Siekiant užtikrinti, kad neskelbtina komercine informacija nebūtų dalijamasi su kitomis LDG, pavyzdžiui, tais atvejais, kai nariai dalyvauja daugiau nei vienoje LDG, gali būti įgyvendinamos ir kitos apsaugos priemonės.

4.5.3. *Vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį*

329. Kai LDG riboja konkurenciją, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, būtina įvertinti, ar dėl to atsiranda veiksmingumas, kuris atitinka visas 101 straipsnio 3 dalies sąlygas.

Didesnis veiksmingumas

330. Dėl LDG gali padidėti veiksmingumas. Visų pirma, jos gali sumažinti technologijas diegiančių subjektų ir technologijų turėtojų licencijavimo sandorių išlaidas, ypač panaikindamos poreikį technologijos turėtojui dalyvauti dvišalėse derybose dėl licencijavimo su kiekvienu LDG nariu. Sutelkus technologijas diegiančių subjektų ekspertines žinias, LDG taip pat gali sumažinti šių subjektų ir technologijų turėtojų turimos informacijos asimetriją ir taip paskatinti labiau informacija pagrįstas ir subalansuotas derybas, įskaitant informaciją, ar siūlomos licencijavimo sąlygos yra sąžiningos, pagrįstos ir nediskriminacinės. Dėl šio veiksmingumo gali būti suteikta daugiau technologijų licencijų, taigi, vykti platesnė technologijų sklaida.

Būtinumas

331. LDG sukeliama apribojimai, kurie yra didesni, nei būtina veiksmingumui padidinti, netenkina Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygų. Pavyzdžiui, siekiant sumažinti licencijavimo sandorių išlaidas, LDG paprastai galės nereikalauti, kad technologijos turėtojas trečiųjų šalių licenciatams nesudarytų palankesnių licencijavimo sąlygų.

Perdavimas vartotojams

⁽¹⁶⁶⁾ 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *MasterCard / Komisija*, C-382/12 P, ECLI:EU:C:2014:2201, 89 punktas. Taip pat žr. Horizontaliųjų gairių 369 punktą.

⁽¹⁶⁷⁾ Žr. Horizontaliųjų gairių 6.2.4.4 skirsnį.

332. Didesnis veiksmingumas, pasiektas taikant būtinus apribojimus, turi būti perduotas vartotojams taip, kad gaunama nauda nusvertų LDG daromą ribojamąjį poveikį konkurencijai. Pavyzdžiui, sumažėjusios technologijų licencijavimo išlaidos gali būti perkeliamos mažinant pardavimo kainas galutinės grandies rinkose. Kintamųjų išlaidų (kaip antai licencijos autorinio atlyginimo, kuris mokėtinas už produkcijos vienetą) sumažėjimo perdavimas paprastai labiau tikėtinas nei pastoviųjų išlaidų perdavimas, kadangi didesne pelno marža, kurią lemia kintamųjų išlaidų sumažėjimas, sukuriama paskata plėsti produkciją dėl kainų mažinimo. Perdavimas vartotojams labiau tikėtinas, kai LDG nariai neturi įtakos galutinės grandies rinkose.

Konkurencijos nepanaikinimas

333. Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygos nebus įvykdytos, jei LDG sudarys sąlygas šalims panaikinti konkurenciją didelės atitinkamų technologijų ar produktų dalies atžvilgiu. Ši sąlyga taikoma tiek atitinkamoms technologijos rinkoms, tiek atitinkamoms galutinės grandies rinkoms. Didelės bendros rinkos dalys yra vienas iš požymių, kad ši sąlyga neįvykdyta.